

**Rapport om gjennomføring av EUs bankpakke  
09.10.2020**

## Innholdsfortegnelse

1	Innledning .....	8
1.1	Arbeidsgruppens mandat, sammensetning mv.....	8
1.2	Noen utgangspunkter for begrepsbruken i arbeidsgruppens rapport.....	9
2	Generelt om EUs bankpakke.....	11
2.1	Bakgrunn .....	11
2.2	Ekstraordinær bankpakke i forbindelse med Covid-19.....	12
2.3	Innføring av EUs bankregulering i Norge.....	12
2.4	Hovedelementene i bankpakken.....	12
2.4.1	BRRD2.....	12
2.4.2	CRR2.....	13
2.4.3	CRD5 .....	14
3	Endringer i krisehåndteringsregelverket (BRRD2 og CRR2).....	14
3.1	Beregning og oppfyllelse av MREL.....	14
3.1.1	Gjeldende rett.....	14
3.1.2	EØS-rett .....	15
3.1.3	Arbeidsgruppens vurdering.....	18
3.2	Krav til etterstillelse og tellende kapital.....	20
3.2.1	Gjeldende rett.....	20
3.2.2	EØS-rett .....	21
3.2.3	Arbeidsgruppens vurdering.....	23
3.3	Manglende oppfyllelse av MREL .....	24
3.3.1	Gjeldende rett.....	24
3.3.2	EØS-rett .....	24
3.3.3	Arbeidsgruppens vurdering.....	26
3.4	Krav til MREL for datterforetak (intern MREL) .....	26
3.4.1	Gjeldende rett.....	26
3.4.2	EØS-rett .....	26
3.4.3	Arbeidsgruppens vurdering.....	28
3.5	Suspensjon av leveringsforpliktelser, hevingsrett og sikkerheter før krisehåndtering.....	29
3.5.1	Gjeldende rett.....	29
3.5.2	EØS rett.....	29
3.5.3	Arbeidsgruppens vurdering.....	30

3.6	Avtalefestet anerkjennelse av intern oppkapitalisering (bail-in) og suspensjonsrettigheter for avtaler regulert av tredjlands rett .....	31
3.6.1	Gjeldende rett .....	31
3.6.2	EØS-rett .....	31
3.6.3	Arbeidsgruppens vurdering .....	31
3.7	Europeiske kriseutvalg .....	32
3.7.1	Gjeldende rett .....	32
3.7.2	EØS-rett .....	32
3.7.3	Arbeidsgruppens vurdering .....	32
3.8	Investorbeskyttelse for forbrukere .....	33
3.8.1	Gjeldende rett .....	33
3.8.2	EØS-rett .....	33
3.8.3	Arbeidsgruppens vurdering .....	34
3.9	Fradragsregler for etterstilte gjeldsinstrumenter eid av banker .....	35
3.9.1	Gjeldende rett .....	35
3.9.2	EØS-rett .....	36
3.9.3	Arbeidsgruppens vurdering .....	36
3.10	Krav til gjeld som kan benyttes til oppfyllelse av MREL .....	38
3.10.1	Gjeldende rett .....	38
3.10.2	EØS-rett .....	39
3.10.3	Arbeidsgruppens vurdering .....	40
3.11	Rapportering og offentliggjøring .....	41
3.11.1	Gjeldende rett .....	41
3.11.2	EØS-rett .....	41
3.11.3	Arbeidsgruppens vurdering .....	42
3.12	Opptak av fremmedkapital mv. ....	42
3.12.1	Gjeldende rett .....	42
3.12.2	EØS-rett .....	43
3.12.3	Arbeidsgruppens vurdering .....	43
3.13	Overgangsordninger .....	44
3.13.1	Gjeldende rett .....	44
3.13.2	EØS-rett .....	44
3.13.3	Arbeidsgruppens vurdering .....	45
4	CRD5 og CRR2 om krav til kapital .....	45
4.1	Gruppering av foretak .....	45

4.1.1	Gjeldende rett.....	45
4.1.2	EØS-rett .....	46
4.1.3	Arbeidsgruppens vurdering.....	47
4.2	Reduserte kapitalkrav for utlån til SMB og infrastruktur mv. ....	48
4.2.1	Gjeldende rett.....	48
4.2.2	EØS-rett .....	48
4.2.3	Arbeidsgruppens vurdering.....	49
4.3	Krav til uvektet kjernekapitalandel .....	49
4.3.1	Gjeldende rett.....	49
4.3.2	EØS-rett .....	49
4.3.3	Arbeidsgruppens vurdering.....	50
4.4	Nye beregningsmetoder for motpartsrisiko.....	50
4.4.1	Gjeldende rett.....	50
4.4.2	EØS-rett .....	50
4.4.3	Arbeidsgruppens vurdering.....	51
4.5	Likviditetskrav (NSFR).....	51
4.5.1	Gjeldende rett.....	51
4.5.2	EØS-rett .....	51
4.5.3	Arbeidsgruppens vurdering.....	52
4.6	Store eksponeringer.....	53
4.6.1	Gjeldende rett.....	53
4.6.2	EØS-rett .....	53
4.6.3	Arbeidsgruppens vurdering.....	54
4.7	Myndighetsrapportering .....	55
4.7.1	Gjeldende rett.....	55
4.7.2	EØS-rett .....	55
4.7.3	Arbeidsgruppens vurdering.....	55
4.8	Offentliggjøring av informasjon (pilar 3).....	56
4.8.1	Gjeldende rett.....	56
4.8.2	EØS-rett .....	57
4.8.3	Arbeidsgruppens vurdering.....	57
4.9	Offentliggjøring av informasjon om bærekraft (ESG-risiko).....	58
4.9.1	Gjeldende rett.....	58
4.9.2	EØS-rett .....	58
4.9.3	Arbeidsgruppens vurdering.....	58

4.10	Bufferkrav .....	59
4.10.1	Gjeldende rett .....	59
4.10.2	EØS-rett .....	61
4.10.3	Arbeidsgruppens vurdering .....	62
4.11	Vurdering av risiko og kapitalbehov, herunder fastsettelse av Pilar 2-krav .....	62
4.11.1	Gjeldende rett .....	62
4.11.2	EØS-rett .....	63
4.11.3	Arbeidsgruppens vurdering .....	64
4.12	Fastsettelse av kapitalkravsmargin (P2G) .....	65
4.12.1	Gjeldende rett .....	65
4.12.2	EØS-rett .....	65
4.12.3	Arbeidsgruppens vurdering .....	66
4.13	Renterisiko i bankboken .....	66
4.13.1	Gjeldende rett .....	66
4.13.2	EØS-rett .....	67
4.13.3	Arbeidsgruppens vurdering .....	67
4.14	Disponeringsrestriksjoner .....	67
4.14.1	Gjeldende rett .....	67
4.14.2	EØS-rett .....	68
4.14.3	Arbeidsgruppens vurdering .....	69
4.15	Konsolidering .....	69
4.15.1	Gjeldende rett .....	69
4.15.2	EØS-rett .....	69
4.15.3	Arbeidsgruppens vurderinger .....	70
5	Endringer i CRR som følge av COVID-19-pandemien .....	70
5.1	Tilleggsmandat fra Finansdepartementet .....	70
5.2	Endringer i CRR og CRR2 som følge av Covid 19-pandemien .....	70
5.3	Arbeidsgruppens vurderinger .....	72
6	Holdingforetak i finanskonsern .....	72
6.1	Krav til tillatelse for å etablere holdingforetak .....	72
6.1.1	Gjeldende rett .....	72
6.1.2	EØS-rett .....	73
6.1.3	Arbeidsgruppens vurdering .....	75
6.2	Krav til mellomliggende morforetak i EU der konsernspissen er etablert i tredjeland .....	76
6.2.1	Gjeldende rett .....	76

6.2.2	EØS-rett .....	76
6.2.3	Arbeidsgruppens vurdering .....	77
6.3	Egnetthetskrav .....	78
6.3.1	Gjeldende rett .....	78
6.3.2	EØS-rett .....	78
6.3.3	Arbeidsgruppens vurdering .....	78
7	Godtgjørelse .....	78
7.1	Gjeldende rett .....	78
7.2	EØS-rett .....	79
7.3	Arbeidsgruppens vurdering .....	80
8	Lån til ledende ansatte mv., herunder opplysningsplikt overfor tilsynsmyndighetene .....	82
8.1	Gjeldende rett .....	82
8.2	EØS-rett .....	82
8.3	Arbeidsgruppens vurdering .....	82
9	Tilsynsvirksomhet .....	83
9.1	Generelt .....	83
9.1.1	Gjeldende rett .....	83
9.1.2	EØS-rett .....	83
9.1.3	Arbeidsgruppens vurdering .....	83
9.2	Tilsynssamarbeid .....	83
9.2.1	Gjeldende rett .....	83
9.2.2	EØS-rett .....	84
9.2.3	Arbeidsgruppens vurdering .....	85
10	Enkelte problemstillinger og forslag som ikke følger av bankpakken .....	86
10.1	Norske finansforetaks etablering av datterforetak i annen EØS-stat .....	86
10.1.1	Gjeldende rett .....	86
10.1.2	Forholdet til EØS-reglene .....	86
10.1.3	Arbeidsgruppens vurdering .....	88
10.2	Unntak fra konsesjonsplikt for å drive finansieringsvirksomhet .....	88
10.2.1	Gjeldende rett .....	88
10.2.2	Arbeidsgruppens vurdering .....	89
10.3	Lån, garantier mv. mellom konsernforetak .....	90
10.3.1	Gjeldende rett .....	90
10.3.2	Arbeidsgruppens vurdering .....	90

10.4	Krav til god forretningsskikk for EØS-foretak som driver grensekryssende virksomhet i Norge	90
11	Økonomiske og administrative konsekvenser.....	91
11.1	Formålet med regelendringene .....	91
11.2	Økonomiske konsekvenser av bankpakken .....	91
11.2.1	Generelt .....	91
11.2.2	Virkninger i EU.....	92
11.2.3	Virkninger i Norge .....	92
11.2.4	Virkning av SMB-rabatt og økt proporsjonalitet .....	93
11.2.5	Virkninger av andre tiltak .....	93
11.3	Konsekvenser for myndigheter.....	93
	Forslag til regelverksendringer .....	95

# 1 Innledning

## 1.1 Arbeidsgruppens mandat, sammensetning mv.

I brev av 5. februar 2020 ba Finansdepartementet Finanstilsynet om å sette ned, og lede en arbeidsgruppe som skal utrede norsk gjennomføring av forventede EØS-regler som svarer til EUs bankpakke. Departementet la til grunn at arbeidsgruppen, i tillegg til medlemmer fra Finanstilsynet, burde ha medlemmer fra Norges Bank, Bankenes sikringsfond og Finansdepartementet. Frist for oppdraget var 1. oktober 2020.

Følgende rettsakter omtales som EUs bankpakke:

- CRR2: Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2019/876 av 20. mai 2019<sup>1</sup>.
- CRD5: Europaparlaments- og rådsdirektiv (EU) 2019/878 av 20. mai 2019<sup>2</sup>
- BRRD2: Europaparlaments- og rådsdirektiv (EU) 2019/879 av 20. mai 2019<sup>3</sup>.

Under henvisning til at finansforetaksloven og -forskriften har vært i kraft noen år ga departementet uttrykk for at "det kan være hensiktsmessig å vurdere mulige forbedringspunkter i lys av erfaringer som er gjort ved anvendelsen av regelverket".

I brev til EFTAs overvåkningsorgan datert 2. mars 2020, som Finanstilsynet fikk kopi av, opplyste Finansdepartementet at arbeidsgruppen også skulle vurdere i hvilken grad hensynene bak kravene om tillatelse for norske finansforetaks etablering av datterforetak i annen EØS-stat (finansforetaksloven § 4-1 første ledd) kan ivaretas på annen måte.

I brev av 28. august 2020 ber Finansdepartementet om at arbeidsgruppen også foreslår regelverksendringer for å gjennomføre forordning (EU) 2020/873<sup>4</sup> i norsk rett. Forordningen lempet på enkelte krav og fremskynder tidligere vedtatte lettelser i EUs kapitalkrav. Målet er å bidra til å dempe de økonomiske virkningene av Covid-19-pandemien. Frist for oppdraget er den samme som for bankpakkeoppdraget.

Arbeidsgruppen har hatt følgende medlemmer:

- Cecilie Ask, Finanstilsynet (leder)
- Alexander Behringer, Norges Bank

---

<sup>1</sup> Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2019/876 av 20. mai 2019 om endring av forordning (EU) nr. 575/2013 med hensyn til uvektet kjernekapital-dekning, netto stabil finansieringsgrad, krav til ansvarlig kapital og kvalifiserte forpliktelser, motpartskredittrisiko, markedsrisiko, eksponeringer mot sentrale motparter, eksponeringer mot innretninger for kollektiv investering, store eksponeringer samt rapporterings- og opplysningskrav, og endring av forordning (EU) nr. 648/2012.

<sup>2</sup> Europaparlaments- og rådsdirektiv (EU) 2019/878 av 20. mai 2019 om endring av direktiv 2013/36/EU med hensyn til unntatte enheter, finansielle holdingselskaper, blandede finansielle holdingselskaper, godtgjøring, tilsyns-tiltak og -myndighet samt kapitalbevaringstiltak.

<sup>3</sup> Europaparlaments- og rådsdirektiv (EU) 2019/879 av 20. mai 2019 om endring av direktiv 2014/59 angående kredittinstitusjoners og investerings-selskapers tapabsorbering- og rekapitaliseringskapasitet og om endring av direktiv 98/26/EF.

<sup>4</sup> Europaparlaments- og rådsforordning 2020/873 av 24. juni 2020 om endring av forordning (EU) nr. 575/2013 og (EU) 2019/876, for så vidt angår visse justeringer som reaksjon på covid-19-pandemien



- Zarah Faye Boone, Finansdepartementet
- Tor Runshaug Foss, Bankenes sikringsfond
- Åsfrid Vågslid Haga, Finanstilsynet
- Håkon Rysst Heilmann, Finanstilsynet
- Arild J. Lund, Norges Bank
- Knut Lykke, Finanstilsynet
- Marius Østli, Finansdepartementet

Finansdepartementet ba i brevet av 5. februar 2020 om at Finanstilsynet etablerte en referansegruppe. Etter forslag fra Finans Norge har referansegruppen bestått av:

- Tore Øystein Gløersen, Eika-gruppen
- Are Jansrud, SpareBank 1 Østlandet
- Joar Johnsen, Finans Norge
- Henrik Lidman, DNB
- Katrine Olsen, Finans Norge

Referansegruppens innspill er søkt ivaretatt i arbeidsgruppens drøftinger. På enkelte punkter har imidlertid referansegruppen et annet generelt utgangspunkt enn det arbeidsgruppen har hatt. Referansegruppen ønsker bl.a. en bredere omtale av krisehåndteringsmyndighetens og Finanstilsynets skjønnsutøvelse ved krisehåndtering og fastsettelse av individuelle kapitalkrav (pilar 2). Arbeidsgruppen legger til grunn at myndighetenes skjønnsutøvelse vil utvikles over tid, og at myndighetene i denne prosessen vurderer behovet for veiledning til bransjen.

I punkt 2 gis det en generell omtale av EUs bankpakke. I punkt 3 omtales endringer i krisehåndteringsregelverket (BRRD2 og CRR2) og i punkt 4 endringer i kapitalkravsreglene (CRR2 og CRD5). I punkt 5 drøftes endringer i CRR og CRR2 som følge av Covid 19-pandemien. I punkt 6 til 10 drøftes behovene for endringer som følge av CRD5 og enkelte andre forslag til endringer i finansforetaksloven. Økonomiske og administrative konsekvenser omtales i punkt 11.

I arbeidsgruppens rapport omtales EUs bankpakke som "EØS-rett" selv om EU-reglene foreløpig ikke er tatt inn i EØS-avtalen.

CRR2 må gjennomføres i norsk rett gjennom inkorporasjon. CRR2 vil da gjelde som norsk rett med eventuelle EØS-tilpasninger og særnorske regler som følge av nasjonale valg. En lenke til CRR2 ligger her:

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32019R0876&from=EN>

## 1.2 Noen utgangspunkter for begrepsbruken i arbeidsgruppens rapport

Gjeldende regelverk stiller krav til *ansvarlig kapital*. Den ansvarlige kapitalen består av *kjernekapital* og *tilleggs kapital*. *Ren kjernekapital* kan bestå av innbetalt aksjekapital/eierandelskapital, samt enkelte andre poster (bl.a. tilbakeholdt overskudd, overkursfond, utjevningsfond og fond for urealiserte gevinster). Som *annen kjernekapital* regnes

hybridkapital, herunder fondsobligasjonskapital. Som *tilleggskapital* regnes ansvarlig lånekapital, samt enkelte andre poster (bl.a. netto urealiserte gevinster på nærmere angitte eiendeler).

*Risikovektede kapitalkrav* er krav som oppgis i prosent av et foretaks *beregningsgrunnlag*. Beregningsgrunnlaget er et risikovektet mål på foretakenes eksponering mot kredittrisiko, motpartsrisiko, markedsrisiko og operasjonell risiko. Krav til *uvektet kjernekapitalandel* er et parallelt krav og oppgis i prosent av et foretaks *eksponeringsmål*, som i hovedsak tilsvarer samtlige balanseførte og ikke-balanseførte eiendeler beregnet uten risikovekting. Et foretaks *forvaltningskapital* er den samlede verdien av alle midler foretaket forvalter.

Regelverket om *store eksponeringer* skal dempe konsentrasjonsrisikoen i foretakene ved å begrense størrelsen på samlet eksponering mot en enkelt motpart.

Likviditetsregelverket omfatter *krav til likviditetsreserve* (LCR), som skal kunne dekke et foretaks forpliktelser på kort sikt. I tillegg stilles det krav om at foretakene skal ha *stabil og langsiktig finansiering*. Dette innføres som minstekrav i CRR2, se nærmere omtale av NSFR i punkt 4.5.

*Pilar 1* i regelverket omfatter minimums- og bufferkrav til ansvarlig kapital og likviditet i foretakene. *Pilar 2* krever at foretakene gjennomfører en intern vurdering av kapitalbehov. Tilsynsmyndighetene gjør en tilsvarende vurdering av foretakene, som resulterer i foretaksspesifikke kapitalkrav, omtalt som *pilar 2-krav*. *Pilar 3* i kapitalkravsregelverket omfatter krav til offentliggjøring av finansiell informasjon.

Gjeldende krisehåndteringsregelverk innfører "bail-in" (*intern oppkapitalisering*) som et krisetiltak, der eiere og kreditorer tar tap gjennom nedskrivninger og konverteringer til egenkapital, fremfor "bail-out" hvor myndighetene redder banker ved å belaste skattebetalerne. Finanstilsynet har fastsatt individuelle minstekrav til summen av et foretaks ansvarlige kapital og konvertible gjeld, dvs. *MREL (Minimum Requirement for Own Funds and Eligible Liabilities)* for foretak som utgjør risiko for finansiell stabilitet. MREL består av et tapsabsorberingsbeløp og et rekapitaliseringsbeløp. *Tapsabsorberingsbeløpet* er knyttet til gjeldende kapitaldekningskrav, mens *rekapitaliseringsbeløpet* er knyttet til forventet kapitalbehov etter at krisehåndteringen er gjennomført og virksomheten drives videre.

MREL fastsettes som ledd i Finanstilsynets utarbeidelse av krisetiltaksplaner for foretakene og skal bidra til at foretakene har tilstrekkelig ansvarlig kapital og konvertibel gjeld for at intern oppkapitalisering kan gjennomføres. Den *konvertible gjelden* skal etter gjeldende regelverk i sin helhet bestå av *etterstilte gjeldsinstrumenter* også omtalt som tier 3 obligasjoner eller Senior Non Preferred som har lavere prioritet enn ordinær, usikret, uprioritert gjeld (seniorgjeld).

BRRD2, CRR2 og CRD5 inneholder endringer i gjeldende EU-regler om krisehåndtering og kapitalkrav. Endringene omfatter både justeringer i gjeldende bestemmelser og innføring av nye bestemmelser.

Under omtalen av EØS-rett har arbeidsgruppen litt ulik henvisningsteknikk.

BRRD2 artikkel 1 endrer en del bestemmelser i BRRD<sup>5</sup>. Under EØS-rett er det ikke vist til denne bestemmelsen, men brukt formuleringen BRRD2 og vist til den aktuelle bestemmelsen i BRRD2 som endrer en bestemmelse i BRRD eller som innfører en ny bestemmelse uten at det er vist til BRRD2 artikkel 1 først.

Også i CRD5 fremgår endringer i gjeldende EU-regler av artikkel 1. I likhet med det som gjelder BRRD2, er det i omtalen av EØS-rett ikke vist til denne bestemmelsen, men brukt formuleringen CRD5 og vist til den aktuelle bestemmelsen i CRD5 som endrer en bestemmelse i CRD IV<sup>6</sup> eller som innfører en ny bestemmelse uten at det er vist til CRD5 artikkel 1 først.

CRR<sup>7</sup> er gjennomført i norsk rett gjennom inkorporasjon, og begrepet brukes dermed i omtalen av gjeldende rett. Også i CRR2 fremgår endringer i gjeldende EU-regler av artikkel 1. I likhet med det som gjelder BRRD2, er det i omtalen av EØS-rett ikke vist til denne bestemmelsen, men brukt formuleringen CRR2 og vist til den aktuelle bestemmelsen i CRR2 som endrer en bestemmelse i CRR eller som innfører en ny bestemmelse uten at det er vist til CRR2 artikkel 1 først.

## **2 Generelt om EUs bankpakke<sup>8</sup>**

### **2.1 Bakgrunn**

Den globale finanskrisen i 2008-2009 medførte et omfattende arbeid internasjonalt med sikte på å styrke det internasjonale finansielle systemet. Viktige hensyn var å redusere risikoen i bankene, gjøre dem mer motstandsdyktige og samtidig bidra til at bankene i større grad kan støtte opp om den økonomiske veksten. Baselkomiteen foreslo nye regler om krav til bankers kapital og likviditet i 2010 (Basel III). EU-regler basert på forslagene ble vedtatt i 2013 (CRD IV og CRR).

Financial Stability Board (FSB) la fram sitt første forslag til nye prinsipper for kriseløsning av banker i 2011. Prinsippene, i noe justert versjon, ligger til grunn for EUs krisehåndteringsdirektiv (BRRD) som ble vedtatt i 2014.

Det har kommet nye anbefalinger fra Baselkomiteen og FSB i årene etter fastsettelsen av CRD IV/CRR. Flere av anbefalingene følges opp i den såkalte bankpakken, som ble vedtatt i EU i mai 2019. Rettsaktene som inngår i bankpakken er omtalt foran i punkt 1.1.

Ved fastsettingen av bankpakken har det bl.a. vært en ambisjon å klargjøre regulering som har fremstått som uklar, og å justere regler som har hatt utilsiktede virkninger for enkelte foretak. Det er

---

<sup>5</sup> Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2014/59/EU af 15. maj 2014 om et regelsæt for genopretning og afvikling af kreditinstitutter og investeringsselskaber og om ændring af Rådets direktiv 82/891/EØF og Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2001/24/EF, 2002/47/EF, 2004/25/EF, 2005/56/EF, 2007/36/EF, 2011/35/EU, 2012/30/EU og 2013/36/EU samt forordning (EU) nr. 1093/2010 og (EU) nr. 648/2012

<sup>6</sup> Europaparlaments- og rådsdirektiv 2013/36/EU af 26. juni 2013 om adgang til at udøve virksomhed som kreditinstitut og om tilsyn med kreditinstitutter og investeringsselskaber, om ændring af direktiv 2002/87/EF og om ophævelse af direktiv 2006/48/EF og 2006/49/EF.

<sup>7</sup> Europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 575/2013 af 26. juni 2013 om tilsynsmæssige krav til kreditinstitutter og investeringsselskaber og om ændring af forordning (EU) nr. 648/2012

<sup>8</sup> Dette er den femte omfattende reformen av bankreguleringen i EU som implementerer anbefalinger fra Baselkomiteen. Den første pakken kom i 2000 og innebar at 7 ulike direktiver for bankregulering ble slått sammen til ett.

også lagt vekt på at bankreguleringen skal fremme EUs bankunion. Dette blant annet ved å fastsette differensierte krav til informasjonsplikt som skal gjøre det enklere for mindre og ikke-komplekse foretak å oppfylle kravene (proporsjonalitetshensyn). Kriterier for mindre og ikke-komplekse foretak er bl.a. at balansen er mindre enn fem milliarder euro.

I tillegg til at krav om åpenhet og om rapportering til tilsynsmyndigheten blir mindre omfattende for mindre foretak, åpner EU-reglene for større fleksibilitet for disse (bl.a. knyttet til regler om markedsrisiko, finansieringskrav, motpartsrisiko m.m.).

CRR2 trer i hovedsak i kraft i EU to år etter at den er vedtatt, det vil si 28. juni 2021. CRD5 og BRRD2 trer i kraft i desember 2020.

## **2.2 Ekstraordinær bankpakke i forbindelse med Covid-19**

Som følge av Covid-19-pandemien ble det i juni 2020 vedtatt endringer i EUs kapitalkravsregler for å lempe på enkelte krav og fremskynde iverksettelsen av tidligere vedtatte lettelsers i kravene, jf. forordning (EU) 2020/873. Formålet er å stimulere utlån til husholdninger og foretak for å dempe økonomiske konsekvensene av pandemien. Endringene gjøres delvis i den CRR-versjonen som er tatt inn i EØS-avtalen, og delvis i bestemmelser som kom inn i forordningen gjennom CRR2. I tillegg til å fremskynde endringer i CRR2 som gir lettelsers i kapitalkravene og å utsette innføringen av skjerpede kapitalkrav, gjøres visse endringer i kapitalkravene for misligholdte lån med statsgaranti, innfasingsperioden for effekter av IFRS9 på kapitaldekningen forlenges, og det blir lempet på betingelser knyttet til adgangen til å ekskludere sentralbankreserver ved beregningen av uvektet egenkapitalandel.

## **2.3 Innføring av EUs bankregulering i Norge**

Norge (og de øvrige EØS/EFTA-landene) har et etterslep på innlemmelse av EU regler på finansområdet i EØS-avtalen. Det skyldes at det tok tid å finne løsninger for å kunne gjennomføre reformene av EUs tilsyn med det finansielle systemet i EØS-avtalen. Hovedelementene i de nye og strengere kravene til kapital i bankene som kom med CRD IV og CRR, ble innført i Norge i 2013, tidligere enn det som fulgte etter EUs reglene. Med forskriftsendringer som trådte i kraft 31. desember 2019, var innføringen av CRD IV og CRR fullført i Norge. EØS-regler som svarer til BRRD ble innført i norsk rett 1. januar 2019. Enkelte elementer i bankpakken er allerede innført i norsk rett. Det gjelder blant annet kravet om uvektet kjernekapitalandel og enkelte elementer av beregningen av MREL.

## **2.4 Hovedelementene i bankpakken**

Regelverksendringene i bankpakken innebærer endringer på mange områder av den eksisterende bankreguleringen. Endringene har i noen grad preg av reparasjoner. Endringene i direktivene og de to forordningene griper i noen grad inn i hverandre. Både CRR2 og BRRD2 inneholder f.eks. krav til bankenes kapital. I det følgende gis en oversikt over de viktigste endringene.

### **2.4.1 BRRD2**

Med BRRD ble det innført krav om at alle banker skal kunne bli pålagt å utstede gjeld som kan skrives ned eller omdannes til egenkapital i forbindelse med en krise (Minimum Requirement for Own Funds and Eligible Liabilities, MREL). MREL blir med BRRD2 i bankpakken supplert med et

tilleggskrav for såkalte G-SII-er (Global Systemically Important Institutions) i tråd med FSBs anbefalinger om TLAC (Total Loss Absorbing Capital).

BRRD2 innebærer flere tilpasninger i FSB-anbefalingen om TLAC-kravet. Blant annet skal kravet gjelde for banker med en forvaltningskapital på mer enn 100 milliarder euro (såkalte top tier-banker). Nasjonale krisehåndteringsmyndigheter kan stille tilsvarende krav til banker med balanse mindre enn 100 milliarder euro, dersom disse anses å utgjøre en systemrisiko hvis de blir kriserammet. Det er videre et særskilt krav om at MREL, som et utgangspunkt, skal være minst 8 prosent av institusjonens gjeld og egenkapital. EU-reglene skiller mellom G-SII og top-tier banker på den ene siden og andre banker på den andre når det gjelder FSBs anbefaling om at gjeldsinstrumenter som inngår i TLAC, skal ha lavere prioritet enn andre gjeldsinstrumenter (etterstillelse). Bankpakken inneholder nye krav til etterstillelse for G-SII og top-tier banker.

#### 2.4.2 CRR2

CRR2 inneholder bl.a. minstekrav til uvektet kjernekapitaldekning (leverage ratio), krav om stabil og langsiktig finansiering (NSFR), begrunnet i tilsynsmyndighetens mulighet for å fastsette pilar 2-krav for systemrisiko, og større fleksibilitet for nasjonale myndigheter til å gjennomføre tiltak for å håndtere ulike former for systemrisiko, herunder økte kapitalbufferkrav og minstekrav til risikovektning av utlån med pant i eiendom. I tillegg videreføres og utvides den såkalte SMB-rabatten, og det blir innført en ny kapitalkravsrabatt for utlån til visse infrastrukturprosjekter.

I EU har bankene siden 2015 måttet beregne og offentliggjøre sin uvektede kjernekapitaldekning. CRR2 innfører et bindende krav på 3 prosent, som skal gjelde i tillegg til de risikovektede kravene til ren kjernekapitaldekning, og slik fungere som en backstop bl.a. for bankenes modellbaserte kapitalkrav. Det er åpnet for at tilsynsmyndighetene kan pålegge et høyere krav dersom de finner at 3 prosent kravet ikke er tilstrekkelig til å adressere institusjonsspesifikk risiko. Det innføres videre et bufferkrav for globalt systemviktige institusjoner (G-SII) slik Baselkomiteen har anbefalt. Kravet utgjør 50 prosent av det vektete kjernekapitalbufferkravet for G-SII. I Norge ble det i 2017 innført et bindende krav til uvektet kjernekapitaldekning på 3 prosent for de fleste finansforetak, samt bufferkrav for banker.

CRR2 senker kapitalkravene for utlån til SMB ytterligere i forhold til CRR. Grensen for hvilke lån som etter den såkalte SMB-rabatten skal gis en 23,81 prosent reduksjon i det risikovektede beregningsgrunnlaget for kapitalkravene, øker fra 1,5 millioner til 2,5 millioner euro. I tillegg innføres en mindre rabatt på 15 prosent for slike lån over 2,5 millioner euro. I tillegg kommer en ny rabatt på 25 prosent for investeringer i infrastrukturprosjekter som tilfredsstiller visse krav til risiko og forutsigbarhet for framtidige kontantstrømmer. En SMB rabatt ble innført i Norge med virkning fra utgangen av 2019.

Blant annet for å fremme digitaliseringen av økonomien er det i CRR2 gjort enkelte endringer i definisjonen av hvilke eiendeler som skal inngå i beregningen av kapitalkravet. Den viktigste er at enkelte former for programvare som er definert som immaterielle eiendeler, ikke lenger skal trekkes fra kapitalen.

Mange banker hadde store tap knyttet til sine handelsporteføljer under den globale finanskrisen i 2008-2009. Baselkomiteen kom i 2009 med foreløpige innstramminger i kapitalkravene for denne type markedsrisiko. De endelige anbefalingene fra Baselkomiteen var ikke klare da EU-

kommisjonen la fram sitt endelige forslag til nye kapitalkrav for markedsrisiko og de er derfor ikke en del av bankpakken. Det innføres likevel et krav om at foretakene med størst eksponering mot markedsrisiko, skal rapportere sin markedsrisiko etter de nye anbefalingene.

Videre la Baselkomiteen i 2014 frem en ny standardmetode for beregning av motpartsrisiko. Gjennomføringen i CRR2 innebærer at banker med en viss derivatvirksomhet må bruke den nye metoden, som er relativt avansert, mens foretak med begrenset derivatvirksomhet kan bruke enklere modeller.

Baselkomiteen foreslo i 2010 to nye likviditetskrav som følge av finanskrisen, et kortsiktig Liquidity Coverage Ratio (LCR) og et langsiktig Net Stable Funding Ratio (NSFR). Begge tok sikte på å begrense løpetidsforskjellene mellom en banks gjeld og fordringer, for at banken skal kunne håndtere perioder med markedsuro bedre. LCR-kravet følger av CRR, mens CRR2 innebærer at også NSFR innføres som et bindende krav. Bankene har til nå bare rapportert om NSFR. Hensikten med NSFR-kravet er at bankene skal finansiere sine langsiktige utlån og andre lite likvide eiendeler med stabile finansieringskilder. Horisonten er 1 år. Mindre og ikke-komplekse banker kan bruke et forenklet opplegg for beregning av NSFR-kravet.

#### 2.4.3 CRD5

CRD5 innebærer bl.a. et klarere skille mellom mikro- og makrotilsynsvirkemidler. Pilar 2 skal f.eks. ikke benyttes for systemrisiko. Samtidig blir det økt fleksibilitet i bruken av pilar 1-instrumentene. Systemrisikobufferkravet kan for eksempel rettes mot all systemrisiko som ikke blir adressert av andre bufferkrav eller andre pilar 1-krav, og det skal også kunne avgrenses til sektorvise eksponeringer. Pilar 2-kravet skal etter CRD5 ha to komponenter, et minstekrav og en forventning om at foretaket skal stille en ytterligere kapitalkravsmargin, såkalt «pillar 2 guidance».

## 3 Endringer i krisehåndteringsregelverket (BRRD2 og CRR2)

### 3.1 Beregning og oppfyllelse av MREL

#### 3.1.1 Gjeldende rett

Det følger av finansforetaksloven § 20-9 første ledd at foretak nevnt i § 20-1 første ledd bokstav a (banker, kredittforetak og verdipapirforetak som er omfattet av minstekravene til startkapital i verdipapirhandelloven § 9-39 første ledd) til enhver tid skal oppfylle et minstekrav til summen av ansvarlig kapital og konvertibel gjeld (MREL). Foretak som utsteder obligasjoner med fortrinnsrett og ikke har adgang til å motta innskudd (OMF-foretak), er unntatt fra kravet. OMF-foretak skal heller ikke telle med når MREL skal fastsettes på konsolidert basis. MREL skal fastsettes samtidig med krisetiltaksplanene. I krisetiltaksplanen skal det tas stilling til om foretaket skal krisehåndteres eller avvikles under offentlig administrasjon om det blir kriserammet. Det følger av finansforetaksforskriften § 20-4 at størrelsen på MREL fastsettes som summen av et tapsabsorberingsbeløp og et rekapitaliseringsbeløp. Tapsabsorberingsbeløpet skal sørge for at det er nok nedskrivbar gjeld og kapital i foretaket, til å dekke alle forpliktelser ved en avvikling under offentlig administrasjon. Rekapitaliseringsbeløpet skal bidra til at foretaket har tilstrekkelig kapital til å kunne drive videre etter en krisehåndtering og skal fastsettes på grunnlag av behovet identifisert i foretakenes krisetiltaksplaner.

Etter finansforetaksforskriften § 20-5 skal tapsabsorberingsbeløpet tilsvare det høyeste av (i) summen av pilar 1-kravet, pilar 2-kravet og bufferkrav og (ii) kravet til uvektet kjernekapitaldekning.

Det følger av finansforetaksforskriften § 20-6 at rekapitaliseringsbeløpet skal tilsvare det høyeste av (i) summen av pilar 1-kravet, pilar 2-kravet og bufferkrav med unntak av kravet til motsyklisk buffer, og (ii) kravet til uvektet kjernekapitaldekning.

Tapsabsorberingsbeløpet kan i *særlige tilfeller* fastsettes med høyere eller lavere beløp. Rekapitaliseringsbeløpet kan settes høyere hvis vilkårene om hhv. oppfyllelse av kapitalkrav, kompensasjon for unntatte poster ved intern oppkapitalisering eller sikre bidrag fra krisetiltaksfondet i finansforetaksforskriften § 20-6 annet ledd er oppfylt. Rekapitaliseringsbeløpet kan settes lavere hvis vilkårene om tilstrekkelig markedstillitt, lavere balanse eller bidrag fra innskuddsgarantifondet i tredje ledd er oppfylt.

### 3.1.2 EØS-rett

Et hovedformål med endringene i MREL-regelverket var, som nevnt i punkt 2.4.1 å innføre Financial Stability Boards regler om Total Loss-Absorbing Capacity (TLAC) for globalt systemviktige finansinstitusjoner i EU. EU ønsker imidlertid fortsatt å ha regler om konvertibel gjeld for øvrige banker. TLAC fastsettes som ett minstekrav, og er inntatt i CRR2. BRRD2 viderefører gjeldende EU-regler om at størrelsen på MREL fastsettes som summen av et tapsabsorberingsbeløp og et rekapitaliseringsbeløp. Direktivet endrer imidlertid beregningsmetoden for fastsettelse av MREL. Kravet skal beregnes etter to metoder, hhv. risikovektet metode og uvektet metode, som begge skal oppfylles til enhver tid.

Den risikovektede metoden kan beskrives slik:

*Tapsabsorberingsbeløpet* skal minst utgjøre summen av minstekravene til kapitaldekning etter pilar 1 pluss pilar 2-kravet, jf. artikkel 45c nr. 3 underavsnitt 1 (a) (i).

*Rekapitaliseringsbeløpet* skal beregnes med utgangspunkt i risikovektet eksponering etter krisehåndtering, og skal minst utgjøre summen av minstekravene til kapitaldekning etter pilar 1 pluss pilar 2-kravet<sup>9</sup> pluss en markedstillitsbuffer, jf. artikkel 45c nr. 3 underavsnitt 1 (a) (ii). Når krisehåndteringsmyndigheten skal fastsette rekapitaliseringsbeløpet etter risikovektet metode, skal den iht. BRRD2 artikkel 45c nr. 3 underavsnitt 5 (a) ta utgangspunkt i det sist oppdaterte beregningsgrunnlaget for den relevante risikoeksponeringen. Dette beregningsgrunnlaget skal justeres for eventuelle endringer som måtte følge av krisetiltaksplanen. Iht. BRRD2 artikkel 45c nr. 3 underavsnitt 5 (b) skal krisehåndteringsmyndigheten også, etter å ha konsultert med tilsynsmyndigheten, justere den delen av rekapitaliseringsbeløpet som tilsvarer pilar 2-kravet opp eller ned, slik at det samsvarer med pilar 2-kravet etter krisehåndteringen.

---

<sup>9</sup> Merk at minstekravet etter pilar 2 målt i prosent gjerne vil bli satt opp av tilsynet etter at en bank har vært gjennom en krisehåndtering. Men det kan i prinsippet også settes ned.

*Markedstillitsbufferen* skal sikre at foretaket har tillitt i markedet etter en krisehåndtering, for en periode som ikke skal overstige ett år. Den er i utgangspunktet lik det kombinerte bufferkravet, bortsett fra motsyklisk buffer. Krisehåndteringsmyndigheten kan justere markedstillitsbufferen opp eller ned etter konsultasjon med tilsynsmyndigheten.

Den uvektede metoden kan beskrives slik:

*Tapsabsorberingsbeløpet* skal tilsvare minstekravet til uvektet kjernekapitalandel jf. artikkel 45c nr. 3 underavsnitt 1 (b) (i).

*Rekapitaliseringsbeløpet* skal også tilsvare minstekravet til uvektet kjernekapitalandel og skal beregnes med utgangspunkt i eksponeringsmålet for uvektet kjernekapitalandel etter krisehåndtering jf. artikkel 45c nr. 3 underavsnitt 1 (b) (ii). Ved beregning etter den uvektede metoden, er det ingen markedstillitsbuffer.

Når krisehåndteringsmyndigheten fastsetter MREL etter uvektet kjernekapitalandel, skal myndigheten, etter fjerde underavsnitt i BRRD2 artikkel 45c nr. 3, ta hensyn til at hverken krisetiltaksfondet eller statlig støttetiltak kan benyttes før minst åtte prosent av samlet gjeld og ansvarlig kapital (Total Liabilities, including Own Funds (TOLF)) er brukt til intern oppkapitalisering. Det betyr i praksis at krisehåndteringsmyndigheten alltid vil holde MREL over åtte prosent av samlet gjeld og ansvarlig kapital.

Etter BRRD2 artikkel 45c nr. 7 gjelder tilsvarende regler for MREL for datterforetak som ikke er en egen krisehåndteringsenhet (intern MREL). Det vises til nærmere omtale i punkt 3.4.

FSBs anbefalinger om økt tapsabsorbering i bankene (TLAC) gjelder kun globalt systemviktige foretak (G-SII). MREL-kravene i BRRD omfatter alle banker. I tillegg til innføringen av TLAC i BRRD2 differensierer man bankene ut fra størrelse og systemviktighet for fastsettelse av MREL.

For å ivareta balansen mellom proporsjonalitetshensynet på den ene siden og hensynet til like konkurransevilkår for banker av forskjellig størrelse og kompleksitet, kategoriserer BRRD2 krisehåndteringsenhetene som:

- G-SII; globalt systemviktige foretak
- Top Tier Banks, som definert i BRRD2 artikkel 45c nr. 5
- Systemkritiske krisehåndteringsenheter "Fished banks"<sup>10</sup>, som definert i BRRD2 artikkel 45c nr. 6
- Øvrige banker

Kategoriene "Top Tier" og "fished banks" er nye.

---

<sup>10</sup> Begrepet Top-tier er benyttet i fortalen til BRRD2, mens "fished banks" ikke er benyttet i EUs tekster. Begrepene er en uformelle betegnelser på foretak som oppfyller definisjonen i artikkel 45c nr. 5 eller som krisehåndteringsmyndighetene har utpekt etter artikkel 45c nr. 6.



G-SII er, i likhet med det som følger av dagens EU-regler, banker som Financial Stability Board har utpekt som globalt systemviktige banker<sup>11</sup>. Det er for tiden ingen slike banker som har hovedkontor i Norge, eller Norden for øvrig.

"*Top tier banks*" defineres i artikkel 45c nr. 5 som krisehåndteringsenheter (dvs. det foretaket i konsernet som skal krisehåndteres) i konsern med over 100 milliarder euro i forvaltningskapital, som ikke er G-SII. Disse vil heretter blir omtalt som *europaiske systemkritiske krisehåndteringsenheter*.

"*Fished banks*" defineres i artikkel 45c nr. 6 som krisehåndteringsenheter som verken er G-SII eller europeiske systemkritiske krisehåndteringsenheter, men som krisehåndteringsmyndigheten mener kan utgjøre en systemrisiko dersom de kriserammes. Disse blir heretter omtalt som *nasjonalt systemkritiske krisehåndteringsenheter*.

Øvrige banker omfatter alle andre foretak som omfattes av BRRD. Det kan være krisehåndteringsenheter som ikke er europeisk eller nasjonalt systemkritiske, eller banker som antas å ville bli avvirket under offentlig administrasjon.

#### MREL er følgende for de ulike kategoriene av banker:

- Etter CRR2 artikkel 92a nr. 1 skal G-SII ha risikovektet MREL på 18 prosent av samlet risikovektet engasjementsbeløp og en ikke-risikovektet MREL på 6,75 prosent av beregningsgrunnlaget for uvektet kjernekapitalandel. Frem til 31. desember 2021 er kravene henholdsvis 16 og 6 prosent. Unntak gjelder videre for banker som FSB nylig har utpekt som G-SII, og G-SII der intern oppkapitalisering nylig har vært brukt som et ledd i en krisehåndtering.
- Europeiske systemkritiske krisehåndteringsenheter skal etter artikkel 45c, nr. 5 ha risikovektet MREL på minst 13,5 prosent av samlet risikovektet engasjementsbeløp og en ikke-risikovektet MREL på minst 5 prosent av eksponeringsmålet for uvektet kjernekapitalandel. Dette kravet setter dermed en grense for hvor lav summen av tapsabsorberingsbeløpet og rekapitaliseringsbeløpet kan være, når de fastsettes etter reglene i BRRD2 artikkel 45c nr. 3.
- Det følger av artikkel 45c nr. 6 at krisehåndteringsmyndigheten kan stille de samme konsoliderte krav til nasjonalt systemkritiske krisehåndteringsenheter som til europeiske systemkritiske krisehåndteringsenheter.
- Øvrige banker
  - Det følger av artikkel 45e nr. 1 at banker som er krisehåndteringsenheter, men som hverken er europeiske eller nasjonalt systemkritiske krisehåndteringsenheter, også skal oppfylle MREL på konsolidert nivå.
  - For foretak som etter krisetiltaksplanen ikke skal krisehåndteres, men avvirkles under offentlig administrasjon, skal krisehåndteringsmyndigheten vurdere om den skal begrense MREL til tapsabsorberingsbeløpet. I denne vurderingen skal det tas hensyn

---

<sup>11</sup> <https://www.fsb.org/wp-content/uploads/P221119-1.pdf>

til virkningen på finansiell stabilitet og risikoen for smitte til det øvrige finansielle systemet. Disse bestemmelsene er gitt i BRRD2 artikkel 45c, nr. 2 annet og tredje underavsnitt.

BRRD2 innfører et etterstillingskrav til MREL. Sammen med tidligere endringer i BRRD artikkel 108 gjennom direktiv (EU) 2017/2399 (kreditorhierarkidirektivet), blir det et klarere hierarki for nedskrivning og konvertering, hvilken gjeld som teller for oppfyllelse av MREL og hvilken gjeld som teller med for å oppfylle krav til etterstilling.

Gjeld som kan nedskrives eller konverteres som et ledd i en intern oppkapitalisering under en krisehåndtering er definert i BRRD2 artikkel 2 nr. 71. Bestemmelsen omfatter forpliktelse og kapitalinstrumenter som ikke kvalifiserer som ren kjernekapital, annen godkjent kjernekapital eller tilleggskapital og som ikke er uttrykkelig unntatt intern oppkapitalisering etter BRRD artikkel 44 nr. 2.

Konvertibel gjeld som kan benyttes til å oppfylle MREL ("MREL-tellende gjeld") er definert i BRRD2 artikkel 2 nr. 71a. Det følger av artikkel 45b nr. 1 at gjeld som inngår i MREL skal oppfylle vilkårene i CRR artikkel 72a, artikkel 72b med unntak av nr. 2 bokstav d og artikkel 72c. Ettersom det er unntak for artikkel 72b med unntak av nr. 2 bokstav d, er det i utgangspunktet ikke et krav om at gjelden skal ha lavere prioritet enn den type gjeld som er unntatt intern oppkapitalisering etter 72a nr.2.

Konvertibel gjeld som i tillegg til å oppfylle MREL, kan benyttes til å oppfylle krav til etterstilling ("etterstilte MREL-tellende gjeldsinstrumenter") er definert i BRRD2 artikkel 2 nr. 71b, består hovedsakelig av Tier 3 obligasjoner, også omtalt som Senior Non Preferred (SNP). Ettersom samtlige krav i CRR2 artikkel 72a gjelder for etterstilt MREL-tellende gjeld innebærer dette at den delen av ansvarlige lån som ikke kan inngå i ansvarlig kapital grunnet overgangsordninger etter CRR2 artikkel 64 kan også medregnes, jf. artikkel 72a, nr. 1, bokstav b. Etterstilte MREL-tellende gjeldsinstrumenter omfatter ikke gjeld som krisehåndteringsmyndigheten har akseptert at kan kvalifisere som MREL-kapital etter artikkel 72b nr. 3 og 4.

### 3.1.3 Arbeidsgruppens vurdering

Det er ingen nasjonale valg i reglene om beregning av MREL i BRRD2. Arbeidsgruppen legger vekt på at norske regler skal speile EØS-reglene. Gjennomføring av direktivbestemmelser innebærer imidlertid alltid spørsmål knyttet til hvordan de ulike bestemmelsene skal forstås, noe som kan medføre nyanser i gjennomføringen i EØS-landene.

Arbeidsgruppen ser ikke behov for nye definisjoner i finansforetaksloven som følge av BRRD2. Det foreslås likevel å definere MREL i finansforetaksloven § 1-5. Basert på at "resolution" normalt er oversatt med krisehåndtering, antar arbeidsgruppen at *krisehåndteringsenhet* er en bedre betegnelse enn kriseenhet i finansforetaksforskriften. Arbeidsgruppen foreslår at begrepet i finansforetaksforskriften § 20-7 endres i tråd med dette.

Størrelsen på det samlede MREL-beløpet etter risikovektet metode i BRRD2 er lavere enn det som følger av gjeldende regler i finansforetaksforskriften. Det skyldes at tapsabsorberingsbeløpet i BRRD2 ikke omfatter bufferkravene i kapitaldekningsreglene. Til gjengjeld er BRRD2/CRR2

strengere når det gjelder hvor mye av et foretaks rene kjernekapital som kan telle med for å oppfylle MREL etter risikovektet metode. Etter BRRD2/CRR2 kan ikke den delen av ren kjernekapital som brukes til å oppfylle bufferkravene, også brukes til å oppfylle MREL. Netto-effekten av disse to endringene er null, og har dermed ingen betydning for hvor mye konvertibel gjeld et foretak trenger for å oppfylle MREL.

At den delen av kjernekapitalen som benyttes til å oppfylle bufferkravene, ikke også benyttes til å oppfylle risikovektet MREL, kan bidra til å redusere den prosykliske effekten MREL-reglene ellers kunne gitt i en nedgangstid. En bank som ikke oppfyller bufferkravene, kan bidra til å forsterke en eventuell nedgangskonjunktur ved å redusere sin kredittgivning. Hvis den samtidig bryter MREL-reglene kan denne effekten bli forsterket utover det som måtte følge av bruddene på bufferkravene alene. Tilsvarende ville en reduksjon eller fjerning av motsyklisk buffer ventelig fått mindre effekt på bankenes utlån, dersom den delen av den rene kjernekapitalen bankene benyttet til å oppfylle den motsykliske bufferen, fortsatt måtte benyttes til å oppfylle MREL, etter at det motsykliske bufferkravet var redusert.

Minstekravet til MREL på henholdsvis 13,5 prosent av samlet risikovektet engasjementsbeløp og 5 prosent av eksponeringsmålet for uvektet kjernekapitalandel for europeiske og nasjonalt systemkritiske krisehåndteringsenheter er så lavt at det i dag i praksis ikke vil bli noe bindende gulv for den norske krisehåndteringsmyndighetens fastsettelse av MREL. Arbeidsgruppen foreslår en bestemmelse i finansforetaksforskriften § 20-4 som gjennomfører bestemmelsen i norske rett.

Punkt 18 i fortalet til BRRD2 viser til at konkurransemessige hensyn tilsier at avviket mellom MREL for G-SII på den ene siden og sammenlignbare systemkritiske foretak på den andre, ikke kan være uforholdsmessig.

BRRD2 gir ikke nasjonalt handlingsrom når det gjelder fastsetting av MREL. Krisehåndteringsmyndigheten har imidlertid et skjønnsmessig handlingsrom ved fastsettelsen av MREL-krav for de enkelte foretakene. Det gjelder spesielt ved fastsettelsen av rekapitaliseringsbeløpet. Dette handlingsrommet er ikke redusert sammenlignet med dagens bestemmelser i finansforetaksforskriften.

Eksponeringsmål eller beregningsgrunnlag etter krisehåndteringstidspunktet vil i mange tilfeller avvike fra siste rapporteringstidspunkt, men det vil ikke nødvendigvis innebære lavere kapitalkrav som følge av tap, fordi deler av virksomheten ikke blir videreført eller er blitt avhendet som et ledd i gjenopprettingsfasen. Det risikovektede eksponeringsmålet kan også øke som følge av migrasjon i porteføljekvalitet. For å anslå hvor stort dette beregningsgrunnlaget vil være, skal krisehåndteringsmyndigheten iht. BRRD2 artikkel 45c, paragraf nr. 3 femte underavsnitt bruke de sist oppdaterte beregningsgrunnlagene og en justering av dem iht. krisetiltakene i krisetiltaksplanen for banken. Men hvis krisetiltaksplanen ikke inneholder en tallfestet justering av bankens beregningsgrunnlag etter krisetiltakene, er neppe en slik justering nødvendig for å beregne rekapitaliseringsbeløpet.

Ettersom norsk regelverk allerede har bestemmelser om krav til MREL, antas ikke endringene å ha vesentlig betydning for hvor mye konvertibel gjeld som krisehåndteringsmyndigheten kan kreve at et foretak skal ha. Arbeidsgruppen foreslår likevel betydelige endringer i finansforetaksloven § 20-9

og finansforetaksforskriften kapittel 20 del II for å reflektere de nye reglene om MREL som følger av BRRD2.

## 3.2 Krav til etterstillelse og tellende kapital

### 3.2.1 Gjeldende rett

Formålet med krav til etterstillelse er i hovedsak å sikre at ingen eiere eller kreditorer skal komme dårligere ut av en krisehåndtering enn de hadde gjort dersom banken ble avviklet etter ordinær nasjonal insolvensbehandling. Finanstilsynet beskrev prinsippet slik i høringsnotatet om forskrifter til endringer i finansforetaksloven og lov om Bankenes sikringsfond:

"En sentral dimensjon ved BRRD er at myndighetenes krisetiltak ikke skal medføre at kreditorer og eiere oppnår en dårligere dekning for sine krav ved krisehåndtering enn de ville ha oppnådd dersom foretaket hadde blitt avviklet (NCWO-prinsippet). Dersom enkelte innskudds- eller gjeldsposter unntas fra intern tapsdekning, og dette medfører at andre kreditorer med samme eller høyere prioritet som de unntatte, får større tap enn de ville ha fått ved en avvikling av banken, kan de være berettiget til erstatning fra krisetiltaksfondet. Etterstilte instrumenter hever terskelen for når ordinær usikret seniorgjeld og annen gjeld med høyere prioritet enn etterstilt gjeld må benyttes til intern tapsdekning, og reduserer risikoen for brudd med NCWO-prinsippet."

Det vises også til Prop. 159 L (2016- 2017) side 53 der Finansdepartementet uttaler:

"I EU-kommisjonens forslag om endringer i direktivet er det nevnt at krav om oppfyllelse med etterstilt gjeld bør avgrenses til det nivået som er nødvendig for å forhindre at øvrige kreditorer ved en krisehåndtering blir påført høyere tap enn under vanlig insolvensbehandling. Kan det ikke godtgjøres at kreditorene vil komme bedre ut av en krisehåndtering enn en vanlig insolvensbehandling, skal krisehåndteringen generelt ikke gjennomføres.

I tillegg til å bidra til å hindre brudd på NCWO-prinsippet, vil et krav til etterstillelse forenkle gjennomføringen av en intern oppkapitalisering, og øke forutberegneligheten for eiere og kreditorer i ulike prioritetsklasser.

Det følger av finansforetaksloven § 20-9 annet ledd at krisehåndteringsmyndigheten kan beslutte at MREL delvis skal oppfylles med gjeldsinstrumenter med lavere prioritet enn annen gjeld. Etter finansforetaksforskriften § 20-7 første ledd skal rekapitaliseringsbeløpet dekkes av ansvarlig kapital eller gjeldsinstrumenter med lavere prioritet enn ordinær, usikret, uprioritert gjeld (seniorgjeld).

Finanstilsynet har fastsatt at MREL i sin helhet skal oppfylles med etterstilt gjeld innen 1. januar 2024. Foretakene må i tiden som kommer i økende grad oppfylle dette etterstillelseskravet. Foretakene som mottok krav i 2019 kan, som en overgangsordning, telle med ordinær seniorgjeld utstedt før 1. januar 2020 for oppfyllelse av MREL.

### 3.2.2 EØS-rett

BRRD2 innfører regler om myndighetenes adgang til å kreve at MREL oppfylles med ansvarlig kapital, etterstilte gjeldsinstrumenter eller visse "konserninterne" instrumenter<sup>12</sup> (heretter omtalt som krav til etterstilling). Bestemmelsene fremgår av CRR2, herunder artikkel 72b og 92a og BRRD2, særlig artikkel 45b og 45c. Også for krav til etterstilling vil kategoriseringen av banker om beskrevet i punkt 3.1.2 være av betydning.

For *G-SII* følger det av CRR2 artikkel 72b nr. 2 (d) at forpliktelser som kvalifiserer som MREL-tellende kapital skal være etterstilt ordinær seniorgjeld. Krisehåndteringsmyndigheten *kan* imidlertid tillate at ikke-etterstilte forpliktelser kvalifiserer som MREL-tellende med inntil 3,5 prosent av det samlede risikovektede engasjementsbeløp. En forutsetning er blant annet at disse forpliktelsene rangerer likt i kreditorhierarkiet med de lavest rangerte forpliktelsene som er eller blir unntatt fra intern oppkapitalisering, og at det ikke vil være vesentlig risiko for en rettslig overprøving eller gyldig krav på kompensasjon som følge av brudd på NCWO-prinsippet.

Det følger videre av BRRD2 artikkel 45b nr. 4 første underavsnitt at krisehåndteringsmyndighetene skal sikre at *G-SII* oppfyller MREL beregnet etter CRR2 artikkel 92a med instrumenter med lavere prioritet enn senior gjeld tilsvarende minst åtte prosent av samlet gjeld og ansvarlig kapital.

Krisehåndteringsmyndigheten kan sette kravet til etterstilling lavere enn åtte prosent, men ikke lavere enn et beløp beregnet etter formelen  $(1-(X1/X2)) \times 8$  prosent, der  $X1$  er 3,5 prosent av samlet risikovektet engasjementsbeløp og  $X2$  er 18 prosent av samlet risikovektet engasjementsbeløp pluss det kombinerte bufferkravet.

Det er også et tak for etterstilling. Artikkel 45b nr. 7 og nr. 8 åpner for at krav til etterstilling kan fastsettes til det høyeste av åtte prosent av samlet gjeld og ansvarlig kapital på den ene siden og på den andre siden et beløpet beregnet etter formelen  $Ax2+Bx2+C$  (der  $A$  er pilar 1,  $B$  er pilar 2 og  $C$  er det kombinerte bufferkravet). Vilkårene for å fastsette et slikt krav er at:

- (a) Det er identifisert vesentlig hindringer for krisehåndtering og,
  - (i) det ikke er gjennomført avhjelpende tiltak
  - (ii) hindringen kan ikke avhjelpest ved tiltak som nevnt i artikkel 17 nr. 5, og forhøyet krav om etterstilling (som nevnt i nr. 7) helt eller delvis vil kompensere for "hindringen",
- (b) krisehåndteringsmyndigheten antar at krisehåndteringsstrategien ikke er gjennomførbar (i vurderingen skal det ses hen til foretakets størrelse, virksomhet, risiko og kompleksitet, juridiske status og eierstruktur), eller
- (c) pilar 2-kravet reflekterer at krisehåndteringsenheter som er *G-SII*, europeiske og nasjonale systemkritiske krisehåndteringsenheter er blant de 20 prosent mest risikofylte foretakene som krisehåndteringsmyndigheten fastsetter MREL for.

For *europeiske systemkritiske krisehåndteringsenheter* følger det av artikkel 45c nr. 5 annet underavsnitt at etterstillingskravet skal utgjøre det høyeste av 13,5 prosent av samlet risikovektet engasjementsbeløp, fem prosent av eksponeringsmålet for uvektet kjernekapitalandel, eller åtte prosent av samlet gjeld og ansvarlig kapital.

---

<sup>12</sup> Definert i BRRD2 artikkel 45b nr. 3

Det følger av BRRD2 artikkel 45b nr. 4 at kravet til etterstillelse, i likhet med kravet for G-SII, skal tilsvare åtte prosent av samlet gjeld og ansvarlig kapital. Kravet kan justeres på tilsvarende måte som for G-SII, det vil si at kravet kan settes lavere, men ikke lavere enn et beløp beregnet etter formelen  $(1-(X1/X2)) \times 8$  prosent.

Artikkel 45b nr. 7 og nr. 8 åpner for at krisehåndteringsmyndigheten kan fastsette krav til etterstillelse for europeiske systemkritiske krisehåndteringsenheter til det høyeste av åtte prosent av samlet gjeld og ansvarlig kapital på den ene siden, og på den andre siden et beløp beregnet etter formelen  $Ax^2+Bx^2+C$ .

Der åtte prosent av samlet gjeld og ansvarlig kapital utgjør mer enn 27 prosent av samlet risikovektet engasjementsbeløp, er hovedregelen etter artikkel 45b nr. 4 annet underavsnitt at etterstillelseskravet for europeiske systemkritiske krisehåndteringsenheter skal begrenses til 27 prosent av samlet risikovektet engasjementsbeløp. En slik begrensning forutsetter at tilgang til krisetiltaksfondet ikke vil være et alternativ under krisehåndtering.

Hvis bruk av krisetiltaksfondet er et alternativ under krisehåndtering, kan det fastsettes et høyere etterstillelseskrav enn 27 prosent. Dette forutsetter at MREL vil være tilstrekkelig høyt til at eiere og kreditorer kan bære tap tilsvarende minst åtte prosent av samlet gjeld og ansvarlig kapital. I tillegg skal bidraget fra krisetiltaksfondet ikke være mer enn fem prosent av samlet gjeld og ansvarlig kapital. Det kan også fastsettes et høyere etterstillelseskrav der eiere og kreditorer tar tap med minst 20 prosent av risikovektede eiendeler, samtidig som at forhåndsbetalte bidrag til krisetiltaksfondet tilsvarer minst tre prosent av garanterte innskudd i foretak hjemmehørende i medlemsstaten, jf. artikkel 44 nr. 5 og nr. 8.

For nasjonalt systemkritiske krisehåndteringsenheter kan krisehåndteringsmyndigheten etter artikkel 45c nr. 6 fastsette tilsvarende forhøyede krav som for europeiske systemkritiske krisehåndteringsenheter beregnet etter formelen  $Ax^2+Bx^2+C$ . Det gjelder ikke noe tak på 27 prosent av samlet risikovektet engasjementsbeløp som for europeisk systemkritiske krisehåndteringsenheter, som omtalt over. Vurderingen av om det bør fastsettes forhøyede krav for nasjonalt systemkritiske krisehåndteringsenheter skal omfatte:

- (a) Andelene av innskudd og gjeldsinstrumenter i finansieringsmodellen,
- (b) I hvilken grad tilgangen til kapitalmarkedene for MREL-tellende gjeld er begrenset
- (c) I hvilken grad foretaket er avhengig av ren kjernekapital for å oppfylle MREL

Kravet for nasjonalt systemkritiske krisehåndteringsenheter kan også settes lavere enn åtte prosent av samlet gjeld og ansvarlig kapital, men ikke lavere enn et beløp beregnet etter formelen  $(1-(X1/X2)) \times 8$  prosent, der  $X1$  er 3,5 prosent av samlet risikovektet engasjementsbeløp og  $X2$  er 18 prosent av samlet risikovektet engasjementsbeløp pluss det kombinerte bufferkravet.

Som en hovedregel kan slike forhøyede krav fastsettes for inntil 30 prosent av de G-SII og europeiske og nasjonale systemkritiske krisehåndteringsenheter krisehåndteringsmyndigheten fastsetter MREL for. Hvis særlige forhold knyttet til banksektoren, herunder antallet G-SII,

europæiske og nasjonale systemkritiske krisehåndteringsenheter, tilsier det, åpner artikkel 45b nr. 8 for å heve grensen for hvor mange foretak som kan gis høyere krav til etterstilling. Det er ikke fastsatt noen øvre grense. Forutsetningen for å utnytte et slikt nasjonalt valg er at man har vurdert særegenheter ved banksystemet, og særlig antallet G-SII og europeiske og nasjonalt systemkritiske banker som krisehåndteringsmyndigheten fastsetter MREL for.

For *øvrige banker*, følger det av artikkel 45b nr. 5 at krisehåndteringsmyndigheten også kan kreve etterstilling til det høyeste av åtte prosent av samlet gjeld og ansvarlig kapital og et beløp beregnet etter formelen  $Ax^2+Bx^2+C$  uten taket på 27 prosent som omtalt over. En slik beslutning skal bygge på en vurdering av risiko for at NCWO-prinsippet brytes i en krisehåndtering, og forutsetter at følgende vilkår er oppfylt:

- (a) Ikke-etterstilt gjeld som nevnt i artikkel 45b nr. 1 og 2, har samme prioritet i kreditorhierarkiet som gjeldsposter som unntas fra intern oppkapitalisering etter direktivet artikkel 44 nr. 2 eller 3,
- (b) det er risiko for at kreditorer med gjeldsposter som ikke er unntatt ved en intern oppkapitalisering ville ha kommet bedre ut ved en avvikling av foretaket, og
- (c) størrelsen på ansvarlig kapital og annen etterstilt gjeld overstiger ikke det som er nødvendig for å sikre at kreditorer som nevnt i (b) ikke bærer større tap enn under avvikling ved offentlig administrasjon.

Det følger av BRRD2 artikkel 45b nr. 6 annet underavsnitt at ren kjernekapital som brukes til å oppfylle det kombinerte bufferkravet, *kan* benyttes til å oppfylle krav til etterstilling etter artikkel 45b nr. 4, 5 og 7. Det følger imidlertid av CRD5 artikkel 128 fjerde underavsnitt at foretak *ikke* kan bruke ren kjernekapital som brukes for å oppfylle det kombinerte bufferkravet til å oppfylle det risikovektede MREL. Foretak som bryter bufferkravene, skal ikke automatisk anses å bryte kravene til MREL. For uvektet metode kan all ren kjernekapital telle med ved oppfyllelsen av kravet.

### 3.2.3 Arbeidsgruppens vurdering

BRRD2 åpner for enkelte nasjonale valg ut fra forhold ved nasjonale bankmarkeder, herunder antallet banker som er G-SII, nasjonalt eller europeiske systemkritiske krisehåndteringsenheter. Medlemstatene kan øke andelen banker som skal ha et forhøyet krav til etterstilling fra 30 prosent og inntil 100 prosent.

Seniorgjeld vil normalt inneholde poster som vanskelig kan skrives ned eller konverteres under en krise. Med krav til etterstilling reduseres risikoen for at kreditorer kan ha krav på erstatning som følge av prinsippet om at ingen kreditor skal komme dårligere ut av en krisehåndtering enn ved en avvikling gjennom offentlig administrasjon (NCWO-prinsippet). Videre oppnås et tydelig kreditorhierarki, og gjennomføringen av en rask intern oppkapitalisering kan bli enklere. Disse elementene er viktige bidrag til å sikre tillit til intern oppkapitalisering som et effektivt krisetiltak.

Etter arbeidsgruppens vurdering tilsier strukturen i det norske bankmarkedet, at det er ønskelig å bevare krisehåndteringsmyndighetens handlingsrom for fastsettelse av høyere krav til etterstilling. Blant annet er banksektoren forholdsvis stor og en viktig kredittkilde for norske låntakere, og den er nokså konsentrert i et mindre antall større banker. Bankene har dessuten likeartede og konsentrerte eksponeringer, særlig mot norske eiendomsmarkeder, de er i stor grad avhengig av

markedsfinansiering og de er sammenkoblet gjennom bl.a. krysseierskap av obligasjoner med fortrinnsrett (OMF). Krisehåndteringsmyndighetens beslutning skal bygge på en vurdering av de individuelle foretakene, deres finansieringsstruktur og finansmarkedene. Etter arbeidsgruppens vurdering bør norske myndigheter ha mulighet til å øke kravet til etterstillelse. Det foreslås en bestemmelse i finansforetaksforskriften § 20-7 om at Finanstilsynet kan fastsette høyere krav til etterstillelse for mellom 30 prosent og 100 prosent av foretakene.

Det kan spørres om etterstillelseskravet vil være et selvstendig krav, dvs. parallelt, til det risikovektete eller uvektete MREL-krav, eller er å anse som et element i de kravene som beregnes etter disse metodene. Dette drøftes inngående i SOU 2019:60 side 356 flg. Den svenske utrederen konkluderte, med støtte fra Riksgälden i deres høringsuttalelse, med at det trolig er den sistnevnte tolkningen som er den korrekte. Arbeidsgruppen tar det samme utgangspunktet som den svenske utredningen.

Krav til etterstilt gjeld vil påføre de foretakene som omfattes av bestemmelsene høyere finansieringskostnader, i hvert fall på kort sikt. Disse kostnadene er svært vanskelig å anslå siden Finanstilsynet som tidligere skal fastsette kravet individuelt, og prisingen av nye instrumenter som utstedes for å oppfylle kravet bestemmes i markedet basert på en rekke faktorer. Erfaringen fra norske foretaks utstedelser av etterstilt gjeld så langt i 2020, er at risikopåslaget er begrenset. Referansegruppen har vist til at det har vært begrenset med utstedelser av SNP fra norske banker, og at det vil være mer naturlig å se hen til prisingen som har vært på slike papirer internasjonalt. Referansegruppen mener at risikopåslaget, over tid, har ligget ca. 40-45 basispunkter over senior unsecured. Formålet med regelverket er uansett å flytte et potensielt tap vekk fra skattebetalerne og over på investorer som har evne og vilje til å bære risikoen for tap.

Ved fastsettelse av forhøyede krav forutsettes det også at krisehåndteringsmyndigheten vurderer foretaksspesifikke forhold som nevnt i artikkel 45b nr. 9 annet underavsnitt, herunder markedsdybden for instrumenter, mengden gjeld som ikke er MREL-tellende, men som likevel kan brukes til intern oppkapitalisering, mengden gjeld som unntas fra intern oppkapitalisering mv. Det foreslås at vilkårene tas inn i finansforetaksforskriften § 20-7 nytt syvende ledd.

### **3.3 Manglende oppfyllelse av MREL**

#### **3.3.1 Gjeldende rett**

Det følger av finansforetaksloven § 20-11 første ledd at manglende oppfyllelse av krav fastsatt i finansforetaksloven eller i medhold av loven (herunder MREL-krav), eller en «hurtig forverring av foretakets økonomiske stilling» som gir grunn til å anta at det i nær fremtid ikke vil kunne oppfylle slike krav, vil være grunnlag for tidlig inngripen og eventuelt krisehåndtering i henhold til finansforetaksloven kapittel 20.

#### **3.3.2 EØS-rett**

BRRD2 omfatter en ny artikkel 16a som gir nasjonale krisehåndteringsmyndigheter mulighet til å forby et foretak å disponere mer enn det såkalte maksimale disponeringsbeløpet for MREL («M-



MDA»)<sup>13</sup>. Forbudet kan gis selv om foretaket overholder det kombinerte bufferkravet (pilar 1 og pilar 2, unntatt pilar 2-krav for «excessive leverage») 14, hvis kravet ikke overholdes når det kombinerte bufferkravet vurderes i tillegg til kravene til risikovektet MREL<sup>15</sup>. Foretakene skal gi melding til krisehåndteringsmyndigheten når vilkårene for å gi et slikt pålegg er oppfylt, jf. artikkel 16a nr. 1 bokstav a, siste punktum.

Når vilkårene for disponeringsrestriksjoner foreligger, følger det av artikkel 16a nr. 2 at krisehåndteringsmyndigheten, etter samråd med tilsynsmyndigheten, uten unødig opphold skal vurdere om det bør pålegges restriksjoner. Bestemmelsen inneholder en uttømmende liste over forhold myndighetene skal vurdere. Disse er knyttet til foretaksspesifikke forhold, herunder om et pålegg vil være forholdsmessig i den konkrete situasjonen.

Myndighetene skal foreta månedlige vurderinger av disponeringsrestriksjonen så lenge foretaket ikke oppfyller det kombinerte bufferkravet og MREL samtidig. Etter artikkel 16a nr. 3, har krisehåndteringsmyndigheten plikt til å pålegge disponeringsrestriksjoner (forbud mot å disponere mer enn M-MDA) hvis foretaket etter ni måneder fortsatt ikke oppfyller de nevnte kravene. Dette gjelder likevel ikke hvis det er markedsmessige forhold som kan være grunnlag for foretakets manglende oppfyllelse av kravene, og ikke foretakets spesifikke forhold. Hvis krisehåndteringsmyndigheten mener at markedsmessige forhold er grunnlaget for manglende oppfyllelse, skal den opplyse tilsynsmyndigheten om dette og gi en skriftlig begrunnelse for vurderingen.

Artikkel 16a nr. 4 til 6 gir regler om beregning av det maksimale disponeringsbeløpet for MREL («M-MDA») hvis krisehåndteringsmyndigheten finner at vilkårene for å gi et slikt forbud er til stede.

Adgangen til å forby et foretak å disponere mer enn det maksimale disponeringsbeløpet for MREL har en parallell til restriksjonene som kan inntre hvis et foretak ikke oppfyller kapitalkravene i henhold til CRD IV, jf. CRD IV artikkel 141. Bestemmelsene i BRRD2 artikkel 16a og CRD IV artikkel 141 kommer imidlertid ikke til anvendelse samtidig. Beregningen av et maksimalt disponeringsbeløp (MDA) og begrensninger i tillatte disposisjoner etter CRD IV artikkel 141 (som endret av CRD5) inntreer automatisk ved brudd på kapitalkravene, mens forbud mot disposisjoner ut over M-MDA etter BRRD2 artikkel 16a ikke inntreer automatisk ved brudd på det kombinerte bufferkravet og risikovektet MREL, men beror på en skjønnsmessig vurdering fra krisehåndteringsmyndigheten.

BRRD2 endrer videre artikkel 17 nr. 3, 4 og 5. BRRD artikkel 17 gjelder utarbeidelse av krisetiltaksplaner. Det innføres bestemmelser som gir krisehåndteringsmyndigheten mulighet til å pålegge tiltak ved overtredelse av kombinerte kapitalbufferkravet, når det vurderes i tillegg til risikovektet MREL, eller brudd på bufferkrav eller MREL, hvis brudd på disse kravene av krisehåndteringsmyndigheten anses å utgjøre en vesentlig hindring for krisehåndtering av finansforetaket.

---

<sup>13</sup> Maximum Distributable Amount related to the minimum requirement for own funds and eligible liabilities, «M-MDA»

<sup>14</sup> Jf. CRD IV artikkel 141a (1) bokstav a, b, og c.

<sup>15</sup> Jf. BRRD2 artikkel 45c og 45d, beregnet etter BRRD2 artikkel 45 (2) bokstav a.

### 3.3.3 Arbeidsgruppens vurdering

BRRD2 artikkel 16a inneholder ingen nasjonale valg. Bestemmelsen gir krisehåndteringsmyndigheten nye skjønnsmessige virkemidler. Arbeidsgruppen foreslår at bestemmelser om disponeringsrestriksjoner ved brudd på minstekrav til egenkapital til oppfyllelse av det kombinerte bufferkravet og MREL tas inn i finansforetaksloven kapittel 20, del II om beredskap.

BRRD2 endrer videre artikkel 17 nr. 3, 4 og 5, og inneholder heller ikke nasjonale valg. Endringene i artikkel 17 gjelder rammene for krisehåndteringsmyndighetens vurdering av om det foreligger vesentlige hindringer for krisehåndtering. Slike bestemmelser fremgår av finansforetaksloven § 20-6. Finansforetaksloven § 20-6 inneholder både regler om utarbeidelse av krisetiltaksplan samt regler om fremgangsmåte hvis krisehåndteringsmyndigheten finner vesentlige hindringer for krisehåndtering. Arbeidsgruppen foreslår at finansforetaksloven § 20-6 deles opp i en § 20-6 og ny § 20-6a, og at BRRD2 artikkel 17 gjennomføres i finansforetaksloven § 20-6a. Arbeidsgruppen viser til at artikkel 17 inneholder særlige regler om globalt systemviktige banker og store datterforetak av tredjelands globalt systemviktige banker. Arbeidsgruppen foreslår at departementet gis hjemmel til å fastsette slike bestemmelser i forskrift fremfor at de aktuelle bestemmelsene inntas i regelverket på nåværende tidspunkt, siden Norge ikke har G-SII eller betydelige datterforetak av tredjelands G-SII.

## 3.4 Krav til MREL for datterforetak (intern MREL)

### 3.4.1 Gjeldende rett

Etter finansforetaksforskriften § 20-7 annet ledd, stilles det krav til MREL for datterforetak av norske finansforetak, der det er besluttet at morselskapet eller annen enhet i konsernet skal være krisehåndteringsenhet (omtalt som krav til intern MREL). Intern MREL innebærer at den konvertible gjelden skal utstedes til konsernets krisehåndteringsenhet. Tilsvarende gjelder for norske datterforetak av utenlandske foretak.

Bakgrunnen for bestemmelsen, som i stor grad samsvarer med BRRD2s krav til intern MREL, var et ønske fra norske myndigheter om å ta hensyn til endringer i krisehåndteringsregelverket som var forventet å bli vedtatt i EU.

### 3.4.2 EØS-rett

BRRD 2 inneholder en ny artikkel 45f om krav til et selvstendig MREL for datterforetak av krisehåndteringsenheter. Dersom datterselskapet får økonomiske problemer, skal morselskapet kunne bære tapet i datterforetaket ved at intern MREL skrives ned eller konverteres til ny egenkapital. Kravene til intern MREL skal også sikre at krisehåndteringsenheten ikke mister kontroll over datterforetak ved konvertering av gjeldsinstrumenter til eierandeler.

Det følger av artikkel 45f nr. 1 at banker, kredittforetak og visse verdipapirforetak, som er ikke selv er krisehåndteringsenhet, skal oppfylle kravene til intern MREL.

Krisehåndteringsmyndigheten kan også, etter konsultasjon med tilsynsmyndigheten, pålegge intern MREL overfor andre finansinstitusjoner som er datterforetak av kredittinstitusjoner eller verdipapirforetak og som er dekket av konsolidert tilsyn etter reglene i kapitalkravsforordningen.

Tilsvarende gjelder overfor mellomliggende holdingforetak i finanskonsern, herunder holdingforetak i blandet finanskonsern.

For foretak som har virksomhet i flere europeiske land, og hvor det er etablert et kriseutvalg, er det i artikkel 45 h fastsatt nærmere prosedyreregler for kriseutvalgets fastsettelse av intern MREL.

Det følger av artikkel 45f nr. 2 hvilken kapital som kan benyttes til å oppfylle at interne MREL-krav. Kravet kan oppfylles med enten ansvarlig kapital som spesifisert i artikkel 45 f nr. 2 bokstav b, eller kvalifisert og konvertibel gjeld som nærmere spesifisert i artikkel 45 f nr. 2 bokstav a. Konvertibel gjeld som kvalifiserer til intern MREL skal, med enkelte unntak spesifisert i artikkel 45f nr. 2 bokstav a punkt ii, oppfylle de samme kravene som stilles i CRR2 for å kvalifisere til etterstilt gjeld. Intern MREL kan være:

- eid av et foretak i samme krisehåndteringskonsern, eller av et selskap hvor foretaket har en kapitalinteresse som tilsvarer minst 20 prosent av stemmerettighetene eller innskutt kapital, og
- finansiert direkte eller indirekte av krisehåndteringsenheten.

Vilkårene til kvalifisert etterstilt gjeld i artikkel 72 b nr. 2 bokstav k til m i CRR2 tilsvarer vilkårene for intern MREL etter artikkel 45 f nr. 2 bokstav a (vi)-(viii) i BRRD2. Forskjellen er at CRR2 bestemmelsene gjelder for krisehåndteringsenheten, mens BRRD2 bestemmelsene gjelder for foretak som er underlagt artikkel 45f. Følgende vilkår gjelder også for intern MREL:

- låneavtalen må ikke inneholde bestemmelser om førtidig reduksjon i andre tilfeller enn insolvens eller avvikling av foretaket,
- låneavtalen må ikke inneholde bestemmelser som gir långiver rett til å fremskynde fremtidige betalinger av renter eller hovedstol i andre tilfeller enn ved enn insolvens eller avvikling av foretaket, og
- rente og dividende betalinger endres ikke på bakgrunn av kredittverdigheten til krisehåndteringsenheten eller morselskapet.

Bestemmelsene i CRR2 artikkel 72b nr. 3 og 4 om at krisehåndteringsmyndigheten kan gi tillatelse til at gjeld som ikke oppfyller samtlige vilkår likevel kan kvalifisere som etterstilt gjeld, er ikke relevant for intern MREL.

Videre gjelder følgende for intern MREL:

- gjelden kan utstedes til en aksjeeier som ikke er del av krisehåndteringsgruppen, forutsatt at intern oppkapitalisering ikke vil påvirke krisehåndteringsenhetens kontroll over datterselskapet,
- gjeld som ikke oppfyller kravet i første kulepunkt og som ikke er ansvarlig kapital, kan også kvalifisere som intern MREL forutsatt at gjelden er etterstilt, dvs. den har prioritet etter ordinær seniorgjeld ved avvikling under offentlig administrasjon,
- gjelden kan utstedes enten direkte til krisehåndteringsenheten eller indirekte via andre enheter i samme krisehåndteringsgruppe, og utstedelsen kan ikke være direkte eller indirekte finansiert av foretak som er underlagt intern MREL, og

- gjelden skal kunne nedskrives eller konverteres i samsvar med håndteringsgruppens krisehåndteringsstrategi.

Det følger av artikkel 45f nr. 3 og 4 at krisehåndteringsmyndigheten kan gi unntak fra interne MREL-krav dersom både datterforetaket og krisehåndteringsenheten er etablert i samme medlemsstat, krisehåndteringsenheten oppfyller MREL kravet på konsolidert basis og enkelte andre vilkår er oppfylt.

Det følger av artikkel 45f nr. 5 at der kravene i nr. 3, bokstavene a og b er oppfylt, kan krisehåndteringsmyndigheten samtykke til at kravene til intern MREL oppfylles ved en garanti fra krisehåndteringsenheten, hvor minst 50 prosent av garantibeløpet er sikret gjennom avtale om finansiell sikkerhetsstillelse. Krisehåndteringsmyndigheten kan kreve at det fremlegges en uavhengig juridisk betenkning eller annen dokumentasjon på at det ikke foreligger juridiske, regulatoriske eller operasjonelle hindre for bruken av garantien.

EU-kommisjonen er gitt myndighet til å fastsette utfyllende regler om hvilke instrumenter som kan oppfylle kravene til intern MREL. EBA sendte i august 2020 utkast til utfyllende regler på høring<sup>16</sup>. Disse omhandler spesielt regler for beregning av tellende intern MREL-kapital i tilfeller hvor denne er utstedt indirekte til krisehåndteringsenheten, dvs. fra et datterforetak og via ett eller flere andre datterforetak før det når krisehåndteringsenheten.

### 3.4.3 Arbeidsgruppens vurdering

Gjeldende regelverk er allerede delvis tilpasset innføringen av intern MREL i BRRD2, jf. finansforetaksforskriften § 20-7 annet ledd. I Finanstilsynets høringsnotat av 29. juni 2018 uttalte tilsynet følgende:

"I henhold til BRRD2 skal MREL i datterforetak som ikke selv er kriseenhet, utstedes til det utenlandske morforetaket eller foretaket i konsernet som er kriseenhet og ha lavere prioritet enn datterforetakets øvrige gjeld, utenom gjeld som inngår i ansvarlige kapital. MREL som er utstedt innen konsernet, kalles intern MREL og kan dekkes av garantier på nærmere vilkår dersom krisehåndteringsmyndighetene i de aktuelle landene er enige om det. Kravet om at intern MREL har lavere prioritet enn ordinær senorgjeld, skal sikre at tap absorberes oppover i konsernet og at det utenlandske morselskapet eller kriseenheten (som vanligvis er det øverste morselskapet) kan oppkapitalisere datterforetaket igjen, i de tilfellene datterforetaket har krav om rekapitaliseringsbeløp".

I forbindelse med gjennomføring av BRRD2 bør finansforetaksloven § 20-9 etter arbeidsgruppens vurdering suppleres med en overordnet bestemmelse om intern MREL. Det foreslås videre at det fastsettes en ny bestemmelse i finansforetaksloven § 20-25a som angir nærmere krav til ansvarlig kapital og konvertibel gjeld for datterforetak som ikke er krisehåndteringsenhet, herunder regler om oppfyllelse av intern MREL ved garanti.

Det bør videre fastsettes en forskriftshjemmel for Finansdepartementet til å gi nærmere regler om intern MREL, herunder nærmere regler om indirekte utstedelse av intern MREL, dvs. fra et

---

<sup>16</sup> Se nyhetssak på Finanstilsynets nettsider: <https://www.finanstilsynet.no/nyhetsarkiv/horinger/2020/horing-fra-eba-tekniske-standarder-om-oppfylling-av-intern-mrel/>

datterforetak og via ett eller flere andre datterforetak før det når krisehåndteringsenheten, jfr. kommisjonens forventede nivå to regler om dette.

Det foreslås også visse redigeringsmessige endringer i finansforetaksforskriften § 20-7 om krav til prioritet for intern MREL tellende gjeld og en ny finansforetaksforskrift § 20-7a.

Som nevnt innebærer bankpakken at det gjøres unntak fra reglene om store engasjementer for intern MREL. Et slikt unntak er allerede fastsatt i norske regler, jf. CRR/CRD IV-forskriften § 44 første ledd bokstav c.

Endringene som foreslås antas å ha relativt liten betydning i seg selv, da materielle bestemmelser om intern MREL ble innført allerede i 2019. Reglene om intern MREL antas å ha fått/få en viss betydning for norske finanskonsern med holdingforetak som konsernspiss. Hvor stor betydning vil i praksis avhenge av hvorledes myndighetene utøver den skjønnsmessige kompetansen i regelverket.

### **3.5 Suspensjon av leveringsforpliktelser, hevingsrett og sikkerheter før krisehåndtering**

#### **3.5.1 Gjeldende rett**

Norsk regelverk gir ikke tilsynsmyndigheten/krisehåndteringsmyndigheten adgang til noen løpende suspensjon av foretakets forpliktelser eller motpartenes rettigheter. Etter at det er fattet vedtak om krisehåndtering, følger det av finansforetaksloven § 20-35 til 20-36 at Finanstilsynet har relativt vid adgang til slik suspensjon.

Etter § 20-35 første ledd kan Finanstilsynet gi foretak under krisehåndtering pålegg om å ikke foreta betaling og levering iht. kontrakten. § 20-35 annet ledd regulerer Finanstilsynets adgang til å suspendere motparters sikkerhetsretter, og etter § 20-36 kan Finanstilsynet suspendere motparters hevingsrett.

Suspensjonsrettighetene kan ikke gjøres gjeldende overfor betalingssystemer, sentrale motparter og sentralbanker.

I tillegg til dette, fremkommer også enkelte suspensjonshjemler for Finanstilsynet i finansforetaksloven § 20-18 om virkninger av vedtak om krisehåndtering.

#### **3.5.2 EØS rett**

BRRD2 inneholder en ny artikkel 33a som gir krisehåndteringsmyndigheten adgang til å suspendere alle foretakets betalings- eller leveringsforpliktelser i påvente av en beslutning om krisehåndtering. Et vilkår er at foretaket er eller ventes å bli kriserammet og at suspensjonen anses nødvendig for å forhindre ytterligere forverring av foretakets finansielle situasjon. Suspensjon kan ikke gjøres gjeldende overfor betalingssystemer, sentrale motparter og sentralbanker

I sine vurderinger av suspensjon, skal krisehåndteringsmyndigheten ta hensyn til kvalifiserte innskudd (innskudd som etter sin art kvalifiserer til dekning fra en innskuddsgarantiordning etter innskuddsgarantidirektivet), og særlig garanterte innskudd til privatpersoner og små og mellomstore foretak. Ved suspensjon av retten til å ta ut kvalifiserte innskudd, kan medlemsstatene bestemme at

innskyterne gis tilgang til et "passende" daglig uttak. Det nevnes for sammenhengens skyld at dette nasjonale valget også er tatt inn ved suspensjon av kvalifiserte innskudd under krisehåndtering, jf. artikkel 69 nr. 5 tredje avsnitt.

Suspensjonsperioden skal være så kort som mulig og ikke lengre enn frem til midnatt første hverdag etter publiseringen. Det følger av artikkel 33a punkt 6 at dersom en betalings eller leveringsforpliktelse suspenderes gjelder det samme for motparter i avtalene.

Ved suspensjon av kontraktsforpliktelser, kan det også vedtas suspensjon av sikkerhetsretter i foretakets aktiva. Vilkårene for slik suspensjon reguleres av BRRD/BRRD2s artikkel 70 nr. 2, 3 og 4. Heller ikke sikkerhetsrett kan suspenderes overfor betalingssystemer, sentrale motparter eller sentralbanker. Det kan heller ikke pålegges suspensjon når krisehåndteringsmyndigheten har bekreftet at eiendelene og forpliktelsene som omfattes av kontrakten, ikke skal overdras til annet foretak eller bli gjenstand for nedskrivning eller konvertering.

Ved suspensjon av kontraktsforpliktelser, kan myndighetene også vedta at foretakets kontraktsparter ikke kan bruke sin hevingsrett, jfr. BRRD2 artikkel 33 a nr. 10, jf. jf. artikkel 71 nr. 2 til nr. 8. Det kan imidlertid ikke pålegges suspensjon av hevingsretten når krisehåndteringsmyndigheten har bekreftet at eiendelene og forpliktelsene som omfattes av kontrakten, ikke skal overdras til annet foretak eller bli gjenstand for nedskrivning eller konvertering.

Krisehåndteringsmyndigheten skal varsle relevante tilsynsmyndigheter og krisehåndteringsmyndigheter, sentralbanken, innskuddsgarantiordningen, og relevant departement når det er vedtatt suspensjon. Dersom krisehåndteringsmyndigheten bruker suspensjonsretten (som skjer på et tidspunkt hvor foretaket er eller ventes å være kriserammet), kan ikke dette "verktøyet" brukes ved en etterfølgende krisehåndtering.

### **3.5.3 Arbeidsgruppens vurdering**

BRRD2 innfører nye suspensjonsbestemmelser i påvente av en beslutning om krisehåndtering. Suspensjonsmulighetene kan således benyttes på ett tidligere tidspunkt enn de suspensjonsrettighetene som følger av gjeldende rett i finansforetakslovens § 20-35 og § 20-36.

Det er arbeidsgruppens vurdering at det bør inntas supplerende/endrede bestemmelser i finansforetaksloven § 20-35 og 20-36 som regulerer krisehåndteringsmyndighetens mulighet til å suspendere foretakets kontraktsforpliktelser, hevingsrettigheter og sikkerhetsrettigheter i påvente av en beslutning om krisehåndtering.

Det er et nasjonalt valg å fastsette bestemmelser som sikrer innskyterne et passende daglig uttak dersom krisehåndteringsmyndigheten beslutter suspensjon av kvalifiserte innskudd. Slik arbeidsgruppen vurderer det er det naturlig å benytte dette nasjonale handlingsrommet. Det foreslås derfor en bestemmelse i finansforetaksloven § 20-25 om at krisehåndteringsmyndigheten i enkeltvedtak kan fastsette hvilke beløp banken skal være forpliktet til å utbetale i en suspensjonssituasjon.

## **3.6 Avtalefestet anerkjennelse av intern oppkapitalisering (bail-in) og suspensjonsrettigheter for avtaler regulert av tredjelandets rett**

### **3.6.1 Gjeldende rett**

Etter finansforetaksloven § 20-10 annet ledd skal foretakene påse at det fastsettes avtalevilkår om nedskrivning og konvertering av kapital- og gjeldsinstrumenter når avtalen er undergitt regler i stat utenfor EØS. Det er ikke gitt tilsvarende regler om avtalevilkår om suspensjon.

### **3.6.2 EØS-rett**

BRRD artikkel 55 om avtalemessig anerkjennelse av intern oppkapitalisering er endret og vesentlig utvidet med BRRD2. Artikkel 55 nr. 1 bokstav a til d viderefører vilkårene som må oppfylles for at kapital- og gjeldsinstrumenter skal omfattes av kravet til avtalevilkår. I BRRD2 er det presisert at samtlige av vilkårene skal være oppfylt. Videre er det tatt inn en ny bestemmelse om at krisehåndteringsmyndigheten kan beslutte at kravene til avtalevilkår ikke skal gjelde for foretak som ikke er blitt ilagt et rekapitaliseringsbeløp forutsatt at tapsabsorberingsbeløpet ikke oppfylles med kapital- og gjeldsinstrumenter uten klausuler om avtalemessig anerkjennelse.

Etter ny artikkel 55 nr. 2 skal krisehåndteringsmyndigheten ha melding dersom et foretak mener at det ikke er mulig å avtale vilkår om anerkjennelse av intern oppkapitalisering. Hvis krisehåndteringsmyndigheten ikke er enig i foretakets vurderinger, kan de kreve endringer i avtalen.

Det presiseres fjerde ledd i artikkel 55 nr. 2 at annen godkjent kjernekapital, tilleggskapital, usikrede obligasjoner og andre usikrede omsettelige gjeldsinstrumenter ikke kan unntas fra kravet om anerkjennelse etter bestemmelsen i artikkel 55 nr. 2 (gjennom prosedyre for melding til krisehåndteringsmyndigheten).

De nye bestemmelsene stiller også krav om at krisehåndteringsmyndigheten skal vurdere konsekvensene for krisehåndtering dersom foretaket innen en gjeldsklasse har gjeld som ikke kan konverteres, og som overstiger ti prosent av gjelden. Dersom gjeld unntatt fra kravet om avtalemessig anerkjennelse medfører en vesentlig hindring for krisehåndtering, skal krisehåndteringsmyndigheten gjennomføre egnede tiltak for å fjerne hindringene.

Kontrakter der foretaket enten ikke har plikt til, eller hvor det ikke er praktisk mulig, å innta avtalevilkår om avtalemessig anerkjennelse, skal ikke medregnes ved beregning av MREL.

BRRD2 innfører også en ny artikkel 71a nr. 1 om avtalefestet anerkjennelse av suspensjonsrettigheter. Bestemmelsen innebærer at finansielle avtaler som er regulert av tredjelandets rett, skal inneholde vilkår som anerkjenner krisehåndteringsmyndighetenes kompetanse til å suspendere kontraktsrettigheter og forpliktelser, hevingsrettigheter og sikkerhetsrettigheter.

Etter BRRD2 artikkel 71a nr. 2 kan medlemsstatene også innføre krav til at morselskap innenfor EØS skal sørge for at datterselskap i tredjeland i sine finansielle kontrakter tar inn bestemmelser som sikrer at suspensjon av morselskapets avtaler etter artikkel 71a nr. 1 ikke utløser mislighold.

### **3.6.3 Arbeidsgruppens vurdering**

Arbeidsgruppen foreslår at krav til avtaleregulering av intern oppkapitalisering for avtaler underlagt tredjeland rett gjennomføres ved endring i finansforetaksloven § 20-10, supplert med en hjemmel

for Finansdepartementet til å fastsette nærmere regler i forskrift. Dette for blant annet å legge til rett for forventede nivå 2 regler som kommisjonen har fått fullmakt til å fastsette

Arbeidsgruppen foreslår videre at krav til avtalefestet anerkjennelse av suspensjonsrettigheter for avtaler underlagt tredjeland rett gjennomføres i finansforetaksloven § 20-35 og 20-36. Det foreslås også en hjemmel for utfyllende regler om standard avtaleklausuler om suspensjon. Bestemmelsen vil gi grunnlag for å fastsette utfyllende regler i samsvar med nivå 2 regler fastsatt av EU-kommisjonen.

Det er opp til nasjonale myndigheter om det skal gis adgang til å pålegge morforetak å sørge for at datterforetak i tredjeland tar inn bestemmelser i sine finansielle kontrakter om at bruk av suspensjonsrettigheter overfor morselskapet ikke skal anses om mislighold i datterforetakets kontrakter. Slik arbeidsgruppen vurderer det, er det naturlig å benytte dette nasjonale valget. Hvis tredjelandets rett er til hinder for at det tas inn slike vilkår, må tilsynsmyndigheten vurdere om dette vil være forsvarlig i en krisesituasjon, eller legge til grunn at det aktuelle foretaket ikke kan inngå slike avtaler. Bestemmelser om dette foreslås gjennomført ved endring/tillegg i finansforetaksloven § 20-35 og 20-36.

### **3.7 Europeiske kriseutvalg**

#### **3.7.1 Gjeldende rett**

BRRD artikkel 89 om europeiske kriseutvalg er ikke gjennomført i norsk rett. Det har ikke vært ansett nødvendig å fastsette lovregler om dette, da forpliktelsene er av folkerettslig art.

#### **3.7.2 EØS-rett**

BRRD2 inneholder enkelte språklige og redaksjonelle endringer i artikkel 89. I tillegg gjøres det justeringer i reglene om hvilket lands krishåndteringsmyndighet som skal lede felles europeiske kriseutvalg.

I artikkel 89 nr. 2 er det presisert at det europeiske kriseutvalget skal fastsette krav til MREL etter artikkel 45 til 45h. Det skal tas hensyn til en eventuell global håndteringsstrategi fastsatt i det aktuelle tredjelandet.

Det europeiske kriseutvalget skal fastsette krav til intern MREL etter artikkel 45f for europeiske datterforetak der det følger av den globale krishåndteringsstrategien at konsernet skal krishåndteres ut fra en «single point of entry» strategi med utgangspunkt i øverste kriseenhet i et tredjeland. Det forutsettes at medlemmene av det europeiske kriseutvalget samtykker i denne strategien. Et europeisk datterforetak skal eventuelt oppfylle interne MREL-krav ved å utstede kvalifiserte gjelds- og egenkapitalinstrumenter til den øverste kriseenhet i et tredjeland. Instrumentene kan også utstedes til andre konsernforetak etablert i samme land som det øverste morforetaket.

#### **3.7.3 Arbeidsgruppens vurdering**

Ved gjennomføringen av BRRD la norske myndigheter til grunn at plikten til samhandling med andre lands myndigheter følger av folkerettslig forpliktelser, og at det dermed ikke var nødvendig å lovregulere dette. Endringene som gjøres i reglene om europeiske kriseutvalg i BRRD2 endrer ikke,



slik arbeidsgruppen vurderer det, dette utgangspunktet. Medlemmene i det europeiske kriseutvalget vil være myndigheter innenfor EØS på samme måte som andre kriseutvalg etter BRRDs regler. Bestemmelsen om europeiske kriseutvalg må for øvrig ses i sammenheng med CRD5s regler om krav til mellomliggende morselskap i EU der konsernspissen er etablert i tredjeland. Det vises til nærmere omtale i punkt 6.2.

### **3.8 Investorbekyttelse for forbrukere**

#### **3.8.1 Gjeldende rett**

Verdipapirhandelloven (vphl.) har bestemmelser om investorbekyttelse som gjennomfører EØS-regler på området (MiFID II). Vphl. § 10-15 første ledd fastsetter at verdipapirforetak som yter investeringstjenestene porteføljeforvaltning eller investeringsrådgivning skal innhente nødvendige opplysninger om kundens eller den potensielle kundens kunnskap og erfaring fra det aktuelle investeringsområdet, samt kundens finansielle situasjon og investeringsmål, herunder kundens risikotoleranse og evne til å bære tap. Undersøkelsene skal sette foretaket i stand til å anbefale den investeringstjenesten og de finansielle instrumentene som egner seg for vedkommende, og spesielt at de er i samsvar med kundens risikotoleranse og evne til å bære tap. Kravene til egnethetsvurdering er utdypet i artikkel 54 og 55 i forordning (EU) 2017/565, som gjelder som norsk forskrift, jf. verdipapirforskriften § 2-2 første ledd.

Ved ytelse av andre investeringstjenester enn porteføljeforvaltning eller investeringsrådgivning, skal verdipapirforetaket foreta en vurdering av om investeringstjenesten eller investeringsproduktet er hensiktsmessig for kunden, jf. vphl. § 10-15 annet og tredje ledd.

Verdipapirhandelloven § 10-17 fastsetter nærmere rapporteringskrav for verdipapirforetaket overfor kunden. Enkelte av kravene gjelder uavhengig av hvilken investeringstjeneste som ytes, blant annet periodisk rapportering. Særskilte rapporteringskrav gjelder for henholdsvis investeringsrådgivning og porteføljeforvaltning overfor ikke-profesjonelle kunder, jf. vphl. § 10-17 tredje og femte ledd. Ved investeringsrådgivning skal verdipapirforetaket gi kunden en erklæring om egnethet før transaksjonen gjennomføres. Erklæringen skal spesifisere foretakets råd og begrunne hvordan rådet svarer til kundens preferanse, mål og andre egenskaper. Ved porteføljeforvaltning skal den periodiske informasjonen til kunden omfatte en oppdatert erklæring om hvordan investeringen svarer til kundens preferanse, mål og andre egenskaper. Rapporteringskravene er videre utdypet i forordning (EU) 2017/565 artikkel 59 til 631.

#### **3.8.2 EØS-rett**

BRRD2 innfører en ny artikkel 44a om investorbekyttelse. Det følger av bestemmelsens nr. 1 at salg av finansielle instrumenter som oppfyller kravene i CRR2 artikkel 72a, med unntak av artikkel 72a nr. 1 bokstav b) og 72b nr. 3 til 5, (heretter etterstilte nedskrivbare gjeldsinstrumenter) til ikke-profesjonelle kunder som definert i MiFID II artikkel 4 nr. 1 (11), bare kan skje dersom selgeren (a) har gjennomført en egnethetsvurdering etter MiFID II artikkel 25 nr. 2, (b) har funnet at gjeldsinstrumentet er egnet for kunden, og (c) dokumenterer egnetheten i samsvar med MiFID II artikkel 25 nr. 6.

Mens MiFID II i utgangspunktet krever egnethetsvurdering bare når det ytes investeringstjenester i form av porteføljeforvaltning eller investeringsrådgivning, krever BRRD2 artikkel 44a nr. 1 at det foretas en egnethetsvurdering ved ethvert salg av etterstilte nedskrivbare gjeldsinstrumenter.

Artikkel 44a nr. 2 til 4 gir følgende tilleggskrav der kundens portefølje av finansielle instrumenter på kjøpstidspunktet ikke overstiger 500 000 euro:

- a. samlet investering i etterstilte nedskrivbare gjeldsinstrumenter må ikke utgjøre mer enn 10 prosent av kundens portefølje av finansielle instrumenter, og
- b. første gangs investering i etterstilte nedskrivbare gjeldsinstrumenter utgjøre minst 10 000 euro.

Ved beregningen av porteføljens størrelse kan selgeren basere seg på opplysninger fra kunden. Porteføljen skal omfatte både kontantinnskudd og finansielle instrumenter, unntatt finansielle instrumenter som er stilt som sikkerhet.

Artikkel 44a nr. 1 annet ledd og nr. 5 og 6 gir enkelte nasjonale valg knyttet til kravene til egnethetsvurderinger og kundens eksponering mot finansielle instrumenter som er omfattet av bestemmelsen.

Etter artikkel 44a nr. 1 annet ledd kan medlemsstatene fastsette at kravene til egnethetsvurdering i nr. 1 ikke bare skal gjelde ved salg av etterstilte nedskrivbare gjeldsinstrumenter, men også ved salg av andre finansielle instrumenter som kvalifiserer som ansvarlig kapital eller gjeldsinstrumenter som kan benyttes til intern oppkapitalisering.

Etter artikkel 44a nr. 5 kan medlemsstatene gjøre unntak fra nr. 1 til 4 og fastsette et minimum denomineringsbeløp på 50 000 euro for etterstilte nedskrivbare gjeldsinstrumenter. I denne vurderingen skal medlemsstaten ta hensyn til markedsforhold og -praksis i vedkommende stat, og reglene om forbrukerbeskyttelsestiltak.

Det følger av artikkel 44a nr. 6 at når de samlede verdier av foretak omfattet av artikkel 1 nr. 1 som er etablert i en medlemsstat og som er underlagt kravet i ny artikkel 45e (krisehåndteringsenheter), ikke overstiger 50 milliarder euro, kan medlemsstaten unnlate å anvende artikkel 44a nr. 1 til 5 og isteden bare anvende kravet i nr. 2 (b) om at første gangs investering i etterstilte nedskrivbare gjeldsinstrumenter skal utgjøre minst 10 000 euro.

### **3.8.3 Arbeidsgruppens vurdering**

Arbeidsgruppen foreslår at de nasjonale valgene som artikkel 44a gir, ikke benyttes.

Arbeidsgruppen ser ikke behov for å utvide kravene til å gjelde for andre finansielle instrumenter, enn etterstilte nedskrivbare gjeldsinstrumenter, som kvalifiserer som ansvarlig kapital eller gjeldsinstrumenter som kan benyttes til intern oppkapitalisering. Salg av slike finansielle instrumenter vil uansett vil være omfattet av kravene til hensiktsmessighetsvurdering etter vphl. § 10-15. Disse kravene vil etter omstendighetene kunne innebære en frarådningsplikt. Etter arbeidsgruppens vurdering vil dette være tilstrekkelig til å ivareta investorbekyttelsen ved salg av slike finansielle instrumenter.

Arbeidsgruppen mener at muligheten til å fastsette et minimum denomineringsbeløp på minst 50 000 euro for etterstilte nedskrivbare gjeldsinstrumenter ikke bør benyttes. Hvis dette nasjonale valget benyttes, vil kunden ikke være beskyttet av kravene til egnethetsvurdering, rapportering eller maksimalt 10 prosent eksponering mot slike finansielle instrumenter. Hensikten med unntaksbestemmelsen synes å være at man ved å sette et tilstrekkelig høyt minimum denomineringsbeløp for slike investeringer, gjør det mindre attraktivt for ikke-profesjonelle kunder å investere i etterstilte nedskrivbare instrumenter. Arbeidsgruppen anser det imidlertid uheldig om det åpnes for betydelige investeringer fra ikke-profesjonelle kunder i slike finansielle instrumenter uten den beskyttelsen som ligger i artikkel 44a nr. 1 til 4.

Direktivet åpner for unntak fra kravene ved første gangs investeringer i gjeldsinstrumenter på minst 10.000 euro, når samlet verdi av nasjonale krisehåndteringsenheter ikke overstiger 50 milliarder euro. Den samlede forvaltningskapitalen til krisehåndteringsenheter i Norge er langt høyere enn dette. Det nasjonale valget er derfor ikke aktuelt for norske myndigheter pr. i dag. Hvis markedssituasjonen skulle endres på sikt, kan spørsmålet tas opp igjen.

Arbeidsgruppen foreslår at artikkel 44a gjennomføres i vphl kapittel 10. Reglene vphl. gjelder for verdipapirforetak og for kredittinstitusjoner som har tillatelse til å yte investeringstjenester eller drive investeringsvirksomhet, jf. vphl. § 9-4. En rekke av bestemmelsene gjelder også for forvaltningsselskaper for verdipapirfond og forvaltere av alternative investeringsfond med tillatelse til porteføljeforvaltning, investeringsrådgivning eller ordreformidling, jf. verdipapirfondforskriften § 1-3 og AIF-forskriften § 1-4.

Reglene om egnethetsvurdering og rapportering til kunden fremgår av vphl. §§ 10-15 og 10-17. Det foreslås at de nye bestemmelsene tas inn som en ny § 10-17a 44a nr. 1 til 4. Arbeidsgruppen foreslår videre at det tas inn en henvisning til vphl. § 10-17a i verdipapirfondforskriften § 1-3 og AIF-forskriften § 1-4.

### **3.9 Fradragsregler for etterstilte gjeldsinstrumenter eid av banker**

#### **3.9.1 Gjeldende rett**

Det følger av finansforetaksforskriften § 20-8 at Finanstilsynet kan fastsette nærmere regler om grenser for og behandling av et foretaks innehav av konvertibel gjeld som er utstedt av foretaket selv eller andre foretak. Det er ikke gitt utfyllende regler. Det er imidlertid gitt fradragsregler for beholdninger av ansvarlig kapital i CRR/CRD IV-forskriften § 2. Det fremgår også av bestemmelsen at reglene om risikovekting av engasjementer for kapitaldekningsformål følger av CRR.

Det følger av finansforetaksloven § 20-6 tredje ledd, at dersom Finanstilsynet finner vesentlige hindringer for krisehåndtering, skal foretaket gis en frist på inntil fire måneder for å oversende forslag om avhjelpende tiltak. Dersom Finanstilsynet finner at de foreslåtte tiltakene ikke er tilstrekkelige til å fjerne hindringene, kan Finanstilsynet gi foretaket pålegg som angitt i bokstav a til k. Det følger av bokstav d at foretakene kan pålegges salg av finansielle instrumenter.

### 3.9.2 EØS-rett

Fradragsbestemmelsene for beholdninger av egne etterstilte gjeldsinstrumenter og beholdninger av etterstilte gjeldsinstrumenter utstedt av andre banker følger av CRR2 artikkel 72e til 72j<sup>17</sup>. Reglene gjelder for G-SII og for foretak som inngår i konsern med G-SII, jf. artikkel 72e og artikkel 92a.

Hovedregelen er at fradragsreglene for ansvarlig kapital, jf. CRR artikkel 36-49, speiles ved vurdering av oppfyllelse av MREL, slik at beholdninger av andre bankers etterstilte gjeldsinstrumenter utover visse frikvoter, kommer til fradrag. Fradraget skal først gjøres i etterstilte gjeldsinstrumenter, og deretter i tilleggskapital. Beholdninger av egen etterstilt gjeld trekkes fullt ut. I tillegg er det et unntak for posisjoner i handelsporteføljen som utgjør inntil 5 prosent av ren kjernekapital forutsatt at posisjonene holdes i maksimalt 10 dager.

Det følger av CRR2 artikkel 72b nr. 2 bokstav b at etterstilt gjeld ikke kan være eid av et foretak i samme krishåndteringskonsern, eller av et selskap hvor foretaket har en kapitalinteresse. Kjøp av egen etterstilt gjeld vil dermed redusere kapitalen som kan benyttes for å oppfylle MREL. Tilbakekjøp egen etterstilt gjeld krever samtykke fra krisehåndteringsmyndigheten, jf. punkt 3.13. EBA har foreslått utfyllende bestemmelser om etterstilt gjeld, jf. ny artikkel 32c i forslag til endringer i kommisjonsforordning (EU) 241/2014. EBA foreslår at inntil 3 prosent av utestående volum kan omfattes av en generell forhåndsgodkjennelse som kan gjelde inntil 1 år.

Kategorisering av engasjementer for kapitaldekningsformål og tilhørende risikovekting fremgår allerede av CRR. Det er tre ulike engasjementskategorier som er aktuelle for foretak som investerer i etterstilte gjeldsinstrumenter, hhv. 'høyrisiko', 'institusjoner' og 'egenkapitalposisjoner'.

### 3.9.3 Arbeidsgruppens vurdering

Dersom bankene kjøper hverandres etterstilte gjeldsinstrumenter, vil dette kunne være en kilde til smitte mellom bankene i en krisesituasjon. Det reiser spørsmål om utvidet fradrag for etterstilte gjeldsinstrumenter eller andre tiltak for å redusere krysseiet.

Arbeidsgruppen er bekymret for de muligheter for smitte som foreligger ved krysseierskap av etterstilte gjeldsinstrumenter. Det burde etter arbeidsgruppens vurdering vært fradragsbestemmelser tilsvarende de som etter EØS-reglene vil gjelde for G-SII også for de andre banker. Dette for å redusere insentivene til å holde etterstilt gjeld. Både Baselkomiteen og EBA har drøftet og foreslått fradrag i etterstilt gjeld også for andre banker enn G-SII uten at europeiske myndigheter har fulgt opp dette.<sup>18</sup> Det er vanskelig å innføre nasjonale regler som begrenser slikt krysseie uten å komme i konflikt med EØS-reglene.

Bankenes insentiver til investeringer i etterstilte gjeldsinstrumenter vil bli lavere dersom slike investeringer krever mye kapital. Baselkomiteen foreslo<sup>19</sup> at investering i etterstilte

---

<sup>17</sup> Se også punkt 21 i fortalen

<sup>18</sup> [BCBS Consultative Document, TLAC holdings, November 2015](#) og [FINAL REPORT ON MREL, REPORT ON THE IMPLEMENTATION AND DESIGN OF THE MREL FRAMEWORK EBA-Op-2016-21, 14 December 2016.](#)

<sup>19</sup> Basel-standard for fastsettelse av risikovektet beregningsgrunnlag for kredittrisiko etter standardmetoden (CRE20 (Calculation of RWA for credit risk). Standardised approach: individual exposures" Tilgjengelig her: [https://www.bis.org/basel\\_framework/chapter/CRE/20.htm?inforce=20220101](https://www.bis.org/basel_framework/chapter/CRE/20.htm?inforce=20220101)

gjeldsinstrumenter skulle ha en risikovekt på 150 prosent, forutsatt at disse instrumentene ikke kommer til fradrag. Heller ikke dette forslaget er tatt inn i CRR/CRR2. Etter arbeidsgruppens vurdering må etterstilt gjeld derfor kategoriseres som et egenkapitalinstrument med en risikovekt på 100.<sup>20</sup> Risikovekten for investering i etterstilte gjeldsinstrumenter vil da være høyere enn risikovekten for investering i ordinære seniorobligasjoner i de største norske bankene som er enten 20 prosent eller 50 prosent. Dette samsvarer med risikobetraktninger for investeringer i de to kapitalklassene.

Regelverket for store engasjementer vil sette et øvre tak for krysseie. Imidlertid er grensene for engasjementer med andre finansforetak i CRR artikkel 395 nr. 1 relativt vide. Samlet engasjement kan utgjøre inntil 25 prosent, 150 millioner euro eller 100 prosent av ansvarlig kapital, avhengig av størrelsen på ansvarlig kapital til rapporterende foretak. Det er arbeidsgruppens vurdering at dette regelverket ikke vil ha noen betydning for omfanget av krysseierskap blant norske finansforetak.

Finanstilsynet kan gi pålegg om salg av en banks beholdning av andre bankers etterstilte gjeldsinstrumenter dersom Finanstilsynet finner at de utgjør vesentlige hindringer for krisehåndtering av banken etter finansforetaksloven § 20-6 tredje ledd bokstav d. De kan imidlertid ikke pålegge en bank å adressere hindre for krisehåndtering som følger av at andre banker eier etterstilt gjeld en selv har utstedt.

Det følger av punkt 15 i fortalen til BRRD2 at dersom en stor andel av instrumentene som er medregnet i en banks MREL eies av andre finansforetak, kan dette innebære at nedskrivning eller konvertering kan utgjøre et hinder for krisehåndtering av banken. I tilfeller hvor krisehåndteringsmyndigheten finner et hinder som følge av en spesifikk gruppe av investorer, bør krisehåndteringsmyndigheten anbefale dette foretaket å adressere dette hinderet.

I sitt lovforslag til innføring av BRRD2 har danske myndigheter fulgt dette opp. Dersom krisehåndteringsmyndigheten, ved gjennomgang av en banks kriseløsningsplan, finner at:

"...der er hindringer for afvikling af en virksomhed som følge af, at andre pengeinstitutter, realkreditinstitutter eller fonds-mæglerselskaber besidder nedskrivningsegne forpligtelser i virksomheden, skal Finanstilsynet påbyde pengeinstituttet, realkreditinstituttet eller fondsmæglerselskabet I at begrænse sine maksimale enkeltvis og samlede eksponeringer i virksomheden."

I forbindelse med innføringen av BRRD2 i Danmark er det innført krav om at finansforetakene skal innrapportere beholdninger av gjeld- og kapitalinstrumenter som inngår i krav til nedskrivbare passiva (NEP-kravet), herunder etterstilt gjeld utstedt av andre finansforetak<sup>21</sup>.

Det er ikke krav til noe eierregister for obligasjoner i Norge, slik det er for aksjer.

---

<sup>20</sup> Dette følger bl. a. av CRR artikkel 128 nr. 3 bokstav a, EBAs utfyllende anbefaling om det samme (EBA/GL/2019/01) og CRR artikkel 133 nr. 3.

<sup>21</sup> Rapporteringsskjemaene er tilgjengelig her: <https://www.finanstilsynet.dk/ansoeg-og-indberet/indberetning-for-finansielle-virksomheder/system/kunc-og-kuns> og veiledningen til skjemaene er tilgjengelig her: [https://www.finanstilsynet.dk/~media/Indberetning/2019/KUNC\\_KUNS/Vejledning-til-udfyldelse-af-inberetningsskemaer-for-kapital-og-gldsudstedelser-mv-pdf.pdf?la=da](https://www.finanstilsynet.dk/~media/Indberetning/2019/KUNC_KUNS/Vejledning-til-udfyldelse-af-inberetningsskemaer-for-kapital-og-gldsudstedelser-mv-pdf.pdf?la=da)

Arbeidsgruppen legger til grunn at systemrisikoen knyttet til krysseierskap av etterstilte gjeldsinstrumenter ikke kan tas hensyn til i pilar 2-kravene. Det er presisert i EØS-reglene at pilar 2-krav ikke lenger kan omfatte forhold knyttet til systemrisiko.

Arbeidsgruppen er som nevnt bekymret for de smittemulighetene som foreligger ved krysseie av etterstilt gjeld. Den mener derfor muligheten for rapportering av krysseie av etterstilte gjeldsinstrumenter bør utredes nærmere slik at man evt. kan påby bankene å redusere den systemrisikoen som krysseiet innebærer, jf. den danske løsningen. Hjemmelsgrunnlaget (finanstilsynsloven §§ 3 annet ledd annet setning og 4 nr. 3, samt finansforetaksloven § 20-6 fjerde ledd første setning) anses som tilstrekkelig for å kreve rapportering fra foretakene til Finanstilsynet. Følgelig medfører et slikt rapporteringskrav ikke behov for lov- eller forskriftsendringer.

### **3.10 Krav til gjeld som kan benyttes til oppfyllelse av MREL**

#### **3.10.1 Gjeldende rett**

Etter finansforetaksloven § 20-25 skal konvertibel gjeld omfatte all gjeld som ikke inngår i foretakets ansvarlige kapital, og som ikke eksplisitt er unntatt fra bestemmelsene om intern oppkapitalisering. Gjeld som er unntatt fra intern oppkapitalisering omfatter blant annet garanterte innskudd, sikret gjeld, obligasjoner med fortrinnsrett, kundemidler, kortsiktig konsernintern gjeld samt fastlønn og leverandørgjeld. Finanstilsynet kan bestemme at bestemte deler av foretakets gjeld skal unntas dersom nærmere angitte vilkår er oppfylt.

Etter finansforetaksloven § 20-9 kan Finanstilsynet ved fastsettelsen av MREL-krav bestemme at kravet delvis skal oppfylles med gjeldsinstrumenter med lavere prioritet enn annen gjeld, dvs. av etterstilt konvertibel gjeld. Etter finansforetaksforskriften § 20-7 første ledd skal rekapitaliseringsbeløpet dekkes av ansvarlig kapital eller gjeldsinstrumenter med lavere prioritet enn ordinær, usikret, uprioritert gjeld (seniorgjeld). Finanstilsynet kan gjøre unntak fra kravet om etterstillelse.

Det følger av finansforetaksloven § 20-9 tredje ledd at gjeldsinstrumenter kan medregnes som konvertibel gjeld dersom de er

- fullt innbetalt,
- har en gjenstående løpetid på minst ett år, og
- ikke er eid, garantert, sikret eller finansiert av foretaket selv.

Direktiv (EU) 2017/2399 (kreditorhierarchydirektivet) inneholder nye regler for hvilke vilkår som må oppfylles for etterstilte gjeldsinstrumenter. Reglene er foreløpig ikke gjennomført i norsk rett. I Finanstilsynets høringsnotat av 3. juni 2019, foreslo tilsynet at følgende vilkår må oppfylles for etterstilte gjeldsinstrumenter:

- opprinnelig kontraktsfestet løpetid er minst ett år,
- avtalevilkårene og prospekt angir lånets prioritet, og
- instrumentene kan ikke være derivater eller inneholde innebygde derivater (instrumenter med variabel rente avledet fra referanserente og gjeld notert i utenlandsk valuta skal ikke anses som innebygde derivater forutsatt at hovedstol, avdrag og rentebetalinger er notert i samme valuta).

Finanstilsynet forslag er til behandling i Finansdepartementet.

### 3.10.2 EØS-rett

Det følger av BRRD2 artikkel 45b nr. 1 at gjeld som inngår i MREL skal oppfylle vilkårene i CRR artikkel 72a, artikkel 72b med unntak av nr. 2 bokstav d og artikkel 72c. Artikkel 72b nr. 2 bokstav d angir at gjelden skal være etterstilt annen gjeld som nevnt i 72a (gjeld som er unntatt intern oppkapitalisering). Det er dermed ikke et krav om etterstilling for medregning av gjelden. Etter artikkel 45b nr. 2 skal forpliktelser knyttet til gjeldsinstrumenter (med innebygde derivater som oppfyller nevnte bestemmelser i CRR med unntak av 72a nr. 2 bokstav l), likevel kan inngå i MREL på nærmere angitte vilkår.

BRRD2 artikkel 45b nr. 3 gir nærmere vilkår for at gjeld som er utstedt av et datterforetak kan telle med.

CRR artikkel 72a, 72b og 72c stiller krav til instrumenter som kan inngå i MREL-tellende gjeld. Bestemmelsene inneholder ikke nasjonale valg, men åpner for at krisehåndteringsmyndigheten kan tillate at gjeld som ikke oppfyller enkelte av kravene, likevel kan telle ved oppfyllelse av MREL. EU-kommisjonen skal fastsette utfyllende regler<sup>22</sup> om blant annet:

- hva som regnes som direkte og indirekte finansiering av instrumentene
- hva som menes med incentiv til innløsning
- betydningen av «forsvarlig» i forbindelse med institusjonens inntjeningssevne
- godkjennelsesprosessen for reduksjon av etterstilte gjeldsinstrumenter etter artikkel 78a nr. 1 annet ledd, hvor krisehåndteringsmyndigheten gi en forhåndsgodkjennelse som gjelder inntil ett år og for et nærmere angitt beløp

MREL-tellende gjeld kan utstedes med en opsjon om førtidig innfrielse ("call"). Det følger imidlertid av CRR artikkel 72b nr. 2 bokstav j at en slik "call" forutsetter at vilkårene i artikkel 77 og 78a er oppfylt. Etter artikkel 72b nr. 2 bokstav h kan gjelden også utstedes med opsjon om førtidig innfrielse fra långiver ("put").

Det er et vilkår for at gjeld skal kvalifisere at den gjenværende løpetiden er minst ett år, og opsjoner har betydning for hvordan den gjenværende løpetiden skal beregnes. EU-kommisjonen er i artikkel 72b nr. 7 gitt hjemmel til å fastsette utfyllende regler om hva som skal regnes som incentiv til innløsning.

MREL-tellende kapital kan ikke være finansiert direkte eller indirekte av foretaket, jf. CRR artikkel 72b nr. 2 bokstav c. EU-kommisjonen er gitt myndighet til å fastsette utfyllende regler om hva som skal regnes som indirekte finansiering.

Det følger av CRR artikkel 72b nr. 3 og nr. 4 at krisehåndteringsmyndigheten kan tillate at instrumenter som ikke oppfyller kravet om at hovedstolen skal være etterstilt (jf. artikkel 72a nr. 2), kan inngå i MREL-tellende kapital, forutsatt gjelden utgjør maksimalt utgjør 3,5 prosent av

---

<sup>22</sup> EBA har foreslått utkast til slike regler, som nå er til behandling i EU-kommisjonen. EBAs forslag er tilgjengelig her: <https://eba.europa.eu/calendar/consultation-paper-revised-regulatory-technical-standards-own-funds-and-eligible>

risikovektet beregningsgrunnlag. Krisehåndteringsmyndigheten kan også gi tillatelse til at gjeld som oppfyller vilkårene i artikkel 72b nr. 2 med unntak av bokstav d, kan medregnes under forutsetning av at:

- gjelden er av samme eller lavere prioritet enn gjeld som er unntatt etter artikkel 72b nr. 2 (dette gjelder ikke for gjeld som er unntatt etter artikkel 72b nr. 2 siste ledd som etter nasjonal konkurslovgivning er etterstilt ordinære usikrede krav), og
- gjeld av samme eller lavere prioritet enn gjeld som unntatt etter artikkel 72a nr. 2, overstiger ikke 5 prosent av MREL til foretaket.

Det er en forutsetning for at krisehåndteringsmyndigheten skal kunne gi tillatelse at dersom gjelden medregnes medfører dette ikke juridisk usikkerhet om kreditorer og eiere oppnår en dårligere dekning for sine krav ved krisehåndtering enn de ville ha oppnådd dersom foretaket hadde blitt avvirket (NCWO-prinsippet).

### 3.10.3 Arbeidsgruppens vurdering

Finanstilsynets forslag til lovendringer som følge av endringsdirektiv (EU) 2017/2399 (kreditorhierarkidirektivet), er til behandling i Finansdepartementet. I tilsynets forslag til endringer i finansforetaksloven 20-32 første ledd nr. 4 er det gitt regler om prioritet for etterstilt konvertibel gjeld.

I arbeidsgruppens forslag til regelverksendringer er det tatt inn henvisninger til tilsynets forslag.

BRRD artikkel 45b nr. 1 til nr. 3 foreslås gjennomført i finansforetaksloven § 20-25 og finansforetaksforskriften § 20-7. Arbeidsgruppen foreslår at det i finansforetaksloven § 20-25 tas inn bestemmelser om at:

- i) gjeld som oppfyller vilkårene som angitt i CRR2 artikkel 72a, 72b med unntak av nr. 2 bokstav d og artikkel 72c, kan telle ved oppfyllelse av MREL,
- ii) Finanstilsynet kan gi tillatelse til at gjeld som nevnt i CRR2 artikkel 72b nr. 3 og nr. 4 som ikke oppfyller enkelte krav likevel kan telle ved oppfyllelse av MREL, og
- iii) gjeldsinstrumenter med innebygde derivater kan benyttes til å oppfylle MREL forutsatt at nærmere angitte vilkår er oppfylt.

Finansforetaksforskriften § 20-7 første ledd foreslås endret slik at det fremkommer at rekapitaliseringsbeløpet kan dekkes av konvertibel gjeld som definert i finansforetaksloven § 20-25. Videre foreslås det en bestemmelse om at Finanstilsynet kan kreve at hele eller deler av MREL skal dekkes av etterstilt konvertibel gjeld.

EU-reglens krav om etterstilling er ikke et vilkår for at gjelden skal kunne telle med. Utgangspunktet i finansforetaksforskriften § 20-7 er motsatt. Hovedregelen er at rekapitaliseringsbeløpet skal dekkes fullt ut av etterstilt gjeld, men Finanstilsynet kan gjøre unntak. Arbeidsgruppen foreslår derfor at finansforetaksforskriften § 20-7 endres slik at det fremkommer at rekapitaliseringsbeløpet skal dekkes av konvertibel gjeld som nevnt i finansforetaksloven § 20-25 og at Finanstilsynet kan beslutte at denne gjelden skal være etterstilt. Det foreslås at overskriften til finansforetaksforskriften § 20-7 endres til "Krav til MREL-tellende gjeld mv." for å gi et mer dekkende bilde av innholdet i bestemmelsen.



Bestemmelsene om gjeld som kan unntas etter CRR artikkel 72b nr. 3 og 4 er etter arbeidsgruppens vurdering vanskelig tilgjengelig. Det er derfor krevende å vurdere hvilken betydning bestemmelsene kan ha for norske foretak.

Arbeidsgruppen foreslår at EØS-reglene på dette punktet gjennomføres ved en bestemmelse i finansforetaksloven § 20-25 om at Finanstilsynet kan gi tillatelse til at gjeld som er oppfyller vilkårene i denne bestemmelsen, likevel kan telle med ved oppfyllelse av MREL.

EU-kommisjonen er gitt hjemmel fastsette utfyllende regler om konvertibel gjeld. Arbeidsgruppen legger til grunn at utfyllende regler gjennomføres ved at listen i finansforetaksforskriften § 20-2 oppdateres når utfyllende regler tas inn i EØS-avtalen.

### **3.11 Rapportering og offentliggjøring**

#### **3.11.1 Gjeldende rett**

Etter finansforetaksforskriften § 20-9 skal foretak som har fått MREL-krav offentliggjøre informasjon om kapitalen og gjelden som dekker kravet, herunder om løpetidsprofil og prioritetsrekkefølge. Finanstilsynet kan fastsette nærmere regler om hyppighet og format for offentliggjøringen av informasjon.

Etter finanstilsynsloven § 4 nr. 3 kan tilsynet pålegge foretak under tilsyn å sende inn oppgaver og opplysninger på den måten Finanstilsynet bestemmer og som tilsynet mener det trenger for å kunne utføre sitt verv.

#### **3.11.2 EØS-rett**

BRRD2 artikkel 45i nr. 1 inneholder rapporterings- og offentliggjøringskrav for foretak med MREL-krav. Foretakene skal, til tilsyn- og krisehåndteringsmyndigheten, rapportere opplysninger om MREL og intern MREL som skal omfatte opplysninger om:

- i) ansvarlig kapital og etterstilt gjeld som kan benyttes for å oppfylle kravene
- ii) øvrig gjeld som kan benyttes til intern oppkapitalisering
- iii) sammensetningen av kapitalen i) og ii), herunder løpetidsprofilen, rangeringen etter kreditorhierarkiet og om avtalen er regulert av regler i stat utenfor EØS, samt om avtalene inneholder vilkår som gir hjemmel for nedskrivning og konvertering etter BRRD artikkel 55 (jf. punkt 3.2.5).

CRR artikkel 434a og BRRD artikkel 45i gir EBA mandat til å utarbeide offentliggjøringsformat og standardiserte offentliggjørings skjemaer med tilhørende veiledning, frekvens for offentliggjøring og datoer for rapportering, samt definisjoner og IKT-løsninger for rapportering av MREL. EBA publiserte et høringsdokument med utkast til utfyllende regler om rapporterings- og offentliggjøringskrav i november 2019<sup>23</sup>. Det foreslås at foretak som skal avvikles under offentlig administrasjon ikke skal være omfattet av rapportering- eller offentliggjøringskrav.

---

<sup>23</sup> Tilgjengelig her: <https://eba.europa.eu/eba-launches-consultation-disclosure-and-reporting-mrel-and-tlac>

I BRRD artikkel 45j er det gitt krav til rapportering fra krisehåndteringsmyndighetene til EBA om foretakenes MREL. Kravene fulgte tidligere av BRRD artikkel nr. 16 og 17. Med BRRD 2 gis EBA kompetanse til å fastsette tekniske standarder for slik rapportering.

### **3.11.3 Arbeidsgruppens vurdering**

Norsk regelverk er allerede forsøkt tilpasset BRRD, jf. finansforetaksforskriften § 20-9 og punkt 4.6.7 (side 62) i høringsnotat av 29. juni 2018. Det er arbeidsgruppens vurdering at virkeområdet for offentliggjøringskrav i finansforetaksforskriften er i samsvar med virkeområdet etter BRRD og utkast til utfyllende bestemmelser fra EBA.

Finansforetaksforskriften referer kun til MREL, og ikke intern MREL. Offentliggjøringskravene skal også gjelde for intern MREL, og forskriften bør derfor suppleres med referanse til bestemmelsen som regulerer intern MREL.

Videre foreslås det å presisere at informasjonen skal offentliggjøres minst årlig. Det følger av nr. 4 i artikkel 45i punkt at for foretak, der krisetiltaksplanen angir at foretaket skal avvikles under offentlig administrasjon, ikke er omfattet av offentliggjøringskrav. Etter arbeidsgruppens vurdering bør dette presiseres i finansforetaksforskriften § 20-9.

Arbeidsgruppen legger til grunn at endringene som følge av utfyllende bestemmelser fra EU-kommisjonen ikke medfører behov for lov- eller forskriftsendringer, da Finanstilsynet kan fastsette nærmere regler om hyppighet og format for offentliggjøringen av informasjon.

Hjemmelsgrunnlaget (finansstilsynsloven §§ 3 annet ledd annet setning og 4 nr. 3, samt finansforetaksloven § 20-6 fjerde ledd første setning) anses som tilstrekkelig for å kreve rapportering fra foretakene om MREL til Finanstilsynet. Følgelig medfører rapporteringskravene ikke behov for lov- eller forskriftsendringer.

Krisehåndteringsmyndighetens rapporteringskrav til EBA etter BRRD artikkel 45j, er ikke et nytt krav. Arbeidsgruppen legger til grunn at det ikke er nødvendig å regulere krisehåndteringsmyndighetens forpliktelser overfor EBA.

## **3.12 Opptak av fremmedkapital mv.**

### **3.12.1 Gjeldende rett**

Etter finansforetaksloven § 11-2 første ledd skal fremgangsmåten for et finansforetaks opptak av ansvarlig lånekapital og annen fremmedkapital, fastsettes i vedtektene. Vedtak om eller fullmakt til å oppta ansvarlig lån treffes av generalforsamlingen med flertall som for vedtektsendring.

Etter finansforetaksloven § 11-2 annet ledd kreves det samtykke fra Finanstilsynet for at et finansforetak kan ta opp, kjøpe tilbake eller innfri ansvarlig lånekapital og annen fremmedkapital.

Etter finansforetaksforskriften § 11-8 gjelder ikke kravet til samtykke ved opptak av "annen godkjent kjernekapital eller tilleggskapital". Unntaket gjelder ikke for forsikrings- og pensjonsforetak. Heller ikke tilbakekjøp og innfrielse av slik kapital krever samtykke hvis det samtidig opptas ny kapital som:

- er av samme eller bedre kvalitet,
- minst tilsvarer planlagt tilbakekjøpt eller varslet innfridd beløp,
- tas opp før eksisterende kapital med bindende virkning varsles innfridd. og
- ikke har en negativ effekt på foretakets inntjening (høyere rentepåslag enn eksisterende kapital).

### 3.12.2 EØS-rett

Det følger av CRR2 Artikkel 77 nr. 2 at det kreves godkjenning fra krisehåndteringsmyndigheten for å kunne førtidig innfri, tilbakebetale og kjøpe tilbake etterstilte MREL-tellende gjeldsinstrumenter (heretter etterstilte gjeldsinstrumenter). Det er ikke krav om godkjenning ved opptak av denne type gjeldsinstrumenter. Kravene til godkjenningprosessen er spesifisert i CRR2 artikkel 78a. EU-kommisjonen er gitt hjemmel til å gi utfyllende regler om godkjenningprosessen.

CRR2 artikkel 77 nr. 1 har krav om godkjenning fra tilsynsmyndigheten for å kunne redusere ansvarlig kapital, dvs. kapitalinstrumenter som kvalifiserer som ren kjernekapital, annen godkjent kjernekapital (herunder fondsobligasjonskapital) og tilleggskapital (ansvarlig lån). Det er ikke krav om godkjenning for opptak av ansvarlig kapital.

### 3.12.3 Arbeidsgruppens vurdering

Arbeidsgruppen legger til grunn at begrepet "annen fremmedkapital" i finansforetaksloven § 11-2 omfatter all fremmedkapital, dvs. både kapitalinstrumenter som skal inngå i ansvarlig kapital, etterstilte gjeldsinstrumenter og ordinær seniorgjeld. Dette betyr at også fremgangsmåten for opptak av etterstilte MREL-tellende gjeldsinstrumenter skal fremgå av vedtektene.

Det er etter bestemmelsen ikke krav om at generalforsamlingen skal treffe vedtak om eller fullmakt til å ta opp fondsobligasjoner eller etterstilte gjeldsinstrumenter, slik det er for ansvarlig lån og vedtektsfestet egenkapital, jf. finansforetaksloven § 11-2 første ledd annet punktum og finansforetaksloven § 10-4 annet ledd, jf. aksjeloven/allmennaksjeloven kapittel 10. Spørsmålet om selskapsrettslig behandling av opptak av fondsobligasjonskapital eller etterstilte gjeldsinstrumenter er ikke regulert av EU-regelverk.

Da fondsobligasjoner ligger mellom ansvarlig kapital og vedtektsfestet egenkapital i prioriteringsrekkefølgen, bør det etter arbeidsgruppens vurdering også være et krav om generalforsamlingsbehandling av spørsmål om opptak av fondsobligasjonskapital. Det samme gjelder etterstilte gjeldsinstrumenter.

Arbeidsgruppen foreslår en endring i finansforetaksloven § 11-2 første ledd om at opptak av (eller styrefullmakt til opptak av) annen godkjent kjernekapital (fondsobligasjonskapital) og etterstilte gjeldsinstrumenter skal treffes av generalforsamlingen med flertall som for vedtektsendringer.

Kravet i finansforetaksloven § 11-2 annet ledd om samtykke fra Finanstilsynet for å ta opp, kjøpe tilbake eller innfri ansvarlig lånekapital og annen fremmedkapital omfatter etter ordlyden all gjeld foretaket tar opp. Kravet gjelder dermed både gjeld som inngår i den ansvarlige kapitalen, etterstilt gjeld og ordinær seniorgjeld. Bestemmelsen ble tilføyd ved lov 13. desember 2019 nr. 79, og trådte i kraft 1. januar 2020. I forarbeidene til bestemmelsen fremgår det at samtykkekravet er ment å

gjelde opptak av ansvarlig lånekapital og fondsobligasjonskapital, jf. prp. 128 L (2018-2019) side 17, der det uttales følgende:

"Departementet er videre enig med Finanstilsynet i at det bør inntas en tilsvarende lovbestemmelse om krav om samtykke for opptak av ansvarlig lånekapital og fondsobligasjonskapital som for kapitalforhøyelser, jf. forslaget til § 11-2 nytt annet ledd. Departementet viser til at slike krav tidligere fremgikk av spesiallovgivningen, og at også beregningsforskriften stiller slike krav i dag."

Unntakene fra kravet til samtykke i finansforetaksloven § 11-8 gjelder for annen godkjent kjernekapital og tilleggskapital, som omfatter fondsobligasjonskapital og ansvarlig lånekapital. Arbeidsgruppen foreslår at unntaket i finansforetaksforskriften § 11-8 første ledd utvides til å omfatte opptak av etterstilte gjeldsinstrumenter. Bestemmelsen om unntak for tilbakekjøp og innfrielse foreslås utvidet til å omfatte etterstilte MREL-tellende gjeldsinstrumenter.

Finanstilsynet praktiserer ikke et krav om samtykke for opptak av eller innfrielse av ordinær senorgjeld. Siden ordinær senorgjeld omfattes av ordlyden i finansforetaksloven § 11-2 annet ledd, foreslår arbeidsgruppen at det presiseres i finansforetaksforskriften at samtykkekravet i finansforetaksloven § 11-2 annet ledd ikke gjelder for ordinær senorgjeld.

Etter CRR2 artikkel 77 nr. 1 og 2 gjelder kravet til samtykke bare disposisjoner over foretakets gjeldsinstrumenter som er foretatt før kontraktfestet forfallsdato. CRR2 vil bli gjennomført i norsk rett som norsk forskrift. For at det ikke skal gjelde ulike regler som følger av at CRR2 vil gjelde som norsk rett, foreslår Finanstilsynet at det reguleres i finansforetaksforskriften § 11-8 at kravet til samtykke ikke gjelder når instrumentene innfris på avtalt forfallsdato.

### **3.13 Overgangsordninger**

#### **3.13.1 Gjeldende rett**

Etter finansforetaksforskriften § 20-7 første ledd skal rekapitaliseringsbeløpet i MREL dekkes av ansvarlig kapital eller gjeldsinstrumenter med lavere prioritet enn ordinær, usikret, uprioritert gjeld (senorgjeld). Etter forskriften § 20-11 første ledd, skal kravet være oppfylt innen 31. desember 2022. Finanstilsynet har i medhold av finansforetaksforskriften § 20-11 annet ledd utsatt fristen til 1. januar 2024<sup>24</sup>.

#### **3.13.2 EØS-rett**

CRR2 artikkel 494 inneholder en overgangsordning som kun er relevant for G-SII.

CRR2 artikkel 494b nr. 3 fastsetter overgangsordninger for gjeld som er utstedt før 27. juni 2019. Slik gjeld skal kvalifisere som etterstilt gjeld under forutsetning at kravene i artikkel 72b er oppfylt (med unntak av vilkårene bokstav b) punkt ii), bokstav f og m i artikkel 72b nr. 2).

Det følger av BRRD2 artikkel 45m nr.1 første avsnitt, at etterstillelseskravet for MREL skal oppfylles senest 1. januar 2024.

---

<sup>24</sup> Det vises likelydende brev datert 26. mai 2020 tilgjengelig her:  
<https://www.finanstilsynet.no/contentassets/1e05933fa8c94516a7c335701ab3b41f/vedrorende-mrel.pdf>

### 3.13.3 Arbeidsgruppens vurdering

CRR2 artikkel 494 og 494b nr. 3, vil bli gjennomført i norsk rett gjennom inkorporasjon av CRR2. Forordningens unntak for G-SII er ikke relevant for norske foretak

BRRD artikkel 45m nr.1, første avsnitt kan gjennomføres ved endring i finansforetaksforskriften § 20-11 første ledd. Det følger av direktivet at som krever fastsettelse av milepælskrav til oppfyllelsen av kravet til etterstilt gjeld per 1. januar 2022. Denne milepælen skal sikre lineær oppbygging mot sluttkravet til etterstillelse. Videre sier nr. 6 at krisehåndteringsmyndigheten skal kommunisere opptrappingskrav for hver 12 måneders periode i overgangsperioden. Arbeidsgruppen foreslår at bestemmelsene gjennomføres i finansforetaksforskriften § 20-11 første ledd.

## 4 CRD5 og CRR2 om krav til kapital

### 4.1 Gruppering av foretak

Et sentralt prinsipp i EUs bankpakke er proporsjonalitet. Dette innebærer at den regulatoriske byrden reduseres for mindre foretak, blant annet gjennom lempeligere krav til offentliggjøring og forenklet beregning av likviditetskrav (NSFR). Rapporteringsbyrden skal også reduseres, men dette rammeverket er ikke ferdig utviklet. På flere områder er det derfor nødvendig å dele inn foretak i grupper. Etter arbeidsgruppens vurdering bør inndelingen for de forskjellige formålene i størst mulig grad harmoniseres på tvers av regelverket. Derfor er det hensiktsmessig å etablere dette systemet før de forskjellige bestemmelsene diskuteres.

#### 4.1.1 Gjeldende rett

I finansforetaksloven er det krav om at finansforetak etablerer revisjonsutvalg (§ 8-18), risikoutvalg (§ 13-6) og godtgjørelsesutvalg (§ 15-4). I dag er det flere bestemmelser i finansforetaksforskriften som åpner for unntak fra å ha egne styreutvalg, slik at det samlede styret fungerer som revisjonsutvalg (§ 8-4), risikoutvalg (§ 13-1) eller godtgjørelsesutvalg (§ 15-3). Begrensninger i antall styreverv for styremedlemmer er regulert i finansforetaksforskriften § 9-2.

Gjeldende regler har ingen tydelig definisjon/inndeling av foretak for rapporterings- og offentlighetsgjøringsformål. Men regelverket og retningslinjer viser i ulike sammenhenger til at reglene skal anvendes proporsjonalt, i tråd med vesentlighetsprinsipp. Det er også gitt spesifikke regler/krav for foretak som overskrider gitte størrelsestærskler og/eller som oppfyller andre kriterier som kan begrunne kompleksitet.

Finanstilsynet har delt inn foretak i fem grupper for vurdering av risiko og kapitalbehov (SREP). Inndelingen er basert på størrelse, kompleksitet og virkeområde, samt graden av risiko som foretak representerer for det finansielle systemet. Hensikten med inndelingen er primært at foretakene skal unngå unødige byrder sett i forhold til sin størrelse og sitt virkeområde. Gruppe 1 omfatter de systemviktige foretakene, som må gjennomføre detaljert SREP-vurdering årlig. Gruppe 2 omfatter store og mellomstore foretak, som må gjennom SREP annethvert år. Gruppene 3 og 4 inneholder

mindre foretak som gjennomfører SREP hvert tredje år, mens foretakene i gruppe 5 er verdipapirforetak, forvaltningsselskaper mv. med SREP-gjennomføring etter behov.<sup>25</sup>

#### 4.1.2 EØS-rett

Endringer i CRR2 skal bidra til at kravene om rapportering og offentliggjøring av informasjon i større grad tilpasses foretakenes størrelse og kompleksitet. Lettelser i myndighetsrapportering etter CRR2 er foreløpig ikke særlig omfattende, men omfanget skal vurderes utvidet basert på undersøkelser gjennomført av EBA. For kravene til offentliggjøring av informasjon er det derimot store lettelser, særlig for mindre og ikke-komplekse foretak. Mye av informasjonen som skal offentliggjøres etter dagens bestemmelser, vil falle bort for en rekke foretak. Hensikten er at rapporterings- og offentliggjøringskravene ikke skal være for byrdefulle, og at ressursbruk og kostnader knyttet til rapportering og offentliggjøring av informasjon kan reduseres. Store foretak vil få noe utvidede krav til rapportering, primært som følge av at noe informasjon skal offentliggjøres oftere enn årlig.

CRR2 angir karakteristika ved mindre og ikke-komplekse foretak. I seg selv vil ikke én enkelt absolutt terskel for forvaltningskapital kunne ta hensyn til særegenhetene i de nasjonale bankmarkedene. Det vil derfor være opp til hvert enkelt land å eventuelt justere denne terskelen ned til det som vurderes som passende ut fra innenlandske forhold.

Etter artikkel 4 nr. 145 er "mindre og ikke-komplekse foretak" karakterisert ved at de oppfyller følgende:

- (a) ikke er et stort foretak,
- (b) har en total forvaltningskapital på solonivå eller, der det er aktuelt, på konsolidert nivå som i gjennomsnitt over de siste fire årene ikke overstiger 5 milliarder euro (medlemsstater kan redusere denne terskelen),
- (c) ikke er underlagt noen forpliktelser, eller er underlagt forenklete forpliktelser etter BRRD,
- (d) har aktiviteter knyttet til handelsportefølje(r) som er klassifisert som liten i artikkel 94(1)<sup>26</sup>,
- (e) den totale verdien av derivatposisjoner som er holdt med intensjon om handelsaktivitet ikke overstiger to prosent av de samlede eiendeler (på og utenfor balansen) og den totale verdien av alle derivatposisjoner ikke overstiger 5 prosent, begge beregnet etter artikkel 273a(3),
- (f) har mer enn 75 prosent av de konsoliderte eiendeler og forpliktelser mot motparter som er lokalisert innenfor EU/EØS-området, intragruppe eksponeringer ekskludert,
- (g) ikke bruker interne modeller for beregning av kapitalkrav,
- (h) ikke har hatt innvendinger mot å bli klassifisert som "mindre og ikke-kompleks", og
- (i) ikke har blitt definert som et foretak som ikke kan bli vurdert som "mindre og ikke-kompleks", basert på en analyse av foretakets størrelse, "interconnectedness", kompleksitet eller risikoprofil.

---

<sup>25</sup> Fullstendig oversikt finnes her:

<https://www.finanstilsynet.no/contentassets/a312b38e0eed45e5b822ab62514f6f5f/justert-inndeling-av-foretak-i-grupper-for-finanstilsynets-vurdering-av-risiko-og-kapitalbehov-srep.pdf>

<sup>26</sup> Størrelsen på aktiviteten i handelsportefølje(r) ikke overstiger 5 prosent av foretakets totale eiendeler, og heller ikke overstiger 50 millioner euro (ca. 500 millioner kroner)

Etter artikkel 4 nr. 146 er "store foretak" karakterisert ved at de tilfredsstiller ett av følgende forhold:

- (a) er en G-SII,
- (b) er identifisert som annet systemviktig foretak (O-SII) etter artikkel 131 nr. 1 og nr. 3 i CRD,
- (c) er blant de tre største foretakene i hjemstaten, eller
- (d) har en total forvaltningskapital på solonivå eller, der det er aktuelt, på konsolidert nivå som er lik eller mer enn 50 milliarder euro.

Etter artikkel 433c er alle foretak som verken faller inn under definisjonen av "mindre og ikke-komplekse" foretak etter nr. 145 eller "store" foretak etter nr. 146 å kategorisere som "øvrige" foretak.

I tillegg til inndelingen beskrevet over, skiller reguleringene i CRR2 mellom noterte og ikke-noterte foretak. De noterte foretakene har blant annet strengere krav til offentliggjøring enn de ikke-noterte foretakene i samme gruppe.

#### **4.1.3 Arbeidsgruppens vurdering**

Norske myndigheter gis mulighet til å justere terskelen for forvaltningskapital som avgjør om et foretak blir kategorisert som "mindre og ikke-komplekst" eller "øvrig". Arbeidsgruppen har imidlertid kommet til at dette ikke vil være hensiktsmessig. Arbeidsgruppen foreslår at grensen settes til 5 milliarder euro, slik hovedregelen er i CRR2.

Vilkåret i punkt (c) i artikkel 4 nr. 145 handler om foretaket er pålagt noen krav, eller pålagt forenklede krav, i forbindelse med gjenoppbygging og krisehåndtering i samsvar med artikkel 4 i BRRD. Finanstilsynet har foreløpig kun gjort en slik vurdering av de største eller mest risikofylte foretakene. Det er derfor ikke mulig, på nåværende tidspunkt, å avklare hvor mange foretak som vil innfri dette vilkåret. Enkelte foretak vil kunne kategoriseres som mindre og ikke-komplekse, men miste denne statusen når Finanstilsynet har vurdert krisehåndteringsplanen.

Artikkel 4 nr. 146 gir ikke nasjonalt handlingsrom i definisjonen av "store" foretak. Denne kategorien vil omfatte de tre største foretakene i Norge, per i dag DNB, Kommunalbanken og SR-bank. Dersom flere foretak enn DNB og Kommunalbanken blir identifisert som systemviktige i framtiden, vil disse også anses som store foretak.

Arbeidsgruppen har videre sett på andre terskelverdier i norsk regelverk, og forsøkt å harmonisere disse med de nye inndelingene i CRR2.

Arbeidsgruppen foreslår at alle mindre og ikke-komplekse foretak unntas krav til separat risikoutvalg, godtgjørelsesutvalg, revisjonsutvalg og valgkomité. Terskelverdiene i forvaltningskapital for disse unntakene varierer i dagens regelverk mellom 5 og 20 milliarder kroner.

Arbeidsgruppen legger til grunn at grensen for internrevisjon ikke bør endres, men beholdes på 10 milliarder.

Begrensninger i antall styreverv for styremedlemmer foreslås for store foretak og foretak som benytter interne risikomodeller. Dette gjelder i dag kun foretak med over 200 milliarder i forvaltningskapital. Den nye grensen innebærer at noen flere foretak omfattes. Krav til separate kontrollfunksjoner med rapportering til daglig leder, foreslås også for store foretak og foretak som benytter interne risikomodeller. I dag gjelder dette kravet for foretak med over 100 milliarder i forvaltningskapital og foretak som benytter interne risikomodeller.

Arbeidsgruppen foreslår at både store foretak og mindre og ikke-komplekse foretak defineres i finansforetaksloven § 1-5. Det foreslås også tekniske endringer i reglene om antall styreverv mv.

## **4.2 Reduserte kapitalkrav for utlån til SMB og infrastruktur mv.**

### **4.2.1 Gjeldende rett**

Det følger av CRR artikkel 501 at kapitalkravene for utlån til små og mellomstore bedrifter (SMB) skal reduseres med 23,8 prosent.<sup>27</sup> Dette gjelder alle utlån til SMB under 1,5 millioner euro. Lånebeløpet som legges til grunn skal være summen av alle utlån til en motpart eller en gruppe av tilknyttede motparter. Motparter er definert som SMB dersom årlig omsetning er under 50 millioner euro. Utlån til SMB over 1,5 millioner euro har ikke reduserte kapitalkrav.

### **4.2.2 EØS-rett**

CRR2 endrer artikkel 501 slik at kapitalkravsreduksjonen for SMB-utlån på ca. 24 pst. (fra 28. juni 2021) også skal gjelde for utlån mellom 1,5 og 2,5 millioner euro. I tillegg reduseres kapitalkravet for utlån større enn 2,5 millioner euro med 15 prosent. Dersom en bank har et utlån til en SMB på 10 millioner euro, kan derfor kapitalkravet til 2,5 millioner euro av dette lånet multipliseres med 0,7619, og kapitalkravet til de resterende 7,5 millioner euro multipliseres med 0,85. Slik vil alle utlån til SMB, uansett størrelse, få reduserte kapitalkrav.

CRR2 inneholder også ny artikkel 501a, som gir nye regler om reduksjon i kapitalkrav for utlån til foretak som driver eller finansierer infrastrukturprosjekter. Kapitalkravet til slike utlån skal reduseres med 25 prosent. Bestemmelsen angir en rekke kriterier for hvilke utlån som omfattes av bestemmelsen, jf. ny artikkel 501a (1) (a)-(o). Blant annet må motparten være et selskap som er opprettet spesifikt for å finansiere eller drifte fysiske strukturer, systemer og nettverk som gir eller vedlikeholder essensielle offentlige tilbud, og det stilles krav til foretakets inntjenings- og tilbakebetalingsevner under stress, samt drift og ledelse. Misligholdte lån kvalifiserer ikke til reduksjon.

Videre skal immaterielle eiendeler som hovedregel trekkes fra ren kjernekapital etter CRR artikkel 36 (1) bokstav (b). Med CRR2 innføres et unntak slik at det ikke skal gjøres fradrag for programvare som har en verdi som ikke påvirkes negativt av at institusjonen krisehåndteres eller avvikles, jf. revidert artikkel 36 (1) bokstav (b). EBA skal utarbeide en teknisk standard om hvordan bestemmelsen skal forstås.

---

<sup>27</sup> Reduksjonen tilsvarer bevaringsbufferens andel av summen av minstekravet til ansvarlig kapital og bevaringsbufferkravet. Det vil si at dersom bankene ikke har andre bufferkrav eller pilar 2-krav, innebærer reduksjonen i realiteten at bankene ikke trenger å oppfylle bevaringsbufferkravet for denne typen utlån.



Massemarkedsengasjementer som gjelder pensjonister og arbeidstakere der kredittinstitusjonen har en ubetinget rett til direkte dekning hos pensjonsforetaket/arbeidsgiveren, og dette ikke utgjør mer enn 20 prosent av den enkeltes månedlige pensjon eller lønn, skal ha en risikovekt på 35 prosent etter standardmetoden, jf. punkt 59 i CRR2 som endrer artikkel 123. Det er krav til at den enkelte har forsikring som dekker risiko for død, uførhet, arbeidsløshet mv.

#### **4.2.3 Arbeidsgruppens vurdering**

Det er ingen nasjonale valg i disse bestemmelsene, og bestemmelsene tas inn ved gjennomføring av forordningen.

Ingen av kapitalkravsreduksjonene er soliditetsmessig begrunnet.

Det er krevende å estimere presist hvordan kapitaldekningen i norske foretak vil påvirkes og effekten vil variere mye fra foretak til foretak. Arbeidsgruppen og referansegruppen har hver for seg gjort beregninger, og det er trolig at den utvidede SMB-reduksjonen vil øke ren kjernekapitaldekning i større bankene med mellom 0,3 og 0,8 prosentpoeng.

Effekten av infrastruktureduksjonen er vanskeligere å beregne, ettersom betingelsene er flere og mer detaljerte. Flere av dem krever også en skjønnsmessig vurdering. Det er derfor ikke gjort beregninger for hvordan denne bestemmelsen vil påvirke norske finansforetak. Referansegruppen har gitt innspill om at denne effekten trolig er lavere enn for den utvidede SMB-rabatten.

### **4.3 Krav til uvektet kjernekapitalandel**

#### **4.3.1 Gjeldende rett**

Etter finansforetaksloven § 14-4 kan Finansdepartementet fastsette at banker skal ha ren kjernekapital eller kjernekapital som minst utgjør en bestemt prosent av verdien av bankens eiendeler og ikke balanseførte forpliktelser beregnet uten risikovekting, og regler for slike beregninger. Et slikt krav til uvektet kjernekapitalandel er fastsatt i CRR/CRD IV-forskriften § 8. Det følger av bestemmelsen at banker skal ha en kjernekapital som utgjør minst 3 pst. av bankens eksponering. Eksponeringen skal beregnes i henhold til CRR artikkel 429. Alle banker skal etter forskriften § 8 i tillegg ha en uvektet kjernekapitalandelsbuffer som utgjør minst 2 pst. av eksponeringen, mens systemviktige banker skal ha en slik buffer på minst 3 pst. Bufferkravet gjelder ikke kredittforetak. Kravene til uvektet kjernekapitalandel og tilhørende buffer gjelder parallelt med de risikovektede kravene, det vil si at den samme kapitalen kan brukes til å oppfylle uvektede krav og risikovektede krav.

#### **4.3.2 EØS-rett**

Det følger av CRR2 artikkel 92 at finansforetak skal ha en uvektet kjernekapital på minst 3 prosent. Kravet gjelder fra 28. juni 2021. Globalt systemviktige banker skal fra 1. januar 2022 i tillegg oppfylle en uvektet kjernekapitalandelsbuffer som i prosent tilsvarer halvparten av bankens G-SII-buffersats. Bestemmelsene om beregningen av uvektet kjernekapital er mer detaljerte enn i CRR.

Nasjonale myndigheter kan midlertidig unnta sentralbankinnskudd fra eksponeringsmålet (nevneren), jf. artikkel 429a (1)(n) der dette anses nødvendig av hensyn til statlige organers

gjennomføring av pengepolitikk. Unntaket kan ikke gjelde lenger enn ett år, jf. artikkel 429a (5) og (6).

Det er ingen bestemmelser i CRR2 om bufferkrav for andre foretak enn de globalt systemviktige. Om en eventuell buffer for nasjonalt systemviktige foretak, følger det av fortalens punkt 14 at "further analysis should be done to determine whether it would be appropriate".

#### **4.3.3 Arbeidsgruppens vurdering**

CRR2 inneholder ingen bufferkrav for banker eller nasjonalt systemviktige foretak. Dersom tilsynsmyndighetene mener at minstekravet til uvektet kjernekapitalandel på 3 prosent ikke er tilstrekkelig, er det åpnet for at det kan ilegges ytterligere krav i pilar 2, jf. ny art. 104a (3) i direktivet. I fortalen i CRD5, punkt 15, understrekes det at et slikt krav skal legges til minstekravet til uvektet kjernekapitalandel, ikke det risikovektede pilar 2-kravet.

Etter arbeidsgruppens vurdering er det i utgangspunktet ønskelig å videreføre bufferkravet på 2 prosent for norske banker. Kravet til uvektet kjernekapitalandel skal fungere som et ikke-risikobasert sikkerhetsnett ("backstop"), og skal bidra til å sikre at foretakene har evne til å dekke tap, selv i porteføljer med lave risikovekter. Et krav til uvektet kjernekapitalandel på 3 prosent vil i praksis ha svært liten effekt i Norge. Arbeidsgruppen har gjort enkle beregninger som viser at de største bankene må halvere sine gjennomsnittlige risikovekter for at det uvektede kravet skal være bindende. For de mindre bankene må reduksjonen være større. Dersom risikovektene holdes konstant, vil de største bankene bindes av kravet til uvektet kjernekapitalandel først når kjernekapitaldekningen er redusert til cirka 7 prosent. Til sammenligning har disse bankene i dag en gjennomsnittlig kjernekapitaldekning på 19,2 prosent og et gjennomsnittlig krav på 14,6 prosent.

Ettersom CRR2 er et fullharmoniseringsregelverk, vil bufferen oppheves i sin nåværende form når dette trer i kraft. Finanstilsynet vil imidlertid ha mulighet til å fastsette uvektede krav utover minstekravet på 3 prosent, i pilar 2. Arbeidsgruppen foreslår at bufferkravet for globalt systemviktige foretak, innføres i finansforetaksloven § 14-3. Spørsmålet om nasjonalt systemviktige foretak også må møte et bufferkrav, er til vurdering i EU-kommisjonen. Etter arbeidsgruppens vurdering er det naturlig å se hen til dette, dersom EU-kommisjonen konkluderer før CRR2 trer i kraft i Norge.

## **4.4 Nye beregningsmetoder for motpartsrisiko**

### **4.4.1 Gjeldende rett**

CRR angir tre alternative standardmetoder for beregning av motpartsrisiko: Standardisert metode (SM), opprinnelig engasjements-metode (OEM) og markedsverdimetoden (CEM). Kun foretak med handelsportefølje som normalt utgjør mindre enn 5 prosent av forvaltningskapitalen eller 15 millioner euro, kan benytte OEM, jf. CRR artikkel 273 og 94. Foretak med tillatelse fra myndighetene kan også benytte intern modellberegning (IMM).

### **4.4.2 EØS-rett**

Baselkomiteen utarbeidet i 2014 ny standardmetode for beregning av motpartsrisiko. CRR2 innfører denne i EU. De gjeldende standardmetodene erstattes av ny standardmetode (SA-CCR) i nye artikkel 274-280. SA-CCR er relativt avansert, og det er derfor åpnet for at foretak med begrenset

derivatvirksomhet kan bruke enklere modeller. Foretak med derivatvirksomhet tilsvarende mindre enn 10 prosent av forvaltningskapitalen eller 300 millioner euro, kan benytte en forenklet versjon av den nye standardmetoden, som er regulert i ny artikkel 281. Foretak med derivatvirksomhet tilsvarende mindre enn 5 prosent av forvaltningskapitalen eller 100 millioner euro, kan benytte en justert versjon av opprinnelig engasjementsmetode (OEM), gitt i revidert artikkel 282.

#### 4.4.3 Arbeidsgruppens vurdering

Det er ingen nasjonale valg i bestemmelsene, men nasjonale myndigheter gis et begrenset handlingsrom til å beslutte hvilke metoder som skal benyttes for foretak som inngår i konsern.

Når CRR2 gjelder som norsk rett, vil de nye beregningsmetodene innføres og reglene følge av forordningen.

Det er svært krevende å beregne hvilke utslag de nye beregningsmetodene vil få for kapitaldekningen i de norske foretakene som omfattes. De nye standardmetodene er imidlertid mer konservative enn gjeldende metoder, og det er derfor trolig at endringene vil øke kapitalkravene for norske foretak med derivateksponeringer. Omtrent 80 prosent av norske foretak rapporterer imidlertid at de ikke har motpartsrisiko i sine beregningsgrunnlag. Disse vil dermed ikke påvirkes. For de øvrige foretakene utgjør motpartsrisiko i gjennomsnitt 1,5 prosent av beregningsgrunnlaget. I de ti største bankene er denne andelen i gjennomsnitt 2,2 prosent.

## 4.5 Likviditetskrav (NSFR)

### 4.5.1 Gjeldende rett

Det følger av finansforetaksloven § 13-7 nr. 5 at Finansdepartementet kan fastsette minstekrav til finansforetaks sammensetning av finansieringskilder for å sikre stabil finansiering av virksomheten og motvirke risiko knyttet til inndekning av fremtidig innlånsbehov (stabil finansiering). Norske regler bygger ikke på EU-regler. Finansdepartementet har ikke fastsatt slike minstekrav.

### 4.5.2 EØS-rett

CRR2 innfører krav til NSFR (Net stable Funding Ratio) i artikkel 428b, jf. art. 413. Tilgjengelig stabil finansiering skal være minst like stor som nødvendig stabil finansiering (lite likvide eiendeler). NSFR er uttrykt som en brøk som skal være minimum 100 prosent.

$NSFR = \text{tilgjengelig stabil finansiering} / \text{nødvendig stabil finansiering} \geq 100 \text{ prosent}$

Det er lagt til grunn en horisont på 1 år. Balanseposter og poster utenfor balansen vektes med en faktor mellom 0 og 100 prosent. For aktiva som krever stabil finansiering er faktoren avhengig av hvor likvid eiendelen er. Lav likviditetsgrad gir høy faktor. Summen av vektete beløp gir "nevneren" i NSFR. For passiva som regnes som stabil finansiering er faktoren avhengig av hvor stabil finansieringen er. Høy grad av stabilitet gir høy faktor. Summen av vektete beløp gir "telleren" i NSFR.

Nasjonale myndigheter kan bestemme hvilke faktorer for nødvendig finansiering som skal gjelde for eksponeringer utenfor balansen som ikke er nevnt i CRR2, jf. art 428p nr. 10.

Tabell 1 viser eksempler på hvilke faktorer som er brukt.

Tabell 1: Eksempler (ikke utfyllende) på faktorer for vekting av aktiva og passiva i NSFR. År angir gjenværende løpetid

<b>Faktorer for aktiva som krever stabil finansiering ("nevneren")</b>	<b>Faktor</b>
Innskudd i sentralbanker, statspapirer	0 prosent
OMF (nivå 1 i LCR)	7 prosent
Diverse eiendeler fordelt på 10 ulike faktorer	7,5 prosent - 40 prosent
Operasjonelle innskudd	50 prosent
Aksjer med 55 prosent haircut i LCR	55 prosent
Boliglån med god sikkerhet $\geq 1$ år	65 prosent
Eiendeler pantsatt i sikkerhetsmasse for OMF $\geq 1$ år	85 prosent
Pantsatte eiendeler $\geq 1$ år, poster som ikke er tildelt lavere vekt	100 prosent
<b>Faktorer for passiva som gir tilgjengelig stabil finansiering ("telleren")</b>	
Egenkapital (ansvarlig kapital), gjeld $\geq 1$ år	100 prosent
Stabile innskudd fra husholdninger og små ikke-finansielle foretak	95 prosent
Mindre stabile innskudd fra husholdninger og små ikke-finansielle foretak	90 prosent
Innskudd fra store ikke-finansielle foretak, operasjonelle innskudd	50 prosent
Poster som ikke er tildelt høyere vekt	0 prosent

Mindre og ikke-komplekse finansforetak kan etter artikkel 428ai, gis mulighet til å bruke en forenklet NSFR. Den enkelte medlemsstat fastsetter terskelverdi for størrelse og kvalitative kriterier for anvendelse av unntaksmuligheten, jf. punkt 7 i fortalet. For en definisjon av mindre og ikke-komplekse finansforetak, se punkt 4.1.

Overtredelse av NSFR-kravet behandles på samme måte som overtredelse av LCR-kravet, jf. artikkel 428b nr. 3 og artikkel 414. Hvis NSFR er lavere enn kravet, eller forventes å bli det, skal finansforetaket umiddelbart orientere tilsynsmyndighetene og fremlegge en plan for gjenoppbygging av NSFR.

Kravet gjelder for alle valutaer samlet. Det er ikke krav for enkeltvalutaer, men valutafordelingen til samlet finansiering skal generelt være konsistent med valutafordelingen til eiendelene (samme prinsipp som for LCR). Nasjonale myndigheter kan kreve at valutamismatch begrenses ved å sette grenser for hvor stor del av nødvendig finansiering i en gitt valuta som er dekket av tilgjengelig stabil finansiering i en annen valuta, jf. artikkel 428 nr. 5. Slike begrensninger kan bare knyttes til signifikante valutaer, dvs. valutaer som utgjør minimum 5 prosent av foretakets samlede gjeld.

NSFR-kravet gjelder både på konsolidert og ikke-konsolidert nivå. Nasjonale myndigheter kan gi unntak fra kravet på ikke-konsolidert nivå.

#### 4.5.3 Arbeidsgruppens vurdering

NSFR-kravet var en viktig del av Baselkomiteens forslag til styrking av bankreguleringen i Basel III. Arbeidsgruppen mener innføringen av NSFR-kravet vil være et viktig bidrag til å redusere

likvidtetsrisikoen i finansforetakene. Det nye kravet til NSFR vil da følge tas inn i norsk rett gjennom inkorporasjon av forordningen i norsk rett.

Et generelt prinsipp både for NFSR og LCR er at valutaforordningen til finansieringen skal være konsistent med valutaforordningen til eiendelene. Da NSFR har en lengre tidshorisont enn LCR, og det derfor ikke er samme behov for raske tilpasninger, mener arbeidsgruppen det ikke er like stort behov for å begrense evt. valutamismatch i NSFR som det er i LCR.

## 4.6 Store eksponeringer

### 4.6.1 Gjeldende rett

Gjeldende regler om store eksponeringer følger av CRR del 4 og CRR/CRD IV-forskriften del XII. Dersom et foretaks eksponering har en verdi som utgjør minst 10 prosent av tellende kapital, skal eksponeringen anses som en stor eksponering. *Tellende kapital* er summen av kjernekapital (Tier 1) og tilleggskapital (Tier 2), hvor tilleggskapitalen kun kan utgjøre en tredjedel av kjernekapital. For alle praktiske formål er foretaks tellende kapital i store eksponeringer-sammenheng lik ansvarlig kapital for kapitaldekningsberegningen.

I gjeldende regelverk stilles det ikke et spesifikt krav til hvor raskt et foretak må redusere en eksponering som overskrider grensene. Det er heller ikke spesifisert hvor lenge et foretak kan ha eksponeringer i strid med kravene. Finanstilsynet kan imidlertid unnta eksponeringer fra forskriftens øvre grenser i en begrenset periode.

CRR artikkel 400 (2) inneholder en rekke nasjonale valg. I Norge er enkelte nasjonale tilpasninger innført i CRR/CRD IV-forskriften § 44. Følgende eksponeringer er unntatt fra kravene:

- 90 prosent av eksponeringsbeløpet for obligasjoner med fortrinnsrett som oppfyller kravene i CRR artikkel 129(1), (2) og (6), forutsatt at samlet eksponering med en motpart ikke overstiger 250 prosent av ansvarlig kapital. Dette gjelder ikke for unntatte, konserninterne eksponeringer.
- 80 prosent av eksponeringsbeløpet for norske kommuner og interkommunale selskaper. Eksponeringer mot regionale og lokale myndigheter i andre EØS-stater kan unntas etter regler bestemt av vedkommende nasjonale myndigheter.
- 100 prosent av eksponeringsbeløpet for datterselskaper og 80 prosent for øvrige finansforetak i samme konsern, forutsatt at foretakene er undergitt tilsyn på konsolidert grunnlag.
- 100 prosent av eksponeringsbeløpet dersom eksponeringen er mot et finansforetak som gjøres opp innen påfølgende virkedag, forutsatt at eksponeringen er notert i NOK, DKK eller SEK, og ikke inngår i motpartens ansvarlige kapital.

### 4.6.2 EØS-rett

CRR2 medfører i all hovedsak en innstramming av gjeldende regler.

Kapitalmålet endres. *Tellende kapital*, som i praksis er ensbetydende med ansvarlig kapital etter norske regler, blir erstattet med *kjernekapital*. Kapitalmålet strammes dermed inn. En slik reduksjon

av nevneren i brøken, vil, alt annet likt, medføre en økning i foretaks eksponeringsbeløp som andel av definert kapitalmål.

Tilsynsmyndigheten kan i ekstraordinære tilfeller tillate at en eksponering overskrider regelverkets grenser i mer enn tre måneder. I slike tilfeller skal foretaket legge frem en plan for reduksjon av eksponeringen. Tilsynsmyndigheten kan kreve raskere reduksjon enn det som følger av planen. Det samme gjelder hvis foretakets eksponeringer overskrider den øvre grensen på 100 prosent, som er gjeldende for mindre foretaks eksponeringer mot andre finansielle foretak.

CRR2 inneholder også følgende mindre vesentlige endringer i reglene om store eksponeringer:

- Et foretaks lange og korte posisjoner mot individuelle motparter kan motregnes, men kun i tilfeller hvor korte posisjoners underliggende instrumenter har dårligere eller lik prioritet som de lange posisjonenes instrumenter.
- Dersom kredittrisikoreduksjonsteknikker er benyttet for en eksponering, må samme kredittreduksjon medregnes ved beregningen av store eksponeringer Substitusjonsmetoden, altså "overføring" av deler av eksponeringen til en eventuell sikkerhetsstiller, skal benyttes dersom en annen motpart stiller sikkerhet for en eksponering, uavhengig av type sikkerhet. Overført eksponering skal i slikt tilfelle anses som en eksponering mot tredjepart og eksponeringen mot opprinnelig motpart skal anses tilsvarende redusert.
- Beholdninger av MREL-kapital er unntatt fra grensene for store eksponeringer dersom de er utstedt av foretak i samme krisehåndteringsgruppe. Det samme gjelder clearingmedlemmers handelseksponeringer og bidrag til sentrale motparters misligholdsfond.
- G-SII eksponeringer mot et annet globalt systemviktig foretak, kan ikke overstige 15 prosent av foretakets kjernekapital.
- Det er fastsatt nærmere regler for beregning av eksponeringsbeløp for derivater. Det er blant annet ikke lov å bruke internmodell-metoden ("IMM") til dette formålet.

#### 4.6.3 Arbeidsgruppens vurdering

De nasjonale valgene i CRR artikkel 400 (2) foreslås videreført som hele eller delvise unntak fra beregningen av eksponeringsbeløp. Unntakene er gjennomført i CRR/CRD IV-forskriften § 44. Med innføringen av et mer konservativt kapitalmål enn det gjeldende målet, vil disse unntaksbestemmelsene også skjerpes noe. Dette er også påpekt av referansegruppen. Arbeidsgruppen forventer ikke at dette vil få store konsekvenser for foretakene.

Det nye kapitalmålet er mer konservativt enn det gjeldende målet. Arbeidsgruppen har undersøkt konsekvensene av dette ved å se på foretaks rapportering av ansvarlig kapital og store eksponeringer per 2. kvartal 2020. Undersøkelsen viser at kun noen få foretak vil se en så stor økning i eksponeringsstørrelse som følge av endret nevner, at eksponeringene overstiger relevante grenser i regelverket. De aktuelle foretakene lå allerede svært tett opp til grensen for store eksponeringer med gjeldende kapitalmål. Arbeidsgruppen legger derfor til grunn at det nye kapitalmålet ikke vil få store konsekvenser for foretakene. Arbeidsgruppen har forstått det som at denne vurderingen deles av referansegruppen.

## 4.7 Myndighetsrapportering

### 4.7.1 Gjeldende rett

Bestemmelsene om myndighetsrapportering etter CRR/CRD IV-forskriften § 2, jf. CRR differensierer i liten grad mellom foretakenes størrelse eller graden av kompleksitet i foretakenes virksomhet.

Det er gitt enkelte begrensede unntak eller lettelser for mindre foretak. Disse er i hovedsak basert på konkrete terskelverdier. Eksempelvis er det mer omfattende krav til rapportering av sikkerhetsstilte eiendeler for foretak med forvaltningskapital over 30 milliarder euro, eller som har sikkerhetsstilte eiendeler som overstiger 15 prosent av summen av foretakets forvaltningskapital og mottatte sikkerheter.

Ytterligere likviditetstilsynsverktøy (ALMM) rapporteres kvartalsvis av alle foretak, mens de åtte største foretakene har månedlig rapportering.

### 4.7.2 EØS-rett

Etter CRR2 artikkel 430 skal alle foretak rapportere om tilsynskrav og regnskapsdata til sine tilsynsmyndigheter. Etter nr. 6 skal rapporteringskravene være forholdsmessige.

Etter artikkel 430 nr. 8(e) skal EBA vurdere hvordan rapporteringskravene kan reduseres med hensyn på å senke kostnadene knyttet til den samlede rapporteringen. Det skal særlig vurderes om mindre og ikke-komplekse foretak bør unntas fra rapporteringen etter nr. 1(g) vedrørende sikkerhetsstilte eiendeler, forutsatt at nivået for slike sikkerhetsstilte eiendeler er under en nærmere angitt terskel. EBA skal også vurdere i hvilken grad frekvensen for rapportering av kapitaldekning, herunder uvektet kjernekapitaldekning etter nr. 1(a), store engasjementer etter nr. 1(c) samt for sikkerhetsstilte eiendeler etter nr. 1(g) kan reduseres for de mindre og ikke-komplekse foretakene.

EBA er i ferd med å gjennomføre en undersøkelse for å vurdere omkostninger opp mot nytten av myndighetsrapportering. Slutføring av undersøkelsen og den rapporten fra EBA som skulle vært sendt EU-kommisjonen innen utgangen av juni 2020, er utsatt på grunn av korona-krisen forsinket.

### 4.7.3 Arbeidsgruppens vurdering

Kravene til foretakenes rapportering til myndighetene, både de som følger av EØS-regler og de Finanstilsynet stiller, særlig offentlig regnskapsrapportering for banker og finansieringsforetak (ORBOF), er svært omfattende.

Arbeidsgruppen har som utgangspunkt at en rapportering som i noen grad tilpasses foretakenes betydning, basert på den tredelte kategoriseringen som CRR2 legger opp til, kan være en hensiktsmessig tilnærming. Arbeidsgruppen foreslår ikke ytterligere rapporteringskrav. For ordens skyld bemerkes det at kategoriseringen av foretakene etter CRR2 ikke vil påvirke ORBOF-rapporteringen.

Arbeidsgruppens vurdering er at det vil være av mindre betydning dersom mindre og ikke-komplekse foretak med lavt nivå på sikkerhetsstilte eiendeler får fritak fra kravet om rapportering av sikkerhetsstilte eiendeler. Det samme gjelder bestemmelsene om at de mindre og ikke-komplekse foretakene kan rapportere sikkerhetsstilte eiendeler mindre hyppig.

Dersom de mindre og ikke-komplekse foretakene skal kunne rapportere av kapitaldekning, herunder leverage ratio, mindre hyppig, må det antas å medføre en endring fra dagens krav om kvartalsvis til halvårlig eller kun årlig rapportering. Det kan være naturlig å anta at kravene vil bli tilpasset kravene som gjelder for offentliggjøring av tilsvarende informasjon (kapittel 4.8). De mindre og ikke-komplekse foretakene har etter CRR2 del åtte krav om å publisere informasjon halvårlig når foretaket har utstedt verdipapirer som er notert på regulert marked. For foretakene som ikke har utstedt verdipapirer som er notert på regulert marked er kravet årlig offentliggjøring. En redusert hyppighet av kapitaldekningsrapporteringen fra de mindre foretakene som nevnt over, vil etter arbeidsgruppens vurdering kunne medføre en ikke uvesentlig svekkelse i myndighetenes grunnlag for å vurdere behovet for tettere tilsynsmessig oppfølging og eventuelle pålegg om nødvendige tiltak for disse foretakene.

Arbeidsgruppen ser ikke som hensiktsmessig at de mindre og ikke-komplekse foretakene skal kunne rapportere store engasjementer til myndighetene sjeldnere enn i dag. Store engasjementer innebærer stor konsentrasjon, og som regel en vesentlig risiko for foretak. Det er hyppigere forekomst av overskridelser av grensen for store engasjementer blant de mindre foretakene enn blant de større. I slike tilfeller vurderer arbeidsgruppen det som viktig at brudd blir håndtert så raskt som mulig, ved at foretaket sørger for at eksponeringen igjen bringes innenfor regelverkets grenser. Som i foregående avsnitt vurderes det her tilsvarende viktig at tilsynsmyndigheten har et best mulig grunnlag for raskt å kunne kreve nødvendige tiltak fra foretakets side dersom brudd med bestemmelsene om store engasjementer oppstår.

Som følge av at rapporten fra EBA med konkrete anbefalinger om mulige lettelser i myndighetsrapporteringen er forsinket, har arbeidsgruppen ikke grunnlag for å vurdere konkrete lettelser ut over de som er nevnt over.

## **4.8 Offentliggjøring av informasjon (pilar 3)**

### **4.8.1 Gjeldende rett**

Bestemmelsene om offentliggjøring av informasjon etter CRR/CRD IV-forskriften § 2, jf. CRR del åtte differensierer i liten grad mellom foretakenes størrelse eller graden av kompleksitet i foretakenes virksomhet. Omfanget av informasjon som skal publiseres, etter CRR del åtte, er svært omfattende.

Etter CRR/CRD IV-forskriften § 42 kan Finanstilsynet fastsette annen hyppighet og format på offentliggjøringen av informasjon enn det som fremgår av CRR del åtte. Finanstilsynet kan også kreve at morforetak årlig publiserer informasjon om juridisk struktur, organisasjonsstruktur og virksomhetsstyring for konsernet (i tråd med nærmere regler i CRD IV). Oppfyllelsen av likviditetsreservekravet (LCR) samlet og for hver signifikant valuta skal offentliggjøres kvartalsvis.

Etter § 43 skal foretak publisere spesifisert informasjon for hvert land de er etablert ("land for land-rapportering").



#### **4.8.2 EØS-rett**

Del åtte i CRR2 omhandler kravene til offentliggjøring av informasjon (pilar 3). Etter artiklene 433a-c er omfanget av informasjonen og hyppigheten for offentliggjøringen avhengig av om det enkelte foretak kategoriseres som stort, mindre og ikke-komplekst eller øvrig. Det vises til nærmere omtale av gruppering av foretak i punkt 4.1.

Kravene til offentliggjøring av informasjon er mer omfattende for foretaket som har utstedt verdipapirer notert på regulert markeds plass.

Alle foretak som klassifiseres som mindre og ikke-komplekse foretak vil få vesentlige lettelser i kravene til offentliggjøring av informasjon

Øvrige foretak som ikke har utstedt børsnoterte verdipapirer får også relativt store lettelser, mens store foretak får noe utvidede krav ved at noe deler av informasjon de allerede offentliggjør i dag, skal offentliggjøres hyppigere.

Foretak som kategoriseres som mindre og ikke-komplekse vil bare omfattes av kravene i artikkel 447 og 450 til informasjon om henholdsvis nøkkeltall og godtgjørelse. Nøkkeltall etter artikkel 447 (størrelser knyttet til kapital- og likviditetskrav, uvektet kjernekapitalandel og MREL) skal rapporteres halvårlig for de mindre og ikke-komplekse foretakene som har utstedt verdipapirer notert på regulert marked, mens kravet til foretak uten noterte verdipapirer er årlig. Samme rapporteringsfrekvens gjelder for foretakene i kategorien øvrige foretak. Store foretak som har verdipapirer notert på regulert marked skal rapportere nøkkeltall hvert kvartal.

Etter CRD IV artikkel 106 nr. 1 kan nasjonale myndigheter vedta krav om at offentliggjøring av informasjon etter CRR2 skal gjøres hyppigere enn årlig.

Informasjon om godtgjørelsesordninger etter artikkel 450 skal rapporteres årlig for alle foretak.

Mindre og ikke-komplekse foretak skal årlig offentliggjøre informasjonen om mål og overordnede prinsipper for foretakets risikostyringssystem etter artikkel 435 bokstav (a), (e) og (f).

Mindre og ikke-komplekse foretak skal i likhet med andre foretak offentliggjøre informasjon etter artikkel 438(d) knyttet til kravene om ansvarlig kapital og beløpene for risikovektede eksponeringer. Disse skal offentliggjøre denne informasjonen årlig, mens store foretak som har utstedt verdipapirer som er notert på regulert marked skal offentliggjøre informasjonen hvert kvartal.

#### **4.8.3 Arbeidsgruppens vurdering**

Dagens krav til offentliggjøring av informasjon er svært omfattende og er ressurskrevende for foretakene. Kravene er etter arbeidsgruppens syn i for liten grad tilpasset forskjeller i informasjonsbehovet for de ulike foretakskategoriene.

Lettelser i kravene for de mindre og ikke-komplekse foretakene antas derfor ikke å medføre vesentlige negative konsekvenser.

Arbeidsgruppen har ikke gjennomført detaljerte analyser eller særskilte vurderinger av hva lettelsene i praksis vil innebære, hverken med hensyn på innsparinger for foretakene eller for betydningen det vil ha for brukerne av pilar 3-informasjonen. Arbeidsgruppens oppfatning er likevel at eventuelle negative effekter ved et redusert informasjonsomfang i praksis ikke synes å være større enn de positive effektene som lettelsene vil innebære for foretakene. Det må primært være aktive brukere av pilar 3-informasjonen som best vil kunne vurdere mulige negative konsekvenser av at mange foretak vil få vesentlige lettelser i kravene til offentliggjøring. Disse bes særskilt om å vurdere betydningen av lettelsene i CRR2 i sine tilbakemeldinger.

Arbeidsgruppen understreker at innføringen av CRR2 ikke påvirker kravene til offentliggjøring etter regnskapsloven.

## **4.9 Offentliggjøring av informasjon om bærekraft (ESG-risiko)**

### **4.9.1 Gjeldende rett**

Etter CRR/CRD IV-forskriften (jf. CRR artikkel 431) skal banker offentliggjøre informasjon som er nødvendig for å «convey the risk profile comprehensively to market participants».

Etter regnskapsloven § 3-3a skal årsberetningen bl.a. inneholde en beskrivelse av de mest sentrale risikoer og usikkerhetsfaktorer den regnskapspliktige står overfor, inkludert miljøsaker hvis det er relevant. Regnskapspliktige med verdipapirer notert på regulert marked skal etter loven § 3-3b redegjøre for sine prinsipper og praksis vedrørende foretaksstyring, mens loven § 3-3c inneholder krav om en redegjørelse om samfunnsansvar.

### **4.9.2 EØS-rett**

Etter CRR2 artikkel 449a skal store banker som har utstedt verdipapirer som omsettes på en regulert markedsplass fra 28. juni 2022 offentliggjøre informasjon to ganger i året om risiko forbundet med miljø, samfunnsforhold og selskapsstyring, herunder fysisk risiko og overgangsrisiko. Med store banker menes banker som er identifisert som systemviktige (globalt eller nasjonalt), er blant de tre største i sitt hjemland målt etter forvaltningskapital eller har en forvaltningskapital på minst 30 milliarder euro, jf. CRR2 artikkel 4 (1) punkt 146, se nærmere omtale i punkt 4.1.2.

EBA skal innen 28. juni 2021 avgi en rapport etter CRD5 artikkel 98 (8) om definisjoner, metoder og presentasjon av ESG-risiko.

Etter CRR2 artikkel 501c skal EBA innen 28. juni 2025 avgi en rapport om behovet for en særlig kapitalkravsbehandling av eiendeler eller virksomhet som i vesentlig grad er knyttet til miljø- eller samfunnsmessige formål.

### **4.9.3 Arbeidsgruppens vurdering**

Forordningen inneholder ingen nasjonale valg når det gjelder krav til bærekraftsrapportering.

Ved inkorporasjon av forordningen vil dermed kravene gjelde for norske banker som er definert som store. Som nevnt i punkt 4.1.3, gjelder dette i dag DNB, Kommunalbanken og Sparebank 1 SR-Bank. Arbeidsgruppen antar at etterlevelse av de nye kravene til offentliggjøring av bærekraftsrisiko ikke vil innebære noen vesentlig økt ressursbruk for bankene. Vurderingene av

bærekraftsrisiko, og offentliggjøringen av slike vurderinger kan være viktig for investorer, andre interessenter, og også de rapporteringspliktige.

## 4.10 Bufferkrav

### 4.10.1 Gjeldende rett

Finansforetaksloven § 14-3 fastsetter bufferkrav for norske banker. Bankene skal ha en bevaringsbuffer av ren kjernekapital på 2,5 pst. i tillegg til minstekravet til ren kjernekapital. I tillegg skal de ha en systemrisikobuffer på 3 pst. Systemviktige banker skal ha ytterligere en buffer på 2 pst. Finansdepartementet kan i forskrift fastsette at begge bufferkravene skal være høyere eller lavere enn angitt i loven.

Bankene også ha en motsyklisk buffer på mellom 0 og 2,5 pst., avhengig av hvor økonomien befinner seg i den finansielle sirkelen. Det er gitt nærmere regler om manglende oppfyllelse av bufferkravene, se punkt 4.14. Finansdepartementet kan gi forskrift om de ulike bufferne, om beregningen av bufferkravene og om konsekvenser dersom kravene ikke er oppfylt.

Nærmere regler om bufferkravene er fastsatt i CRR/CRD IV-forskriften. Etter § 3 skal bankene beregne kravene til systemrisikobuffer og motsyklisk buffer på grunnlag av satsene som er fastsatt i det landet engasjementet er etablert. Den motsykliske bufferen skal fastsettes utfra satsene i det aktuelle landet. For engasjementer i land som ikke omfattes av EØS-avtalen og som ikke har fastsatt et krav til motsyklisk kapitalbuffer, gjelder den norske satsen.

Departementet kan også fastsette en annen sats for engasjementer i land som ikke omfattes av EØS-avtalen. Departementet varslet i desember 2019 at et lignende system vil bli innført for systemrisikobufferen.<sup>28</sup> Etter planen skal bankene måtte bruke den systemrisikobuffersatsen som er fastsatt av myndighetene i vedkommende land, såfremt kravet er rettet mot systemrisiko i landet og gjelder for alle banker. For engasjementer i land som har fastsatt et annet systemrisikobufferkrav enn dette, skal satsen være 0 pst.

Etter CRR/CRD IV-forskriften § 26 er formålet med systemrisikobufferen å gjøre bankene mer solide og robuste overfor utlånstap og andre forstyrrelser som kan oppstå som følge av strukturelle sårbarheter i økonomien og annen systemrisiko av varig karakter, og gjeldende sats for hele systemrisikobufferkravet er 3 pst. etter § 27. Finansdepartementet varslet i desember 2019 at satsen skal økes til 4,5 pst. fra utgangen av 2020 for IRB-bankene og fra utgangen av 2022 for øvrige banker. Etter forskriften § 28 skal departementet annethvert år treffe beslutning om nivået på systemrisikobuffersatsen. Beslutninger om å øke satsen skal normalt tidligst tre i kraft 12 måneder etter at beslutningen er fattet. I særlige tilfeller kan tidligere ikrafttredelse besluttes. Satsen skal endres i trinn på én eller flere ganger 0,5 prosentpoeng.

Etter CRR/CRD IV-forskriften § 32 er formålet med den motsykliske kapitalbufferen å gjøre bankene mer solide og robuste overfor utlånstap i en framtidig lavkonjunktur og dempe faren for at bankene skal bidra til å forsterke en eventuell nedgangskonjunktur ved å redusere sin kredittgivning. For engasjementer i Norge er satsen for det motsykliske bufferkravet 1 pst. etter

---

<sup>28</sup> Pressemelding fra Finansdepartementet 11. desember 2019.

forskriften § 33. Etter § 34 skal Finansdepartementet hvert kvartal treffe beslutning om nivået på den motsykliske kapitalbuffersatsen for engasjementer i Norge, og beslutninger om å øke satsen skal normalt tre i kraft 12 måneder etter at beslutningen er fattet, men tidligere ikrafttredelse kan besluttes i særlige tilfeller. Satsen skal som hovedregel være mellom 0 og 2,5 pst., men satsen kan i særlige tilfeller settes høyere. Satsen skal endres i trinn på én eller flere ganger 0,25 prosentpoeng. Beslutning om å redusere satsen kan tre i kraft umiddelbart. Etter bestemmelse om beslutningsgrunnlag og råd om motsyklisk kapitalbuffer § 2 skal Norges Bank fire ganger i året gi departementet råd om beslutning om nivået på den motsykliske kapitalbufferen.

Etter CRR/CRD IV-forskriften § 29 er formålet med bufferkravet for systemviktige banker å redusere sannsynligheten for at slike banker får økonomiske problemer som kan ha alvorlige negative konsekvenser for det finansielle systemet og realøkonomien. Finansdepartementet skal etter forskriften § 30 treffe beslutning hvert år om hvilke banker som skal anses som systemviktige, beslutningen skal normalt tidligst tre i kraft 12 måneder etter at beslutningen er fattet, men tidligere ikrafttredelse kan besluttes i særlige tilfeller. Hovedregelen er at banker med en forvaltningskapital som tilsvarer minst 10 pst. av Fastlands-Norges BNP, eller har minst 5 pst. av samlede utlån til publikum i Norge, skal anses som systemviktige og ha et bufferkrav på 1 pst. Banker som overskrider dobbelt så høye terskelverdier, skal som hovedregel ha et bufferkrav på 2 pst.

Finansdepartementet kan etter paragrafen i særlige tilfeller bestemme at banker som oppfyller de nevnte kriteriene, ikke skal anses som systemviktige, samt at andre banker enn de som oppfyller kriteriene, likevel skal anses som systemviktige. Ved denne vurderingen skal departementet legge vekt på andre kriterier og råd fra Finanstilsynet etter forskriften § 31. Etter § 31 skal Finanstilsynet hvert år gi et begrunnet råd til departementet om hvilke banker som bør anses som systemviktige i Norge, og oppfylle et særskilt bufferkrav på 1 eller 2 pst. Rådet skal baseres på en vurdering av bl.a. bankens størrelse, omfanget av virksomhet i Norge og i andre land, bankens kompleksitet, bankens rolle i den finansielle infrastrukturen og i hvilken grad banken er sammenvevet med resten av det finansielle systemet.

#### *Forholdet til EØS-reglene*

Reglene om bufferkrav i CRD IV ligger til grunn for de gjeldende norske bufferkravene. Bevaringsbufferkravet og det motsykliske bufferkravet er obligatoriske etter hhv. artikkel 129 og 130 i CRDIV. Øvrige bufferkrav er valgfrie for nasjonale myndigheter.

Etter CRD IV artikkel 131 kan nasjonale myndigheter pålegge nasjonalt systemviktige banker et særskilt bufferkrav på opptil 2 pst. Slike banker kalles «other systemically important institutions» (O-SII), og bufferkravet skal i tilfelle gjelde for hele bankens virksomhet i alle land. Systemviktighet skal vurderes på grunnlag av bankens størrelse, viktighet for økonomien, grensekryssende virksomhet, koblinger i finanssystemet og ev. andre kriterier. Myndighetene må vurdere bufferkravet minst hvert år, og det skal ikke ha uforholdsmessige negative virkninger for finanssystemet i andre EU/EØS-land eller skape hindringer for det indre markedet. Myndighetene i EU-land må notifisere EU-kommisjonen, European Systemic Risk Board (ESRB), European Banking Authority (EBA) og myndighetene i berørte land én måned før kravet fastsettes eller endres. Dette gjelder også for myndighetene i EØS/EFTA-land, bortsett fra at EFTA-statenes faste komité skal notifiseres istedenfor EU-kommisjonen. O-SII-bufferkravet kommer i tillegg til andre bufferkrav, men dersom banken har et systemrisikobufferkrav som ikke er avgrenset til innenlandske eksponeringer, gjelder bare det høyeste av de to bufferkravene.

CRD IV artikkel 131 omhandler i tillegg bufferkrav for globalt systemviktige banker («global systemically important institutions», G-SII). Også G-SII-bufferkravet skal gjelde for hele bankens virksomhet i alle land. Global systemviktighet skal vurderes på grunnlag av bankens størrelse, koblinger i finanssystemet, erstattbarhet, kompleksitet og grensekryssende virksomhet. Bufferkravet skal settes mellom 1 og 3,5 pst., avhengig av graden av global systemviktighet. På grunnlag av en nærmere metodikk som er utviklet av Baselkomiteen, vurderer Financial Stability Board (i samråd med relevante nasjonale myndigheter) hvert år hvilke banker som bør anses som globalt systemviktige. De siste årene har det ikke vært nordiske banker på listen, og ingen norske banker har vært utpekt. G-SII-bufferkravet kommer i tillegg til andre bufferkrav, men dersom banken har et O-SII-bufferkrav og/eller et systemrisikobufferkrav som ikke er avgrenset til innenlandske eksponeringer, gjelder bare det høyeste av bufferkravene.

Etter CRD IV artikkel 133 kan nasjonale myndigheter pålegge bankene et systemrisikobufferkrav for å «prevent and mitigate long term non-cyclical systemic or macro-prudential risks not covered by [CRR], in the meaning of a risk of disruption in the financial system with the potential to have serious negative consequences to the financial system and the real economy».

Systemrisikobufferkravet kan pålegges alle banker, grupper av banker eller enkeltbanker, og nivået kan være forskjellig for ulike banker eller grupper av banker. Nasjonale myndigheter må revurdere kravet minst annethvert år. Et systemrisikobufferkrav på mellom 1 og 3 pst. kan generelt fastsettes etter en notifisering tilsvarende den for O-SII-bufferkravet. Systemrisikobufferkrav over 3 pst. kan fastsettes av myndigheter i EU-land etter tillatelse fra EU-kommisjonen, og av myndigheter i EØS/EFTA-land etter tillatelse fra EFTA-statenes faste komité. Dersom systemrisikobufferkravet bare gjelder engasjementer i landet som fastsetter kravet (og eventuelt i tredjeland utenfor EØS), kan myndighetene fastsette et bufferkrav på mellom 3 og 5 pst. selv om EU-kommisjonen eller EFTA-statenes faste komité skulle stille seg negativ, så lenge de nasjonale myndighetene forklarer hvorfor («comply or explain»). For systemrisikobufferkrav over 5 pst. kreves det tillatelse fra EU-kommisjonen eller EFTA-statenes faste komité.

Etter CRD IV artikkel 134 kan nasjonale myndigheter velge å pålegge sine banker et systemrisikobufferkrav som er fastsatt i et annet land, for de engasjementer bankene har i landet som har fastsatt kravet. Land som anerkjenner andre lands systemrisikobufferkrav på denne måten, skal notifisere det til de aktuelle EU-organene og myndighetene i landet som har fastsatt kravet. Nasjonale myndigheter i EU- eller EØS/EFTA-land som fastsetter systemrisiko-bufferkrav, kan be ESRB gi en anbefaling til andre land om å anerkjenne bufferkravet.

#### **4.10.2 EØS-rett**

Reglene om O-SII-bufferkrav og systemrisikobufferkrav er en del endret i CRD5, mens det for øvrige bufferkrav ikke er vesentlige endringer.

Etter CRD5 artikkel 131 kan nasjonale myndigheter fastsette et O-SII-bufferkrav på opptil 3 pst., og også over 3 pst. etter tillatelse fra EU-kommisjonen. O-SII-bufferkravet skal gjelde i tillegg til eventuelle systemrisikobufferkrav. Dersom summen av de to bufferkravene er høyere enn 5 pst., kreves det imidlertid tillatelse fra EU-kommisjonen. Reglene om G-SII-bufferkrav i artikkel 131 er lite endret, men også dette bufferkravet skal komme i tillegg til eventuelle systemrisikobufferkrav.

Systemrisikobufferkravet er også mer fleksibelt i CRD5. Etter artikkel 133 kan kravet gjelde for alle engasjementer i hjemlandet, visse sektorengasjementer i hjemlandet (boliglån, næringseiendomslån, andre foretakslån, andre personkundelån eller underkategorier av disse segmentene), alle engasjementer i andre EU/EØS-land, visse sektorengasjementer i andre EU/EØS-land og engasjementer i tredjeland. I tillegg kan nasjonale myndigheter fortsatt anerkjenne andre lands systemrisikobufferkrav. Dersom et land anerkjenner andre lands systemrisikobufferkrav, skal kravene etter artikkel 134 komme i tillegg til landets eget systemrisikobufferkrav hvis kravene er rettet mot ulik risiko, og den høyeste satsen skal gjelde hvis kravene er rettet mot den samme risikoen.

#### **4.10.3 Arbeidsgruppens vurdering**

For å sikre at norske regler er i tråd med direktivreglene foreslår arbeidsgruppen en del mindre materielle endringer i finansforetaksloven § 14-3.

Arbeidsgruppen foreslår enkelte endringer i bestemmelsen om systemrisikobuffer for å gjenspeile at nivået på bufferkravet skal vurderes jevnlig ut fra utviklingen i systemrisikofaktorer, og kan fastsettes til ulike nivåer for engasjementer i Norge og andre land. Arbeidsgruppen foreslår også en ny lovbestemmelse om bufferkrav for globalt systemviktige foretak.

Siden endringene i bufferreglene i CRD5 i all hovedsak gjelder rammene for myndighetenes fastsettelse av de ulike kravene, er det etter arbeidsgruppen vurdering ikke behov for å gjøre vesentlige endringer i CRR/CRD IV-forskriften. Norske myndigheters skjønnsrom etter EØS-reglene, er folkerettslige forpliktelser som det ikke er behov for å fastsette nærmere regler om. Dette ble også lagt til grunn ved gjennomføringen av CRD IV.

Etter norske regler kommer bufferkravet for systemviktige banker i tillegg til systemrisikobufferkravet. Dermed blir det ingen endringer for norske foretak av at O-SII-bufferkravet alltid skal komme i tillegg til systemrisikobufferkravet.

Arbeidsgruppen foreslår å ta inn bestemmelser om at globalt systemviktige banker skal vurderes årlig på lik linje med systemviktige banker. Bestemmelsen har ingen økonomiske eller administrative konsekvenser ettersom det pr. i dag ikke er norske foretak som faller inn under definisjonen at globalt systemviktige banker.

### **4.11 Vurdering av risiko og kapitalbehov, herunder fastsettelse av Pilar 2-krav**

#### **4.11.1 Gjeldende rett**

Finansforetaksloven stiller krav om at foretakene til enhver tid skal ha en ansvarlig kapital som er forsvarlig ut fra den risikoen ved, og omfanget av, virksomheten foretaket driver, jf. § 13-6 tredje ledd. Foretakene vurderer årlig risiko og kapitalbehov i ICAAP, som også omfatter risiko foretaket representerer for det finansielle systemet (systemrisiko), jf. finansforetaksloven § 13-6 første og annet ledd.

Nærmere regler om tilsynsmessig oppfølging av risiko og kapitalbehov i enkeltforetaker følger av finansforetaksloven § 13-6 og § 14-6 og verdipapirhandelloven §§ 9-16 og 9-18. Etter

finansforetaksloven § 14-6 annet ledd skal tilsynsmyndigheten vurdere de risikoer foretakene er og kan bli eksponert for, herunder systemrisiko.

Kapitalkrav under pilar 2 skal dekke risikoer som ikke, eller bare delvis, er dekket under pilar 1. Kravet kommer i tillegg til minstekrav og bufferkrav, jf. finansforetaksloven § 14-1 og 14-3.

Finansdepartementet har delegert myndighet til Finanstilsynet til å fastsette pilar 2-krav ved enkeltvedtak etter finansforetaksloven § 13-6 syvende ledd annet punktum.

Finanstilsynet har delt inn foretakene i ulike grupper basert på størrelse, kompleksitet og virkeområde. Gruppeinndelingen avgjør hyppigheten og omfanget av risiko- og kapitalbehovsvurdering (SREP). Ved fastsettelse av pilar 2-kravet benytter Finanstilsynet en felles metodikk som utgangspunkt for vurderingen, mens det endelige vedtaket fattes på bakgrunn av en helhetlig vurdering av foretakets risikoeksponering og kapitalbehov. Rundskriv 12/2016 med tilhørende vedlegg beskriver Finanstilsynets praksis for risiko- og kapitalbehovsvurdering og fastsettelse av pilar 2-krav.

#### 4.11.2 EØS-rett

CRD5 gir mer utfyllende regler om hvilke risikoer som skal inngå i vurderingene av foretakenes kapitalbehov. Det presiserer også hvilke typer kapital som kan oppfylle pilar 2-kravet.

Pilar 2-kravet kan ikke lenger omfatte elementer av systemrisiko eller risiko knyttet til overdreven gjeldsoppbygging i foretaket. Systemrisiko forutsettes dekket under pilar 1, jf. artikkel 104a nr. 2 bokstav a<sup>29</sup>. Risiko som følger av overdreven gjeldsoppbygging i foretaket skal inngå i et parallelt uvektet pilar 2-krav, jf. artikkel 104a nr. 3.

De risikoer og risikoelementer som inngår i pilar 2-kravet skal være vesentlige, jf. artikkel 104a nr. 2 femte avsnitt. CRD5 inneholder ingen nærmere angivelse av hvilke kriterier som skal legges til grunn ved vurdering av vesentlighet, men refererer til renterisiko i bankboken som et eksempel, jf. artikkel 98 nr. 5. Tilsynsmyndigheten skal fastsette pilar 2-krav for foretak som ikke etterlever regelverk om risiko- og kapitalbehovsvurdering (ICAAP), styring og kontroll og/eller store engasjementer, så fremt ikke andre tilsynsmessige virkemidler anses tilstrekkelig. Det kan fastsette pilar 2-krav på bakgrunn av "andre foretaksspesifikke situasjoner" som gir grunnlag for vesentlig bekymring, jf. artikkel 104 a nr. 1 bokstav f. CRD5 presiserer også at foretakenes arbeid med anti-terrorfinansiering- og hvitvasking skal vurderes som en del av SREP, jf. artikkel 97 nr. 6. I den grad risikoen har økt, eller det er rimelig å anta at det har vært forsøk på, eller tilfeller av, hvitvasking eller terrorfinansiering i foretaket, skal Finanstilsynet varsle den Europeiske Banktilsynsmyndigheten (EBA).

I CRD5 presiseres det at kapital som skal dekke pilar 2-kravet skal bestå av minimum 56 prosent ren kjernekapital og 75 prosent kjernekapital, jf. artikkel 104a nr. 4. Tilsynsmyndigheten kan, ut fra foretaksspesifikke forhold, fastsette at kravet må dekkes av en høyere andel kjernekapital eller ren kjernekapital. Kapital som brukes for å oppfylle krav til ren kjernekapital, kjernekapital, ansvarlig

---

<sup>29</sup> I direktivets artikkel 97 og 98 som definerer henholdsvis innhold, omfang og gjennomføring av SREP, er alle referanser til systemrisiko utelatt.

kapital eller bufferkrav under pilar 1, samt kapital benyttet for å oppfylle kravet til kapitalkravsmargin, kan ikke benyttes for å oppfylle pilar 2-krav. Dette gjelder imidlertid ikke for kapital benyttet for å oppfylle krav eller bufferkrav knyttet til overdreven gjeldsoppbygging i foretaket.

Kapital som benyttes for å oppfylle krav til ren kjernekapital, kjernekapital, ansvarlig kapital eller bufferkrav under pilar 1, samt kapital benyttet for å oppfylle pilar 2-krav og kravet til kapitalkravsmargin, kan samtidig benyttes til å oppfylle minstekrav til uvektet kjernekapitalandel, uvektet pilar 2-krav knyttet til overdreven gjeldsoppbygging i foretaket, bufferkrav knyttet til unormal gjeldsoppbygging i foretaket (jf. artikkel 92 nr. 1) eller kapitalkravsmargin fastsatt på bakgrunn av unormal gjeldsoppbygging i foretaket (dobbelte telling er tillat).

CRD5 artikkel 97 nr. 4 presiserer hvilke kriterier tilsynsmyndigheten skal legge til grunn i sin vurdering av proporsjonalitet, jf. artikkel 143 nr. 1 bokstav c. Etter ny artikkel 97 nr. 4. bokstav a kan tilsynsmyndigheten benytte felles metodikk og tilnærming til SREP for grupper av foretak med lik risikoprofil, under forutsetning av at det gjøres en konkret vurdering av risikoen i det enkelte foretak, og at bruk av tilsynsmessige virkemidler anpasses foretaket. En gruppebasert tilnærming som nevnt over, vil imidlertid utløse krav om notifisering til den europeiske banktilsynsmyndigheten.

Etter CRD5 artikkel 104 a nr. 5 skal tilsynsmyndigheten begrunne pilar 2-kravet skriftlig, herunder redegjøre for de ulike risiki som danner grunnlag for det samlede kravet.

#### **4.11.3 Arbeidsgruppens vurdering**

Det følger av CRD IV-direktivets artikkel 104 at "*competent authorities*" skal ha myndighet til å kreve at foretakene har kapital og likviditet utover minstekravene i pilar 1 for å dekke risikoer som foretaket er utsatt for og som ikke anses dekket av minstekravene (pilar 2-krav). I Norge er det imidlertid Finansdepartementet som er gitt myndigheten til å fastsette pilar 2-krav til norske foretak, jf. finansforetaksloven § 13-6 syvende ledd. Det følger av direktivets artikkel 3(36)1 at med '*competent authority*' menes nasjonale tilsynsmyndigheter. Selv om myndigheten til fastsettelse av pilar 2-krav er delegert til Finanstilsynet, mener arbeidsgruppen at dette bør følge direkte av loven, i tråd med direktivet, og at § 13-6 syvende ledd således bør endres. Arbeidsgruppen gjør oppmerksom på at dette endringsforslaget ikke følger av nye reguleringer i CRR2 eller CRD5.

CRD5 fastsetter krav til kvalitet på kapitalen som benyttes for å oppfylle pilar 2-kravet, herunder krav til at minimum 56 prosent av kravet må oppfylles med ren kjernekapital. Finanstilsynet har lagt til grunn at foretakene skal oppfylle pilar 2-kravet med ren kjernekapital, men dette fremgår ikke i lov eller forskrift.

Direktivet legger til grunn at tilsynsmyndigheten kan stille strengere krav til sammensetning av kapital basert på en vurdering av risikoen i det enkelte foretak.

Etter direktivet er systemrisiko dekket under pilar 1, og kan derfor ikke omfattes av pilar 2-kravet. Arbeidsgruppen foreslår derfor at finansforetaksloven, jf. § 13-6 første og annet ledd og § 14-6 annet ledd, samt verdipapirhandelloven § 9-47 endres slik av systemrisiko ikke lenger inngår som et element i pilar-2 vurderingen.



CRD5 etablerer også et parallelt (uvektet) pilar 2-krav som omfatter risiko for overdreven gjeldsoppbygging i foretaket. Risiko for overdreven gjeldsoppbygging vil derfor ikke lenger kunne inngå i det vektete pilar 2-kravet.

Ved fastsettelse av pilar 2-krav for enkeltforetak tar Finanstilsynet utgangspunkt i ulike enkeltrisikoeer og foretakets egne beregninger av kapitalbehov i ICAAP. Som støtte for pilar 2-vurderingene benyttes forhåndsdefinerte metoder for kvantifisering av enkelte risikotyper. Ved vurdering av de ulike enkeltrisikoeene ser Finanstilsynet hen til foretaksspesifikke forhold. Bruk av tilsynsmessige virkemidler vurderes årlig for det enkelte foretak, også for små og mindre komplekse foretak som har SREP hvert tredje år. Det er arbeidsgruppens vurdering at direktivets bestemmelser om gruppebasert tilnærming til SREP og fastsettelse av pilar 2-krav ikke nødvendigvis gjør endringer i Finanstilsynets praksis, men vil antakelig medføre at det må gis melding til EBA.

CRD5 inneholder nye bestemmelser om transparens rundt tilsynsmyndighetens vurdering av pilar 2-kravet. Finanstilsynets pilar 2 vurderinger er offentlige. Arbeidsgruppen ser derfor ikke behov for regelendringer som følge av nye EØS-regler.

Som nevnt i innledningen har referansegruppen gitt uttrykk for et ønske om mer spesifikke begrunnelser for pilar 2-krav enn det tilsynet har tradisjon for å gi. Arbeidsgruppen kan ikke se at nye EØS-regler tilsier endringer i norsk tilsynspraksis som er basert på norsk forvaltningslov og offentlighetslov som medfører en åpenhet som går utover det som er vanlig i en del andre EØS-land.

## **4.12 Fastsettelse av kapitalkravsmargin (P2G)**

### **4.12.1 Gjeldende rett**

Finansdepartementet har delegert myndighet til Finanstilsynet til å treffe enkeltvedtak (fastsette pilar 2-krav og kapitalkravsmargin) etter finansforetaksloven § 13-6 syvende ledd annet punktum. For de største foretakene uttrykker Finanstilsynet en forventning til kapitalkravsmargin. Det fremgår av finansforetaksloven § 13-6 tredje ledd at foretaket ved vurderingen av kapitalbehovet også skal ta høyde for risiko som vil kunne oppstå på lengre sikt. Finanstilsynets tilnærming til kapitalkravsmargin er presisert i vedlegg 5 til rundskriv 12/2016. For de mindre og mellomstore foretakene forventer Finanstilsynet at foretaket må tilpasse kapitaliseringen slik at den til enhver tid overstiger det samlede kravet til ren kjernekapital med god margin, uten å tallfeste marginen. I vurderingen ser Finanstilsynet hen til egne stresstester, foretakets stresstester og eventuelle stresstester gjennomført av den Europeiske Banktilsynsmyndigheten (EBA) der det er aktuelt.

### **4.12.2 EØS-rett**

Ny artikkel 104b nr. 1 i CRD5 presiserer foretakets plikt til å fastsette kapitalmål som sikrer at kapitalnivået i tilstrekkelig grad dekker de risiki foretaket er utsatt for, og tap foretaket kan bli utsatt for i en stressituasjon, herunder de tap som fremgår av tilsynsmyndighetens stresstester. Tilsynsmyndigheten skal regelmessig vurdere foretakets kapitalmål som ledd i SREP og se hen til egen vurdering av interne modeller og resultatene av foretakets stresstest, jf. artikkel 104b nr. 2. Kapitalkravsmarginen skal være foretaksspesifikk og kan adressere de samme risiki og risikoelementer som inngår i pilar 2-kravet, men kun dersom risikoen ikke allerede anses dekket gjennom pilar 2-kravet, jf. artikkel 104b nr. 4. Beslutningen om kapitalkravsmargin skal meddeles

foretaket, jf. artikkel 104b nr. 3. Dersom foretaket ikke har tilstrekkelig kapitalkravsmargin i tråd med tilsynsmyndighetens beslutning, eller dersom kapitalnivået gjentatte ganger har vært lavere enn summen av minstekrav, bufferkapitalkrav og kapitalkravsmargin, kan tilsynsmyndigheten fastsette et høyere pilar 2-krav. Beslutningen må begrunnes.

Tilsynsmyndigheten kan også fastsette krav til uvektet kapitalkravsmargin som følge av unormal gjeldsoppbygging i foretaket, så fremt risikoen ikke allerede anses dekket av det uvektede pilar 2-kravet.

Kapital som er benyttet for å oppfylle krav til ren kjernekapital, kjernekapital, ansvarlig kapital eller bufferkrav under pilar 1, samt kapital benyttet for å oppfylle pilar 2-kravet, kan ikke benyttes for å oppfylle kapitalkravsmarginen. Dette gjelder imidlertid ikke for krav eller bufferkrav knyttet til unormal gjeldsoppbygging i foretaket. Kapital som benyttes for å oppfylle minstekrav til uvektet kjernekapitalandel, bufferkrav knyttet til unormal gjeldsoppbygging i foretaket (jf. artikkel 92.1) eller pilar 2-krav fastsatt på bakgrunn av unormal gjeldsoppbygging i foretaket kan ikke benyttes til å oppfylle kapitalkravsmargin knyttet til unormal gjeldsoppbygging i foretaket, jf. artikkel 104b nr. 5.

Artikkel 104b nr. 6 presiserer at automatiske utbytterestriksjoner og stans av rentebetaling på fondsobligasjonskapital ikke skal utløses når foretaket ikke oppfyller kapitalkravsmarginen dersom foretaket for øvrig oppfyller minstekrav, herunder pilar 2-krav og krav til uvektet kjernekapitalandel, samt bufferkapitalkrav.

Artikkel 104c presiserer at tilsynsmyndigheten plikter å informere relevante krisehåndteringsmyndigheter dersom et foretak ikke oppfyller pilar 2-krav eller kapitalkravsmargin.

#### **4.12.3 Arbeidsgruppens vurdering**

Tilsynsmyndigheten må vurdere behov for kapitalkravsmargin som en del av SREP, og en eventuell beslutning om kapitalkravsmargin skal meddeles foretaket. Ved vurdering av kapitalkravsmargin skal tilsynsmyndigheten se hen til foretakets stresstest. For IRB-bankene skal tilsynsmyndigheten også se hen til egne vurderinger av bankens interne modeller ved fastsettelse av kapitalkravsmargin. Finansdepartementet har delegert myndighet til Finanstilsynet som fastsetter forventning til kapitalkravsmargin i enkeltvedtak, jf. finansforetaksloven § 13-6 syvende ledd annet punktum. Finanstilsynet uttrykker en forventning til kapitalkravsmargin for de største foretakene, mens det for mindre og mellomstore foretakene presiseres at foretaket må tilpasse kapitaliseringen slik at den til enhver tid overstiger det samlede kravet til ren kjernekapital med god margin, uten at marginen tallfestes. Finanstilsynets praksis ved fastsettelse av kapitalkravsmargin er beskrevet i vedlegg 5 til rundskriv 12/2016.

### **4.13 Renterisiko i bankboken**

#### **4.13.1 Gjeldende rett**

Det er ingen konkrete bestemmelser i norsk rett som omhandler renterisiko i bankboken. Krav til vurdering av renterisiko er gjennomført som en del av den generelle risiko- og kapitalbehovsvurderingen (SREP) jf. finansforetaksloven § 13-6 samt de generelle krav til

virksomhetsstyring jf. finansforetaksloven § 13-5 første ledd. Finanstilsynet vurdering av renterisiko i forbindelse med SREP er omtalt i rundskriv 12/2016.

#### **4.13.2 EØS-rett**

Artikkel 84 omhandler tilsynsmyndighetens tilsyn med foretakenes interne systemer, standardmetode eller forenklet standardmetode for å identifisere og håndtere renterisiko i bankboken. Foretaket skal løpende vurdere hvordan renterisikoen som stammer fra bankens egne aktiviteter kan påvirke egenkapital og fremtidige inntjening. Artikkel 84 nr. 3. og nr. 4. gir tilsynsmyndigheten hjemmel til å pålegge foretaket å benytte standardmetode hvis det interne systemet ikke er tilfredsstillende eller dersom forenklet standardmetode ikke i tilstrekkelig grad gjenspeiler den faktiske risikoen i foretaket.

EU-kommisjonen er gitt hjemmel til å gi utfyllende regler om standardmetode og forenklet standardmetode for små og lite komplekse foretak (ref. CRR artikkel 4 (1) nr. 145).

EBA skal innen 28. juni 2020 gi retningslinjer for a) vurdering av interne systemer, b) identifisering, håndtering og styring av renterisiko i bankboken, c) vurdering og overvåking av renterisiko i bankboken, samt d) for å avgjøre hvilke interne systemer som ikke er tilfredsstillende.

#### **4.13.3 Arbeidsgruppens vurdering**

Bestemmelsene inneholder ingen overordnede nasjonale valg, men tilsynsmyndighetene gis hjemmel til å pålegge enkeltforetak å benytte standardmetode for beregning av renterisiko i bankboken. Dette er foreløpig ikke et reelt alternativ, ettersom EBA er forsinket i arbeidet og trolig ikke ferdig før første kvartal 2022. Etter arbeidsgruppens vurdering har Finanstilsynet allerede tilstrekkelig myndighet i finansforetaksloven § 14-6, slik at forskriftsendringer ikke vil være nødvendig når de nye regler om standardmetodene er fastsatt.

### **4.14 Disponeringsrestriksjoner**

#### **4.14.1 Gjeldende rett**

Hvis et finansforetak eller verdipapirforetak ikke oppfyller bufferkravene, jf. punkt 4.10 ovenfor, skal foretaket utarbeide en plan for økning av kjernekapitaldekningen, og kan ikke uten samtykke fra Finanstilsynet utbetale utbytte, bonus til ansatte eller rente på annen godkjent kjernekapital, jf. finansforetaksloven § 14-3 femte ledd og verdipapirhandelloven § 9-42 femte ledd.

Finansforetaksloven § 14-3 femte ledd og verdipapirhandelloven § 9-42 femte ledd om krav til kapitalplan og restriksjoner på visse disposisjoner som utdeling av utbytte, må sees i sammenheng med CRR/CRD IV-forskriften § 10. CRR/CRDIV-forskriften § 10 gir utfyllende bestemmelser om finansforetak og verdipapirforetaks plikt til å utarbeide en kapitalplan, og om beregning av et såkalt maksimalt disponeringsbeløp («Maximum Distributable Amount», «MDA») som kan benyttes til blant annet utdeling utbytte, konsernbidrag, innløsning eller tilbakekjøp av egne aksjer eller egenkapitalbevis, mv. Maksimalt disponeringsbeløp skal beregnes etter nærmere regler i CRR/CRD IV-forskriften § 10 tredje ledd.

Etter CRR/CRD IV-forskriften § 10 fjerde ledd kan ikke foretakene gjennomføre disposisjoner som nevnt i forskriften § 10 annet ledd (herunder utdeling av utbytte eller konsernbidrag) før foretaket har gitt Finanstilsynet informasjon om:

- foretakets kapital inndelt i ren kjernekapital, annen kjernekapital og tilleggskapital,
- delårsresultat og årsresultat,
- beregnet maksimalt disponeringsbeløp
- planlagt disponering av overskudd

Finansdepartementet har i brev 15. januar 2016 til Finanstilsynet uttalt at ved brudd på det totale kapitalkravet, det vil si pilar 1-kravet, pilar 2-kravet og det samlede bufferkravet, treffes vedtak om restriksjoner etter finansforetaksloven § 14-6.<sup>30</sup> De automatiske restriksjonene på utbytte mv. inntreffer kun ved brudd på pilar 1-kravet, inklusive det samlede buffekravet.

Krav til uvektet kjernekapitalandel er fastsatt i finansforetaksloven § 14-4, jf. CRR/CRD IV-forskriften § 8. Se omtale ovenfor i punkt 4.3.

#### 4.14.2 EØS-rett

CRD5 endrer artikkel 141 (om kombinerte bufferkrav) og innfører utfyllende bestemmelser i artikkel 141a, samt nye bestemmelser i artikkel 141b og 141c vedrørende G-SII.

Artikkel 141 og 141a gjelder disponeringsrestriksjoner som inntreder automatisk ved overtredelser av det kombinerte bufferkravet. Et foretak som oppfyller det kombinerte bufferkravet, kan ikke foreta disponeringer vedrørende den rene kjernekapitalen i en slik grad som medfører at foretaket ikke lenger oppfyller det kombinerte kapitalbufferkravet. Hvis foretaket ikke overholder det kombinerte kapitalbufferkravet, skal foretaket beregne et maksimalt disponeringsbart beløp og gi melding om dette til tilsynsmyndigheten.

Endringene i artikkel 141 gjelder i hovedsak metoden for beregning av det maksimale disponeringsbeløpet. Videre følger det av artikkel 141a at et foretak ikke anses å oppfylle det kombinerte bufferkravet hvis det ikke oppfyller det kombinerte bufferkravet, minstekravene til ansvarlig kapital og foretaksspesifikke kapitalkrav (pilar 2-krav), med unntak av pilar 2-krav pålagt foretaket som følge av risiko knyttet til overdreven gjeldsoppbygging i foretaket («excessive leverage»).

Artikkel 141b og 141c gjelder automatiske disponeringsrestriksjoner ved brudd på bufferkravet for uvektet kjernekapital for globalt systemviktige banker (G-SII). Etter artikkel 141b nr. 2 skal et foretak som ikke lenger oppfyller kravet til uvektet kjernekapitalbuffer, beregne et maksimalt disponerbart beløp spesifikt knyttet til uvektet kjernekapitalandel (L-MDA), og gi melding til Finanstilsynet.

I artikkel 141c presiseres det at en G-SII skal anses ikke å oppfylle uvektet kjernekapital bufferkravet (slik at disponeringsrestriksjonene etter artikkel 141b inntreder) når det ikke har tilstrekkelig kjernekapital (Tier 1 capital) til samtidig å oppfylle kravet på 3 pst. uvektet

---

<sup>30</sup> <https://www.regjeringen.no/no/dokument/dep/fin/anbud-konsesjoner-og-brev/brev/utvalgte-brev/2016/pilar-ii-i-kapitalkravsregelverket/id2470535/>

kjernekapitalandel (jf. CRR2 artikkel 92 (1) bokstav d) og pilar 2-krav for risiko knyttet til overdreven gjeldsoppbygging i foretaket (jf. CRD5 artikkel 104(1) bokstav a). Foretak som anses å være en G-SII skal i tillegg kunne oppfylle et særskilt krav til uvektet kjernekapitalandel som følger av CRR2 artikkel 92 (1a).

For øvrig følger det av CRD5 artikkel 104b nr. 6 at brudd på eventuelt kommunisert pilar 2-veiledning (P2G) ikke skal medføre automatiske utbytterestriksjoner etter CRD5 artikkel 141 eller 141b.

#### **4.14.3 Arbeidsgruppens vurdering**

CRD5 inneholder ingen nasjonale valg når det gjelder disponeringsrestriksjoner.

Finansforetaksloven § 14-3 (5) og CRR/CRD IV-forskriften § 10 inneholder bestemmelser i om disponeringsrestriksjoner.

CRD5 innebærer endringer i reglene om beregning av maksimalt disponeringsbeløp

Arbeidsgruppen foreslår at endringene tas inn gjennom justering av CRR/CRD IV-forskriften § 10.

Etter artikkel 141a anses foretaket å ha overtrådt det kombinerte kapitalbufferkravet dersom det ikke har tilstrekkelig ansvarlig kapital til å samtidig oppfylle det kombinerte kapitalbufferkravet og minstekrav for Pilar 1- og Pilar 2-krav.

Arbeidsgruppen viser til at finansforetaksloven § 14-3 (5) og verdipapirhandelloven § 9-42 allerede inneholder regler om dette, men mener at hva som anses som et brudd på det kombinerte kapitalbufferkravet bør fremgå av bestemmelsen. Arbeidsgruppen foreslår derfor at finansforetaksloven § 14-3 og verdipapirhandelloven § 9-42 justeres i tråd med dette.

Arbeidsgruppen viser til at CRD5 artikkel 141b og 141c gjelder for globalt systemviktige banker, men mener at det likevel bør innføres regler som legger til rette for gjennomføring av direktivbestemmelsene. Etter arbeidsgruppens syn bør finansforetaksloven § 14-3 tilpasses slik at den omfatter hjemmel til å fastsette nærmere regler om brudd på bufferkrav for uvektet kjernekapitalandel for globalt systemviktige foretak i forskrift.

## **4.15 Konsolidering**

### **4.15.1 Gjeldende rett**

Reglene om konsolidering følger av finansforetaksloven §§ 17-13 (2), 18-2 og CRR/CRD IV-forskriften del VI. Soliditetsregler skal oppfylles på konsolidert basis for datterselskap, tilknyttet foretak og for eierforetakene i samarbeidende grupper. Det er etter finansforetaksloven § 18-2 punkt 1 a) adgang til å tillate forholdsmessig konsolidering av datterselskap på nærmere vilkår.

### **4.15.2 EØS-rett**

Konsolideringsreglene i CRR følger av artikkel 11-24. CRR2 endrer reglene om konsolidering i artikkel 18 slik at det ikke lenger er adgang til å tillate at et datterselskap omfattes av regler om forholdsmessig konsolidering. Videre er artikkel 18 endret slik at det er tatt inn et nytt 8. ledd som

gjør det mulig å kreve konsolidering også for andre foretak enn institusjoner, finansinstitusjoner eller foretak som yter tilknyttede tjenester som definert i artikkel 4 punkt 3, 26 og 18. Dette gjelder i tilfeller der det er en betydelig risiko for at foretaket i en stress-situasjon vil gi finansiell støtte til foretaket, og foretaket har deltakerinteresser i dette foretaket eller det er et datterselskap. Det fremgår videre klarere av artikkel 18 at foretak som yter tilknyttede tjenester alltid skal omfattes av krav til konsolidering, jf. ny artikkel 18 (2).

#### 4.15.3 Arbeidsgruppens vurderinger

Definisjonen av "selskap i finansiell sektor" i beregningsforskriftens del B § 12 som nå er opphevet, var litt videre enn definisjonen av "foretak i finansiell sektor" i artikkel 4 punkt 27 i CRR ved at det ikke var krav om at foretak som yter tilknyttede tjenester, måtte inngå i en institusjons konsoliderte finansielle stilling. Ettersom beregningsforskriften del B nå er opphevet, er det behov for å endre opplistingen av foretakstyper som omfattes av konsolidering, til de tre foretakstypene i artikkel 18 i CRR. CRR/CRD IV forskriften § 20 første og annet ledd og § 21 foreslås derfor endret.

Det er ikke utarbeidet utfyllende norske regler til den nye bestemmelsen i artikkel 18 (8) om konsolidering av selskap som ikke er *institusjon, finansinstitusjon eller foretak som yter tilknyttede tjenester som definert i artikkel 4 punkt 3, 26 og 18 i CRR*. Det foreslås derfor at § 18 i CRR/CRD IV-forskriften endres for å reflektere dette.

CRR2 endrer også konsolideringsreglene slik at det ikke lenger er adgang til å tillate at datterselskaper ikke inkluderes fullt ut i konsolideringen. Etter bestemmelsen i finansforetaksloven § 18-2 punkt 1 a) har Finanstilsynet adgang til å tillate forholdsmessig konsolidering av datterselskap på nærmere vilkår. Lovbestemmelsen må derfor endres slik at adgangen til å tillate forholdsmessig konsolidering av datterforetak, tas ut.

## 5 Endringer i CRR som følge av COVID-19-pandemien

### 5.1 Tilleggsmandat fra Finansdepartementet

Forordning (EU) 2020/873 (Covid-19-forordningen) lemper på enkelte krav i CRR og fremskynder iverksettelsen av tidligere vedtatte lettelser. Formålet er å dempe de økonomiske virkningene av Covid-19-pandemien. Endringene gjøres delvis i den CRR-versjonen som er innlemmet i EØS-avtalen, og delvis i bestemmelser som kommer inn i forordningen gjennom bankpakken.

Arbeidsgruppen har gjennomgått disse endringene på oppdrag fra Finansdepartementet. Under punkt 5.2 følger korte beskrivelser av endringene.

### 5.2 Endringer i CRR og CRR2 som følge av Covid 19-pandemien

#### Kravet til uvektet kjernekapitalandel

Det følger av artikkel 429 (4) i CRR2 at myndighetene midlertidig kan tillate at sentralbankreserves unntas fra kravet til uvektet kjernekapitalandel. Dette forutsetter at vedkommende myndigheter har

bestemt og offentliggjort at det foreligger særlige omstendigheter som tilsier unntak for å lette gjennomføringen av pengepolitikken.

Covid-19-forordningen åpner for at nasjonale myndigheter kan benytte denne adgangen fram til 27. juni 2021. Nær alle sentralbankreserver kan omfattes, også de som oppsto før unntaket eventuelt trer i kraft.

Covid-19-forordningen endrer også artikkel 429a (7) i CRR2 med hensyn til framgangsmåten for å beregne uvektet kjernekapitalandel justert for sentralbankinnskudd, fordi bestemmelsene i den tidligere artikkelen vurderes å kunne motvirke effekten av det tidsbegrensede unntaket. Endringen innebærer at den justerte uvektede kjernekapitalandelen bare skal beregnes én gang, og at den da skal baseres på institusjonens sentralbankreserver og eksponeringsmål på det tidspunktet som unntaket gjennomføres.

### **Overgangsbestemmelser for gjennomføringen av IFRS 9**

For kapitalformål er det innført overgangsregler til IFRS 9 i CRR, bestående av to deler: en del som reduserer økningen i nedskrivningsbeløpet ved overgangen til IFRS 9, og en del som reduserer løpende økninger i tapsnedskrivningene etter innføringen av IFRS 9. Overgangsperioden for den sistnevnte komponenten utvides med forordning (EU) 2020/873, slik at bestemmelsen ikke blir fullt innført før 1. januar 2025. Opprinnelig var denne datoen 1. januar 2023.

Videre er overgangsreglene til IFRS 9 endret slik at følgende krav fjernes: Kravet om at tapsnedskrivninger som unntas etter overgangsreglene, skal plusses på de aktuelle engasjementene i beregningsgrunnlaget, jf. artikkel 473a punkt 7. I stedet skal de manglende nedskrivningene etter standardmetoden inngå i beregningsgrunnlaget med risikovekt 100 prosent.

I valget av om overgangsbestemmelsene skal benyttes, har det etter gjeldende overgangsregel vært begrensninger på muligheten til å endre standpunkt. Denne begrensningen er opphevet, jf. artikkel 473a (9).

### **Overgangsregel som likestiller garantier for misligholdte lån fra offentlige myndigheter relatert til COVID-19 med garantier og forsikringer fra offisielle eksportkreditbyråer**

I CRR er det innført krav til fradrag i ren kjernekapital for utilstrekkelig sikrede misligholdte engasjementer (non-performing loans). Kravet gjelder ikke for engasjementer inngått før 26. april 2019 eller misligholdte engasjementer som er garantert av et offisielt eksportkreditbyrå i de første syv årene etter at misligholdet oppsto. Forordning (EU) 2020/873 utvider unntaket fra kravet til også å gjelde offentlige garantier som tilbys som ledd i støttetiltak for å hjelpe låntakere relatert til COVID-19-pandemien.

### **Risikovekting av eksponeringer mot sentrale myndigheter og sentralbanker**

Ifølge Covid-19-forordningen kan offentlig finansiering gjennom utstedelse av statspapirer i egen valuta, bli viktig for å få gjennomført tiltak mot pandemien. For å stimulere finansforetak til å investere i slike papirer, har EU gjeninnført tidligere overgangsregler for eksponeringer mot sentrale myndigheter og sentralbanker, der disse er utstedt i lokal valuta i et annet medlemsland. Endringene innføres gjennom ny artikkel 500a i CRR, og innebærer at risikovektingen reduseres til 0 prosent fram til 31. desember 2022, deretter 20 prosent av nåværende risikovekt i 2023, og til slutt 50 prosent av nåværende risikovekt i 2024. Fra 1. januar 2025 gjelder igjen nåværende risikovekter.

Disse varierer med kredittratingen til utsteder. Tilsvarende lettelser er også gitt de samme eksponeringene i regelverket om store engasjementer, jf. ny artikkel 500a (3) i Covid-19-forordningen.

### **Reduserte kapitalkrav for utlån til SMB og infrastruktur og fradrag for programvare mv.**

Ikrafttredelsen av de nye reglene i CRR2 for vekting av lån til små og mellomstore bedrifter (SMB), lån til infrastrukturprosjekter, samt endret risikovekt for enkelte massemarkedsengasjementer, omtalt i punkt 4.2, framskyndes fra 28. juni 2021 til 27. juni 2020.

Fradragsunntak for programvare (software) som har en verdi som ikke påvirkes negativt av at institusjonen krisehåndteres eller avvikles, jf. punkt 4.2, framskyndes. Bestemmelsen skal tre i kraft straks EBAs tekniske standard er fastsatt.

## **5.3 Arbeidsgruppens vurderinger**

Covid-19-forordningen inneholder ingen nasjonale valg. Ettersom forordningen er ment som en tiltakspakke mot den pågående pandemien, har den allerede trådt i kraft i EU. Arbeidsgruppen vurderer det som uforholdsmessig ressurskrevende å innføre bestemmelsene i Norge før forordningen tas inn i EØS-avtalen og foreslår at Covid-19-forordningen innføres samtidig med CRR2 og BRRD2.

De utvidede overgangsbestemmelsene vil gjelde fra forordningen trer i kraft og så lenge de er aktuelle. Arbeidsgruppen ser ingen grunn til å utvide disse ytterligere.

CRR2 har trådt i kraft i EU, men en rekke bestemmelser trer ikke i kraft før 28. juni 2021. Dette gjelder blant annet bestemmelsene om reduserte kapitalkrav for utlån til SMB og infrastruktur mv. At disse bestemmelsene framskyndes, får ikke noen praktisk betydning for norske foretak, ettersom CRR2 trolig ikke vil tre i kraft i EØS før tidligst 1. juli 2021.

## **6 Holdingforetak i finanskonsern**

### **6.1 Krav til tillatelse for å etablere holdingforetak**

#### **6.1.1 Gjeldende rett**

Det kreves tillatelse<sup>31</sup> for å etablere et finanskonsern, jf. finansforetaksloven § 17-1. Som finanskonsern regnes et konsern der minst ett foretak som ikke er morforetak, er et finansforetak, jf. finansforetaksloven § 1-4 første ledd. Organiseringen av finanskonsern skal godkjennes, jf. finansforetaksloven § 17-8.

Som morforetak i finanskonsern regnes foretak som har en så stor eierandel i et finansforetak at det er etablert et konsernforhold mellom foretaket og finansforetaket, jf. finansforetaksloven § 17-6 første ledd. Morforetak i et finanskonsern kan være et holdingforetak, et annet finansforetak (unntatt pensjonsforetak, og e-pengeforetak) og annet eierforetak, jf. finansforetaksloven § 17-6

---

<sup>31</sup> Etter loven ligger myndigheten hos departementet, men den er i stor grad delegert til Finanstilsynet.



annet ledd. Morforetak i konsern som omfatter både bank og forsikring (blandet konsern) skal som hovedregel være et holdingforetak, jf. finansforetaksloven § 17-8 tredje ledd.

Som holdingforetak regnes et norsk aksjeselskap eller allmennaksjeselskap som etter sine vedtekter ikke skal drive annen virksomhet enn å forvalte sine eierinteresser i finansforetak og i tilfelle andre foretak som inngår i konsernet, jf. finansforetaksloven § 17-3 annet ledd.

Det kreves tillatelse for å være holdingforetak i finanskonsern, jf. finansforetaksloven § 17-3 første ledd. Holdingforetak regnes om finansforetak, jf. finansforetaksloven § 1-3 første ledd bokstav f).

Finansforetaksloven § 17-5 inneholder krav til søknad om tillatelse til å etablere finanskonsern og til å være holdingforetak i finanskonsern. Reglene om konsesjonsbehandling i finansforetaksloven kapittel 3 gjelder tilsvarende.

Etter finansforetaksloven § 3-2 fjerde ledd er hovedregelen at konsesjonssøknader skal avgjøres innen seks måneder etter at fullstendig søknad er mottatt. En søknad skal i alle tilfelle være avgjort innen tolv måneder etter at den er mottatt.

Finansforetaksloven § 3-7 inneholder regler om endring og tilbakekall av konsesjon.

#### 6.1.2 EØS-rett

I utgangspunktet skal kredittinstitusjoner og verdipapirforetak oppfylle kapital-, soliditets- og sikkerhetskrav på individuell basis, jf. CRR artikkel 6 nr. 1. I konsern skal kravene også oppfylles på konsolidert nivå, jf. CRR artikkel 11 nr. 2. CRR artikkel 11 til 24 gir nærmere regler om konsolidering.

Det følger av fortalens punkt 3 i CRD5 at siden kredittinstitusjoner og verdipapirforetak som kontrolleres av holdingforetak, ikke alltid er i stand til å sikre at kravene overholdes på konsolidert nivå i hele konsernet, er det nødvendig at tilsynssanksjoner etter CRD IV og CRR kan rettes direkte mot visse holdingforetak.

Etter CRD5 ny artikkel 21 a stilles det krav til konsesjon for holdingforetak<sup>32</sup> i finanskonsern.

Etter artikkel 21a nr. 4 kan det søkes om unntak fra kravet til tillatelse dersom følgende vilkår er oppfylt:

- a) foretakets hovedvirksomhet er å eie aksjer i datterselskaper,
- b) foretaket er ikke utpekt som krisehåndteringsenhet,
- c) et datterforetak er en kredittinstitusjon som er ansvarlig for å oppfylle tilsynskrav som gjelder på konsolidert nivå i konsernet, og kan oppfylle disse kravene på en effektiv måte,
- d) foretaket tar ikke del i ledelsesmessige, operasjonelle eller finansielle beslutninger som berører konsernet eller de regulerte datterforetakene, og

---

<sup>32</sup> Bestemmelsen regulerer "financial holding company" og "mixed financial holding company. Et "financial holding company" vil være et holdingforetak i en gruppe som hovedsakelig består av bank/kredittforetak/finansieringsforetak eller verdipapirforetak. Et "mixed financial holding company" vil være et holdingforetak i en tverrsektoriell finansiell gruppe bestående av minst en bank/ett kredittforetak/et finansieringsselskap eller ett verdipapirforetak og minst ett forsikringsforetak.

e) det er ikke noe som hindrer et effektivt tilsyn med konsernet på konsolidert nivå.

Søknader om unntak skal behandles etter samme prosedyrer som søknader om godkjenning.

Det er stilt krav til hvilke opplysninger som skal gis i konsesjonssøknaden. Det skal blant annet gis opplysninger om konsernstruktur, faktiske ledere og kvalifiserte eiere, jf. artikkel 21 a nr. 2.

Søknaden skal sendes til den konsoliderte tilsynsmyndighet, jf. artikkel 21 a nr. 2 første ledd. Hvem som anses som konsolidert tilsynsmyndighet er regulert i nye artikkel 111 i CRD5, jf. punkt 9.2.2 nedenfor. Består konsernet av både kredittinstitusjon og verdipapirforetak, er det tilsynsmyndigheten for kredittinstitusjonen som er konsolidert tilsynsmyndighet. Dette gjelder uavhengig av om kredittinstitusjonen er morforetak eller datterforetak. Dersom det er flere kredittinstitusjoner i gruppen, er det tilsynsmyndigheten for kredittinstitusjonen med størst forvaltningskapital som er konsolidert tilsynsmyndighet (eller der flere kredittinstitusjoner er under tilsyn av samme tilsynsmyndighet: de foretak som samlet har størst forvaltningskapital). Dersom det ikke er noen kredittinstitusjon i konsernet, er konsolidert tilsynsmyndighet tilsynsmyndigheten til det verdipapirforetaket i konsernet som har størst balansesum.

Dersom tilsynsmyndigheten i etableringsstaten er en annen enn den konsoliderte tilsynsmyndigheten, skal søknaden også sendes til tilsynsmyndigheten i etableringsstaten.

Tilsynsmyndighetene skal søke å bli enige om en felles beslutning, jf. artikkel 21 a nr. 8. Beslutningen skal treffes innen to måneder etter at den konsoliderte tilsynsmyndigheten har sendt sin vurdering av søknaden til tilsynsmyndigheten i etableringsstaten.

Dersom de ulike tilsynsmyndighetene ikke blir enige, skal beslutningen tas av EBA (etter at saken er henvist til EBA i samsvar med artikkel 19 i forordning (EU) nr. 1093/2010, jf. artikkel 21 a nr. 8 tredje ledd).

Dersom søknaden gjelder et blandet konsern (konsern som omfatter både bank og forsikring) hvor det er utpekt en tilsynsmessig koordinator, skal også denne samtykke til beslutningen, jf. artikkel 21 a nr. 9. Dersom de ulike tilsynsmyndighetene ikke blir enige, skal beslutningen tas av EBA eller EIOPA.

Artikkel 21a nr. 3 stiller følgende vilkår for tillatelse til å være holdingforetak:

- Konserninterne retningslinjer og fordelingen av oppgaver i konsernet må effektivt sikre (a) koordinering av virksomhetene i datterforetakene, (b) forhindre eller håndtere interessekonflikter i konsernet og (c) håndheving av konserninterne retningslinjer fastsatt av holdingforetaket, jf. bokstav a.
- Organisasjonsstrukturen i konsernet kan ikke være til hinder for et effektivt tilsyn med datterforetak jf. bokstav b.
- Eiere og ledelse må oppfylle kravene som stilles til egnethet, jf. bokstav c.

Avslag på både søknader om konsesjon og søknader om unntak fra konsesjonsplikten må gis innen fire måneder etter at søknaden er mottatt, jf. artikkel 21a nr. 10. Er søknaden ufullstendig, løper

fristen fra tidspunktet alle nødvendige opplysninger er mottatt. En avgjørelse skal uansett treffes innen seks måneder etter at søknaden er mottatt.

Også ved egnethetsvurderinger av kvalifiserte eiere, skal myndighetene koordinere sine vurderinger, jf. artikkel 21a nr. 2 annet ledd. I slike tilfeller gjelder ikke direktivets ordinære saksbehandlingsfrister for egnethetsvurdering.

Ved overtredelse av krav til tillatelse, eller vilkår for tillatelse, skal tilsynsmyndigheten ha nødvendige virkemidler bl.a. for å bidra til at krav som følger av CRD IV og CRR overholdes på konsolidert nivå, jf. artikkel 21 a nr. 6.

Direktivet inneholder ikke konkrete krav til tilsynsmessige virkemidler, men det er i artikkel 21 a nr. 6 gitt en del eksempler på slike virkemidler:

- suspensjon av utøvelse av stemmeretten til aksjer i datterforetak som er kredittinstitusjon eller verdipapirforetak,
- påbud eller sanksjoner mot holdingforetaket eller dets styre og ledelse, påbud til om at holdingforetaket skal overføre aksjene i datterforetak, som er kredittinstitusjon eller verdipapirforetak, til sine aksjonærer,
- utpeking av annet holdingselskap, kredittinstitusjon eller verdipapirforetak i konsernet som ansvarlig for overholdelse av krav på konsolidert nivå,
- begrense adgangen til eller forbud mot utbetaling av utbytte til aksjonærer, påbud om at holdingforetaket skal selge eller selge seg ned i kredittinstitusjon, verdipapirforetak eller andre enheter i den finansielle sektoren,
- påbud om å fremlegge en plan for overholdelse av krav.

CRD5 endrer artikkel 64, artikkel 66 g 67 i CRD IV, slik at holdingforetak omfattes av tilsynsbeføyelser og sanksjoner ved overtredelse av regelverk.

### **6.1.3 Arbeidsgruppens vurdering**

Bestemmelsen i artikkel 21 a om godkjenning av holdingforetak inneholder ingen nasjonale valg, med unntak av valg av tilsynssanksjoner.

Etter finansforetaksloven må det søkes om å etablere holdingforetak i finanskonsern. Reglene om tillatelse gjelder i dag bare norske holdingforetak i norske finanskonsern. For slike holdingforetak oppfyller, etter arbeidsgruppens vurdering, gjeldende regler i finansforetakslovens kapittel 17 kravene i artikkel 21 a nr. 2 og 3.

Arbeidsgruppen foreslår at det i finansforetaksloven § 17-3 tas inn et nytt ledd om at kravet til tillatelse etter første ledd gjelder også norsk holdingforetak med datterforetak som er bank, kredittforetak eller verdipapirforetak etablert i annen EØS-stat. Kravet foreslås også for holdingforetak etablert i annen EØS-stat som etablerer slike datterforetak i Norge i tilfeller der Finanstilsynet vil være konsolidert tilsynsmyndighet for konsernet.

Arbeidsgruppen foreslår at det i samsvar med artikkel 21a nr. 4 lovfestes en adgang for Finanstilsynet til å gi unntak fra kravet om tillatelse. Vilkårene for å få unntak foreslås tatt inn i en

ny § 17-3 a i finansforetaksloven. Det fremgår ikke nærmere av direktivet hva som ligger i vilkåret i bestemmelsens bokstav d) om at foretaket ikke tar del i ledelsesmessige, operasjonelle eller finansielle beslutninger som påvirker konsernet eller de regulerte datterforetakene. Arbeidsgruppen legger til grunn at vilkåret ikke innebærer et unntak fra alminnelige selskapsrettslige regler om selskapsstyring gjennom de ulike selskapsorganene.

Arbeidsgruppen legger til grunn at Finanstilsynets tilsynsmessige virkemidler oppfyller direktivets krav.

Direktivet stiller krav til myndighetenes behandling av en søknad, herunder frister for behandlingen. Arbeidsgruppen legger til grunn at direktivets bestemmelse om at avslag skal gis innen fire måneder etter at fullstendig søknad er mottatt, i realiteten innebærer en frist for å avgjøre om en søknad skal innvilges eller avslå, selv om direktivet åpner for at fristen for å gi godkjenning er seks måneder etter at søknaden er mottatt. Arbeidsgruppen foreslår at det i finansforetaksloven § 3-2 femte ledd tas inn en bestemmelse i samsvar med direktivet.

Arbeidsgruppen foreslår i samsvar med bestemmelsen i artikkel 21 a nr. 2 annet ledd at fristen for å behandle søknader om erverv av kvalifisert eierandel ikke gjelder ved søknader om konsesjon som holdingforetak. I slike tilfeller avbrytes saksbehandlingsfristen i finansforetaksloven § 6-2 inntil søknaden om konsesjon eller unntak fra konsesjon for etablering av holdingforetak er ferdigbehandlet. Det vises til forslag til finansforetaksloven § 6-2.

Arbeidsgruppen foreslår ikke bestemmelser om samarbeid mellom ulike tilsynsmyndigheter i finanskonsern. Norske myndigheter vil være folkerettslig forpliktet til å følge direktivets bestemmelser om dette.

## **6.2 Krav til mellomliggende morforetak i EU der konsernspissen er etablert i tredjeland**

### **6.2.1 Gjeldende rett**

Reglene i finansforetaksloven § 5-1 om krav til tillatelse for å etablere norske finansforetak som datterforetak, gjelder også for finansforetak etablert utenfor EU/EØS.

### **6.2.2 EØS-rett**

Dersom et tredjelandskonsern har to eller flere kredittinstitusjoner/verdipapirforetak som datterforetak i EU, skal disse ha ett mellomliggende morforetak etablert i EU, jf. CRD5 ny artikkel 21 b nr. 1. Tredjelandskonsern er definert i ny artikkel 3 nummer 63 og 64 i CRD5. jf. CRR2 ny artikkel 4 nr. 1 xv 138.

Tilsynsmyndighetene kan tillate to mellomliggende morforetak i EU, jf. artikkel 21 b) nr. 2. Dette gjelder dersom et krav om at datterforetakene i EU skal ha ett felles mellomliggende morforetak i EU vil være uforenlig med obligatoriske krav til separasjon av virksomheter i konsernet etter regler eller myndighetspåbud i konsernspissens hjemland. Det samme gjelder dersom krisehåndteringsmyndigheten for det mellomliggende morforetaket i EU mener at ett felles mellomliggende morforetak vil gjøre avviklingen mindre effektivt enn om det er to mellomliggende morforetak.

Etter artikkel 21 b nr. 3 skal et mellomliggende morforetak være en kredittinstitusjon eller et holdingforetak med tillatelse etter artikkel 21 a. Dersom konsernet bare omfatter verdipapirforetak etablert i EU, kan det mellomliggende morforetaket være et verdipapirforetak som omfattes av krisehåndteringsdirektivet. Dette gjelder verdipapirforetak som omfattes av startkapitalkravet i verdipapirhandelloven § 9-39 første ledd, som følge av at de har tillatelse til å handle finansielle instrumenter for egen regning, avgi fulltegningsgaranti eller å drive multilateral eller organisert handelsfasilitet.

Kravet til mellomliggende morforetak i EU skal ikke gjelde for konsern med "samlede eiendeler" i EU på mindre enn 40 milliarder euro, jf. artikkel 21 b nr. 4. Etter artikkel 21 b nr. 5 skal følgende inngå i beregningen:

- samlet forvaltningskapital til konsernforetakene i EU, og
- den samlede forvaltningskapitalen til tredjelandskonsernets filialer som har tillatelse i henhold til MiFID II eller MiFIR.

For tredjelandskonsern som hadde mer enn ett kredittforetak/verdipapirforetak i EU den 27. juni 2019 og som har en forvaltningskapital på minst 40 milliarder euro i EU, er det gitt overgangsregler frem til 30. desember 2023, jf. artikkel 21 b nr. 8.

### **6.2.3 Arbeidsgruppens vurdering**

Direktivet åpner ikke for nasjonale valg.

Arbeidsgruppen legger til grunn at kravet til mellomliggende morforetak vil gjelde for morforetak i tredjeland som sammen med datterforetakene i EU utgjør et konsern og der samlet forvaltningskapital i EU er på minst 40 milliarder euro. Direktivet stiller ikke krav til at det ikke at det mellomliggende morforetaket må være 100 prosent eid av konsernspissen.

I dag er det ingen norske banker eller kredittforetak som inngår i tredjelandskonsern. I dag er det ett norsk verdipapirforetak som er del av et tredjelandskonsern.

Arbeidsgruppen foreslår at det i finansforetaksloven § 17-3 tas inn et nytt femte ledd om at kravet til tillatelse etter første ledd gjelder også foretak med hovedsete i tredje land, som vil etablere datterforetak i Norge. Det foreslås en generell bestemmelse om at Finanstilsynet kan stille vilkår om at det etableres et mellomliggende morforetak i en EØS-stat. Det anses ikke nødvendig å presisere hvilke forutsetninger som må oppfylles for at Finanstilsynet kan stille slike krav. Finanstilsynet vil ved eventuelle søknader, måtte begrense slike vilkår til de situasjonene direktivet åpner for krav om mellomliggende morforetak.

Arbeidsgruppen foreslår ikke å særskilt bestemmelser om samarbeid mellom tilsynsmyndighetene eller tilsynsmyndighetenes rapportering til EBA. Norske myndigheter vil være folkerettslig forpliktet til å følge direktivets regler om dette.

## **6.3 Egnethetskrav**

### **6.3.1 Gjeldende rett**

Et finansforetak skal ha et allsidig sammensatt styre av egnede styremedlemmer, jf. finansforetaksloven §§ 8-4 og 3-5. Dersom styremedlemmer ikke har nødvendig kunnskap, erfaring og god vandel, kan Finanstilsynet pålegge finansforetaket å endre styresammensetningen, jf. finansforetaksloven § 8-9. Finansforetaksloven kapittel 9 inneholder regler som skal sikre at styremedlemmer opptrer uavhengig og med integritet.

### **6.3.2 EØS-rett**

Etter CRD5 ny artikkel 91 nr. 1 plikter foretakene selv å sørge for at kravene til at styremedlemmer i kredittinstitusjoner og verdipapirforetak har tilstrekkelig kunnskap, erfaring og god vandel er oppfylt til enhver tid. Kravene utvides til også å gjelde for holdingforetak i konsern.

Etter bestemmelsens annet ledd skal tilsynsmyndigheten ha hjemmel til å avsette styremedlemmer som ikke oppfylle egnethetskravene. Tilsynsmyndigheten skal særlig kontrollere at kravene er oppfylt dersom det foreligger mistanke om hvitvasking av penger eller terrorfinansiering, eller forsøk på dette.

Etter ny artikkel 91 nr. 7 skal sammensetningen av styret reflektere en tilstrekkelig erfaringsbredde. Ny artikkel 91 nr. 8 setter krav til uavhengighet og integritet for styrets medlemmer.

### **6.3.3 Arbeidsgruppens vurdering**

Etter arbeidsgruppens vurdering er kravene til styremedlemmer tilstrekkelig gjennomført i finansforetaksloven § 3-5 og 8-4, som også gjelder for norske holdingforetak i norske finanskonsern. Arbeidsgruppen legger til grunn at kravet til egnethet vil gjelde for norske holdingforetak med datterforetak som er bank, kredittforetak eller verdipapirforetak etablert i annen EØS-stat, samt for holdingforetak etablert i annen EØS-stat som etablerer slike datterforetak i Norge i tilfeller der Finanstilsynet vil være konsolidert tilsynsmyndighet for konsernet. Arbeidsgruppen viser til at reglene i kapittel 3 vil gjelde tilsvarende for konsesjonsbehandlingen, jf. finansforetaksloven § 17-5 siste ledd.

## **7 Godtgjørelse**

### **7.1 Gjeldende rett**

Godtgjørelsesreglene i finansforetaksloven og finansforetaksforskriften gjennomfører kravene til godtgjørelsesordninger som følger av EUs kapitalkravsdirektiv. Reglene gjelder uavhengig av foretakets størrelse og kompleksitet, og størrelsen på den ansattes variable godtgjørelse.

Styret i foretak som omfattes av godtgjørelsesreglene i finansforetaksloven og -forskriften skal sørge for at foretaket har en godtgjørelsesordning som gjelder for hele foretaket og datterselskaper, jf. finansforetaksforskriften § 15-2, jf. § 15-1.

Det gjelder særlige krav for godtgjørelse til ledende ansatte, ansatte med arbeidsoppgaver av vesentlig betydning for foretakets risikoeksponering, ansatte med kontrolloppgaver og tillitsvalgte, jf. finansforetaksforskriften § 15-4 til 15-7.

Minst 50 prosent av den variable godtgjørelsen skal ikke kunne disponeres fritt av den ansatte, men fordeles jevnt over en periode på minst tre år, jf. finansforetaksforskriften § 15-4 sjettedde ledd. Denne andelen skal være minst 60 prosent "dersom den variable godtgjørelsen utgjør et meget stort beløp sett i lys av blant annet foretakets virksomhet og lønnsnivået i foretaket".

Minst halvparten av den variable godtgjørelse skal etter bestemmelsen gis i form av aksjer eller andre egenkapitalinstrumenter, eller betinget kapital som avspeiler foretakets verdiutvikling.

Det følger av likestillings- og diskrimineringsloven § 34 at godtgjørelsesordningen skal være kjønnsnøytral.

## 7.2 EØS-rett

CRD5 inneholder enkelte endringer i EU-reglene om godtgjørelsesordninger.

I artikkel 74 nr. 1 og 92 nr. 1 bokstav b nr. 2 er det tatt inn en bestemmelse om at godtgjørelsesordninger skal være kjønnsnøytrale.

Tilbakeholdsperioden for variabel godtgjørelse forlenges, og skal være minst 4 år, jf. artikkel 94 nr. 1 bokstav m. For medlemmer av ledelsesorganer og den daglige ledelse i foretak som anses som vesentlige i lys av dets størrelse, interne organisasjon og virksomhetens art, omfang og kompleksitet, skal tilbakeholdsperioden være minst 5 år.

Etter artikkel 94 nr. 1 bokstav l (i) skal minst 50 prosent av den variable godtgjørelsen utbetales i aksjer eller tilsvarende egenkapitalinstrumenter. Etter CRD IV kan ikke-noterte foretak i tillegg benytte instrumenter knyttet til aksjer ("share-linked instruments"). Etter CRD5 artikkel 94 nr. 1 bokstav l i) vil dette også gjelde for børsnoterte foretak.

CRD5 Artikkel 94 nr. 3 unntar enkelte foretak og ansatte fra utbetalingsreglene i artikkel 94 nr. 1 bokstav l, m og o andre avsnitt<sup>33</sup>. Unntakene gjelder for:

- foretak som ikke er definert som et stort foretak etter CRR2, og hvis gjennomsnittlig forvaltningskapital ikke overstiger 5 milliarder euro over en fireårsperiode forut for inneværende regnskapsår, jf. bokstav a, og
- ansatte med årlig variabel godtgjørelse som ikke overstiger 50 000 euro, og som samtidig ikke overstiger 1/3 av medarbeiderens totale godtgjørelse, jf. bokstav b.

For foretak som ikke er definert som et stort foretak etter CRR2, kan nasjonale myndigheter justere kretsen av foretak som skal omfattes av unntaket dersom dette er hensiktsmessig med hensyn til foretakets art og omfang, kompleksitet og interne organisering, jf. artikkel 94 nr. 4. Terskelen for når reglene skal gjelde kan maksimalt økes til 15 milliarder euro, forutsatt at vilkårene i artikkel 94 nr. 4 bokstav a i) og ii) er oppfylt. Det er ingen grense for hvor lavt terskelen kan settes.

---

<sup>33</sup> Vedørende krav om utbetaling av skjønsmessige fastsatte pensjonsytelser i instrumenter og tilbakeholdelse.

Nasjonale myndigheter har også anledning til å fastsette at ansatte med årlig variabel godtgjørelse under den individuelle terskelen skal omfattes av utbetalingsreglene hvis dette kan begrunnes i særlige nasjonale markedsforhold, jf. artikkel 94 nr. 5. Det er ingen grense for hvor lavt terskelen kan settes.

I artikkel 92 nr. 2 er det tatt inn en definisjon av hvilke medarbeidere som anses å kunne påvirke foretakenes risikoeksponering (risikotakere). Definisjonen omfatter medlemmer av ledelsesorganer, ansatte med lederansvar for foretakets kontrollfunksjoner eller vesentlige forretningsenheter. Videre omfattes ansatte som i forrige regnskapsår ble tildelt godtgjørelse på minst 500 000 euro eller godtgjørelse som tilsvarte eller oversteg gjennomsnittlig godtgjørelse til medlemmer av ledelsesorganet, og som utfører arbeid innenfor en vesentlig forretningsenhet og arbeidets art har betydelig ("significant") innflytelse på den aktuelle enhetens risikoprofil.

EU-kommisjonen er gitt hjemmel til å fastsette utfyllende regler om bl.a. hvilke medarbeidere som skal anses å ha vesentlig innflytelse på foretakets risikoprofil, jf. artikkel 94 nr. 2.

Etter CRD5 artikkel 109 skal ikke godtgjørelsesreglene i artikkel 92, 94 og 95 gjelde på konsolidert nivå for datterforetak som er omfattet av godtgjørelsesregler etter andre EU-regler<sup>34</sup>. Artikkel 92, 94 og 95 gjelder likevel medarbeidere i slike datterforetak dersom datterselskapet er et forvaltningsselskap<sup>35</sup> eller et verdipapirforetak (med unntak av foretak som har tillatelse til å yte investeringsrådgivning, motta og formidle ordre knyttet til finansielle instrumenter eller drift av en multilateral eller organisert handelsfasilitet), og de ansatte utfører arbeid som anses å ha vesentlig innvirkning på foretakenes eller konsernets risikoprofil eller virksomhet, jf. artikkel 109 nr. 5.

CRD5 artikkel 109 nr. 6 åpner for at medlemsland kan fastsette at datterforetak som er omfattet av andre sektorvise godtgjørelsesregler i EU likevel skal omfattes av godtgjørelsesreglene i direktivet.

### **7.3 Arbeidsgruppens vurdering**

Etter CRD IV omfattes alle foretak og ansatte klassifisert som risikotakere av utbetalingsreglene, og medlemslandene har ikke adgang til å gjøre nasjonale valg med hensyn til hvilke foretak/ansatte reglene skal gjelde for. I CRD5 innsnevres kretsen av foretak og ansatte som omfattes av utbetalingsreglene.

For foretak som er definert som et stort foretak etter CRR2 vil CRD5s godtgjørelsesregler, herunder utbetalingsreglene, gjelde fullt ut. For andre foretak vil godtgjørelsesreglene også gjelde, men utbetalingsreglene vil kun gjelde for foretak med forvaltningskapital over 5 milliarder euro i gjennomsnitt over en fireårsperiode. Som nevnt står nasjonale myndigheter etter CRD5 fritt til å fastsette høyere eller lavere terskler for når utbetalingsreglene skal gjelde dersom dette anses som hensiktsmessig tatt i betraktning foretakets art og omfang, kompleksitet og interne organisering, jf. artikkel 94 nr. 4.

---

<sup>34</sup> Tilsvarende gjelder for datterforetak etablert i tredjeland som ville vært underlagt godtgjørelsesregler etter andre EU-rettsakter dersom de hadde vært hjemmehørende i et EU-land.

<sup>35</sup> Dette omfatter både forvaltningsselskaper for verdipapirfond og AIF-forvaltere.



Etter finansforetaksforskriften gjelder reglene for utbetaling av variabel godtgjørelse alle foretak, uavhengig av foretakets klassifisering eller forvaltningskapital. Arbeidsgruppen har ikke grunnlag for å vurdere om de norske reglene har hatt noen negative effekter, og det ligger heller ikke i arbeidsgruppens mandat å vurdere de norske reglene på generell basis. Arbeidsgruppen har derfor begrenset sine vurderinger til de nye EU-reglene som vil gjelde for foretak med forvaltningskapital over 5 milliarder euro. Arbeidsgruppen foreslår ikke å benytte det nasjonale handlingsrommet til å sette en lavere eller høyere grense for de foretak som skal omfattes av nye EØS-regler

Arbeidsgruppen legger til grunn at minimum utsettelsesperiode i finansforetaksforskriften § 15-4 (6) må økes fra tre til fire år, i tråd med direktivet. Videre må det fastsettes at utsettelsesperioden skal være 5 år for medlemmer av ledelsesorganer og den daglige ledelse i foretak som anses som vesentlige i lys av dets størrelse, interne organisasjon og virksomhetens art, omfang og kompleksitet.

Artikkel 109 nr. 6 åpner for at medlemsland kan utvide virkeområdet til artikkel 92, 94 og 95 til datterforetak i gruppe gjenstand for konsolidering, og som er underlagt godtgjørelsesregler som følger av annet EU-regelverk. I tillegg til EU-reglene for verdipapirforetak (MiFID) er det gitt regler om godtgjørelsesordninger i regler som er gjennomført i gjennomført i AIF-loven og verdipapirfondloven med forskrifter, og Solvens II-forskriften § 53. Det er også foreslått endringer i finansforetaksforskriften § 15-10 for å gjennomføre reglene om godtgjørelsesordninger i IORP II<sup>36</sup>. Arbeidsgruppen ser på denne bakgrunn ikke behov for å utvide virkeområdet til godtgjørelsesreglene i CRD5 artikkel 92, 94 og 95 til datterforetak som omfattes av andre godtgjørelsesregler. En slik bestemmelse må tas inn i finansforetaksforskriften § 15-2.

CRD5s definisjon av hvilke ansatte som skal anses å ha vesentlig innvirkning på foretakets risikoprofil foreslås tatt inn i finansforetaksforskriften § 15-4.

Etter finansforetaksforskriften § 15-4 (6) skal minst halvparten av årlig variabel godtgjørelse gis i form av aksjer eller andre egenkapitalinstrumenter utstedt av foretaket eller et annet foretak i konsernet, eller i form av betinget kapital som avspeiler foretakets verdiutvikling. Sistnevnte vil også omfatte instrumenter knyttet til aksjer ("share-linked instruments"), for eksempel syntetiske aksjer. Den norske bestemmelsen skiller ikke mellom noterte og ikke-noterte foretak. Det er derfor ikke nødvendig med endringer som følge av at CRD5 åpner for at slike instrumenter også kan benyttes i noterte foretak.

At godtgjørelsesordningen skal være kjønnsnøytral følger allerede av gjeldende rett. Arbeidsgruppen foreslår dermed ingen presisering av dette i godtgjørelsesreglene.

Arbeidsgruppen viser for øvrig til at EUs direktiv 2019/2034 (Investment Firms Directive - IFD), vil medføre endringer i godtgjørelsesreglene for verdipapirforetak. Det ligger ikke innenfor arbeidsgruppens mandat å vurdere dette direktivet og de nasjonale valg som følger av det. De foreslåtte reguleringer for kredittinstitusjoner vil inntil videre også gjelde for verdipapirforetak.

---

<sup>36</sup> Se Finanstilsynets høringsnotat om gjennomføring av IORP II i norsk rett, datert 31. januar 2019: <https://www.regjeringen.no/contentassets/8ad1e1c715db41869b97e1a263f4e1e7/iorp-ii.pdf>

## **8 Lån til ledende ansatte mv., herunder opplysningsplikt overfor tilsynsmyndighetene**

### **8.1 Gjeldende rett**

Finansforetaksloven § 9-9 regulerer finansforetaks adgang til å gi lån til og stille garantier for daglig leder, ansatte, tillitsvalgte og deres personlige nærstående som definert i allmennaksjeloven § 1-5 annet ledd.

Etter finansforetaksloven § 9-10 kan finansforetak ikke gi lån til foretak hvor daglig leder, ansatte og tillitsvalgte er ansvarlig deltaker eller styremedlem, med mindre internrevisor eller revisor har bekreftet at lånet eller garantien vil være betryggende sikret. Det er gitt enkelte unntak fra forbudet. Foretaket skal ved utgangen av hvert kvartal utarbeide oversikter over slike lån.

Etter finanstillitsynsloven § 3 annet ledd har foretak under tilsyn plikt til å gi de opplysninger om virksomheten som tilsynet ber om. Bestemmelsen omfatter også opplysninger om lån til ledende ansatte.

### **8.2 EØS-rett**

CRD5 ny artikkel 88 nr. 1 stiller krav til at medlemsstatene skal sikre at opplysninger om lån til medlemmer av styret og ledelsen og deres nærstående dokumenteres og på anmodning kan utleveres tilsynsmyndighetene. Bestemmelsen gjelder også for lån til foretak hvor et medlem av styret eller ledelsen, eller vedkommendes nærstående, har en kvalifisert eierandel på 10 prosent eller mer av kapitalen eller stemmene eller for øvrig kan utøve betydelige innflytelse. Det samme gjelder lån til foretak hvor nevnte personer er del av den daglige ledelsen eller styret.

### **8.3 Arbeidsgruppens vurdering**

Kravene i CRD5's krav om at tilsynsmyndigheten skal ha tilgang til opplysninger om lån til styremedlemmer, ledende ansatte og deres nærstående er dekket av opplysningsplikten i finanstillitsynsloven § 3.

CRD5 ikke innebærer behov for endring i de materielle regler om begrensninger i lån til ledende ansatte (finansforetaksloven § 9-9 og 9-10).

Arbeidsgruppen foreslår likevel at begrensningene i finansforetaksloven § 9-10 utvides til lån til foretak hvor tillitsvalgte, ansatte eller deres nærstående har en kvalifisert eierandel. Forslaget vil bidra til å oppfylle påpekninger gitt av IMF tidligere, senest i rapport fra august 2020<sup>37</sup>.

---

<sup>37</sup> <https://www.imf.org/en/Publications/CR/Issues/2020/08/07/Norway-Financial-Sector-Assessment-Program-Technical-Note-Banking-Regulation-and-Supervision-49671>

## **9 Tilsynsvirksomhet**

### **9.1 Generelt**

#### **9.1.1 Gjeldende rett**

Finanstilsynet kan pålegge foretak under tilsyn å sende inn oppgaver og opplysninger på den måten Finanstilsynet bestemmer og som tilsynet mener det trenger for å kunne utføre sitt verv, jf. finanstilsynsloven § 4 første ledd nr. 3.

Etter finanstilsynsloven § 4 kan Finanstilsynet pålegge retting dersom foretakets organer ikke overholder sine plikter.

#### **9.1.2 EØS-rett**

I CRD5 er det inntatt en rekke endringsbestemmelser som gjelder tilsynsmyndighetene. Det er gitt regler om rapporteringer til EU-kommisjonen og EBA i CRD5 ny artikkel 4 nr. 3 og 4, ny artikkel 18 bokstav d) og ny artikkel 47 nr. 2. Det er videre gitt regler i ny artikkel 47 nr. 1a om at medlemsstatene skal kreve informasjon fra filialer av kredittinstitusjoner med hovedkontor i et tredjeland. Ny artikkel 63 nr. 1 siste ledd har regler om at tilsynsmyndighetene skal ha myndighet til å kreve bytte av revisor dersom revisor ikke overholder varslingsplikt til tilsynsmyndighetene.

#### **9.1.3 Arbeidsgruppens vurdering**

Etter arbeidsgruppens vurdering er det ikke behov for noen regulering av direktivkrav som kun retter seg mot tilsynsmyndigheten. Finanstilsynet vil være folkerettslig forpliktet til å følge EU-reglene.

Finanstilsynsloven § 4 gir Finanstilsynet hjemmel for å fastsette rapporteringskrav også for filialer av utenlandske kredittinstitusjoner med hovedkontor i tredjeland. Nye EU-regler forutsetter derfor ikke nye norske regler på dette punktet.

Etter arbeidsgruppens vurdering gir gjeldende regler også tilstrekkelig hjemmel til å pålegge bytte av revisor.

### **9.2 Tilsynssamarbeid**

#### **9.2.1 Gjeldende rett**

Det følger av finanstilsynsloven § 1 annet ledd at dersom foretak under tilsyn er del av et konsern, skal det føres tilsyn etter finanstilsynsloven også med andre foretak i konsernet. Når tilsynsmessige hensyn tilsier det, gjelder dette også den del av virksomheten til foretakene i konsernet som ikke ellers omfattes av finanstilsynsloven.

Etter finanstilsynsloven 4b kan Finanstilsynet pålegge et foretaks morforetak opplysningsplikt dersom opplysninger ikke blir utlevert av foretaket. Etter finansforetaksforskriften § 17-2 siste ledd har eierforetak (som definert i finansforetaksloven § 17-6 annet ledd bokstav c) plikt til å gi de opplysningene som Finanstilsynet finner nødvendig for å gjennomføre et hensiktsmessig og effektivt tilsyn med finansforetakene i konsernet.

Etter finanstilsynsloven § 4 første ledd nr. 3 kan Finanstilsynet pålegge foretak under tilsyn å sende opplysninger til tilsynsmyndigheter i andre stater som fører tilsyn med tilsvarende foretak som nevnt i finanstilsynsloven § 1 første ledd.

Finanstilsynslovens § 7 inneholder bestemmelser om taushetsplikt overfor uvedkommende for tilsynets styremedlemmer og tjenestemenn. Etter bestemmelsens annet ledd gjelder ikke taushetsplikten (etter tilsynsloven og forvaltningsloven) overfor andre EØS-staters sentralbanker eller tilsynsmyndigheter som fører tilsyn som nevnt i finanstilsynsloven § 1, herunder Den europeiske sentralbank, EBA, EIOPA og ESMA, Det europeiske råd for systemrisiko og EFTAs overvåkingsorgan.

I forskrift 30. november 1998 nr. 1102 er det gitt nærmere regler om utveksling av opplysninger med tilsynsmyndigheter fra land i og utenfor EØS-område. Etter forskriften § 2 skal Finanstilsynet ved utlevering av opplysninger til andre lands tilsynsmyndigheter stille vilkår om at opplysningene skal være undergitt taushetsplikt hos mottaker, og bare kan videreformidles med samtykke fra Finanstilsynet.

### **9.2.2 EØS-rett**

Det følger av CRD5 ny artikkel 4 nr. 8 at krisehåndteringsmyndigheten og tilsynsmyndigheten skal samarbeide og rådføre seg med hverandre ved utarbeidelse av krisehåndteringsplaner og i andre situasjoner der dette følger av krisehåndteringsdirektivet eller CRR.

CRD5 innebærer enkelte endringer i bestemmelsene i artikkel 56 og 57 om utveksling av opplysninger mellom tilsynsmyndigheter, krisehåndteringsmyndigheter mv.. Etter ny artikkel 58a kan tilsynsmyndighetene på visse vilkår, og hensyntatt personvernforordningen, videreformidle eller dele opplysninger med Det Internasjonale Valutafond (IMF), Verdensbanken, Den Internasjonale Betalingsbank (BIS) og Rådet for Finansiell Stabilitet (FSB).

I CRD5 ny artikkel 111 endres reglene for hvilken tilsynsmyndighet som skal føre tilsyn etter CRD IV-regelverket på konsolidert nivå i konsern. Består konsernet av både kredittinstitusjon og verdipapirforetak, er det tilsynsmyndigheten for kredittinstitusjonen som er konsolidert tilsynsmyndighet. Dersom det er flere kredittinstitusjoner i gruppen, er det tilsynsmyndigheten for kredittinstitusjonen med høyest forvaltningskapital som er konsolidert tilsynsmyndighet (eller der flere kredittinstitusjoner er under tilsyn av samme tilsynsmyndighet: de foretak som samlet har størst forvaltningskapital). Dersom det ikke er noen kredittinstitusjon i konsernet, er konsolidert tilsynsmyndighet tilsynsmyndigheten til verdipapirforetak i konsernet med høyest balansesum.

CRD5 medfører ingen endringer i bestemmelsene om at tilsynsmyndighetene i særlige tilfeller kan avtale hvilken tilsynsmyndighet som skal være konsolidert tilsynsmyndighet.

Artikkel 113 omhandler tilsynskollegiers felles beslutninger vedrørende kapital og likviditet (joint decisions). Fellesbeslutningen skal nå også omfatte fastsettelse av kapitalkravsmargin, jf. artikkel 113 nr. 1. bokstav c. Fellesbeslutninger skal fattes innen fire måneder etter at den konsoliderte tilsynsmyndighet har delt sin vurdering med tilsynskollegiet, også på likviditetsområdet der fristen tidligere var en måned.

Artikkel 115 omhandler samarbeid og koordinering mellom tilsynsmyndigheter. Det er spesifisert at koordinerings- og samarbeidsavtaler også skal omfatte tilsynsmyndigheten i de land holdingforetak som inngår i finanskonsernet er etablert.

Tilsynsmyndigheten som har det overordnede ansvaret for tilsyn med et grensekryssende konsern skal etter ny artikkel 116 1s etablere tilsynskollegium i tilfeller hvor alle grensekryssende datterforetak av morforetak i EU, holdingforetak i EU eller morforetak i blandede finanskonsern i EU har hovedkontor i et tredjeland, forutsatt at tredjelands tilsynsmyndighet er underlagt taushetspliktregler som tilsvarende taushetspliktreglene i CRD IV og MiFID<sup>38</sup>.

Etter artikkel 116 nr. 6 kan tilsynsmyndigheten i holdingforetaks hjemstat delta i tilsynskollegiet.

Artikkel 117 omhandler tilsynsmyndighetenes plikt til å samarbeide. Det er tatt inn en bestemmelse i artikkel 117 nr. 5 om at også tilsynsmyndigheter, finansielle etterretningsmyndigheter og øvrige myndigheter som overvåker og har tilsyn med foretak som er rapporteringspliktige etter hvitvaskingsdirektivet, skal samarbeide og utveksle informasjon forutsatt at dette ikke kan være til hinder for en pågående undersøkelse eller etterforskning.

### **9.2.3 Arbeidsgruppens vurdering**

Etter arbeidsgruppens vurdering er de nye bestemmelsene i om tilsynssamarbeid og utveksling av opplysninger med andre lands tilsynsmyndigheter tilstrekkelig regulert i finanstillitsloven med tilhørende forskrifter.

Arbeidsgruppen mener at det for øvrig ikke er behov for noen særskilt gjennomføring i lov eller forskrift av regler som kun retter seg mot tilsynsmyndighetene. Finanstillitsynet har lang erfaring med internasjonalt tilsynssamarbeid i henhold til gjeldende EU-regler, og endringene i CRD5 medfører ikke behov for lov- eller forskriftsbestemmelser om slikt samarbeid.

Finansdepartementet har lagt til grunn at IMF ikke anses som uvedkommende etter finanstillitsloven § 7. Arbeidsgruppen legger til grunn at Verdensbanken og Rådet for Finansiell Stabilitet heller ikke bør anses som uvedkommende etter finanstillitsloven. Siden overtredelse av finanstillitsloven § 7 er straffesanksjonert, foreslår arbeidsgruppen at dette likevel klargjøres i finanstillitsloven. Arbeidsgruppen foreslår derfor at finanstillitslovens § 7 annet ledd om taushetsplikt ikke gjelder overfor IMF, Verdensbanken, Den Internasjonale Betalingsbank og Rådet for Finansiell Stabilitet. Det samme foreslås for Bankenes sikringsfond (og tilsvarende sikringsordninger i andre EØS-land). Det siste vil gi Finanstillitsynet adgang til å utlevere taushetsbelagte opplysninger som er nødvendige for at Bankenes sikringsfond kan utøve sine oppgaver.

---

<sup>38</sup> EUROPA-PARLAMENTETS OG RÅDETS DIREKTIV 2014/65/EU af 15. maj 2014 om markeder for finansielle instrumenter og om ændring af direktiv 2002/92/EF og direktiv 2011/61/EU

## 10 Enkelte problemstillinger og forslag som ikke følger av bankpakken

### 10.1 Norske finansforetaks etablering av datterforetak i annen EØS-stat

#### 10.1.1 Gjeldende rett

Finansforetaksloven kapittel 4 inneholder særlige bestemmelser om norske finansforetaks virksomhet i utlandet. Det følger av finansforetaksloven § 4-1 første ledd at:

«1) Et norsk finansforetak kan ikke etablere eller erverve finansforetak som datterforetak i annen EØS-stat uten tillatelse etter § 17-1. Saksbehandlingsreglene i § 17-5 og kapittel 3, unntatt § 3-2 annet ledd, § 3-3 og § 3-4, gjelder tilsvarende. For konsernforholdet mellom datterforetaket og finansforetaket og det finanskonsern finansforetaket inngår i, gjelder §§ 17-7 til 17-9 og kapittel 18 tilsvarende.»

Det følger videre av finansforetaksloven § 17-1 første ledd at:

«Et finanskonsern kan bare etableres etter tillatelse gitt av departementet. Tilsvarende gjelder dersom et finanskonsern utvides ved at det etableres konsernforhold til et annet finansforetak eller til verdipapirforetak, forsikringsmeglerforetak, eiendomsmeglerforetak, eller forvaltningsselskap for verdipapirfond. Bestemmelsene i § 6-1 fjerde og femte ledd og § 6-5 gjelder tilsvarende.»

Samme krav til tillatelse vil dermed gjelde ved etablering av finanskonsern, uavhengig av om datterforetaket er etablert i Norge eller i en annen EU/EØS-stat.

#### 10.1.2 Forholdet til EØS-reglene

Eftas overvåkningsorgan (ESA) har ved formelt åpningsbrev 11. desember 2019 anført at regelen i finansforetaksloven § 4-1 første ledd er i strid med både EØS-avtalen artikkel 31 om etableringsfrihet, og flere direktivbestemmelser som konkret gjelder ulike typer finansforetak. ESA konkluderer som følger i det formelle åpningsbrevet:

«Accordingly, as its information presently stands, the Authority must conclude that, by maintaining in force an authorisation requirement, such as the one in Section 4-1 first paragraph of the Financial [Undertakings] Act, Norway fails to fulfil its obligations arising from [...] Articles 8, 16, 24 and 24 of Directive 2013/36/EU of the European Parliament and of the Council of 26 June 2013 on access to the activity of credit institutions and the prudential supervision of credit institutions and investment firms, amending Directive 2002/87/EC and repealing Directives 2006/48/EC and 2006/49/EC, Articles 14, 26, 57 and 60 of Directive 2009/138/EC of the European Parliament and of the Council of 25 November 2009 on the taking - up and pursuit of the business of Insurance and Reinsurance (Solvency II) (recast) , Articles 9 and 20 of Directive 2003/41/EC of the European Parliament and of the Council of 3 June 2003 on the activities and supervision of institutions for occupational retirement provision , Article 5 of Directive 2007/64/EC of the European Parliament and of the Council of 13 November 2007 on payment services in the internal market , Article 3 of Directive 2009/110/EC of the European Parliament and of the Council

of 16 September 2009 on the taking up, pursuit and prudential supervision of the business of electronic money institutions and Article 31 of the EEA Agreement.

Alternatively, the Authority must conclude that, by maintaining in force an authorisation requirement, such as the one in Section 4 - 1 first paragraph of the Financial Institutions Act, which constitutes an unjustified restriction on the freedom of establishment, Norway has failed to fulfil its obligation arising from Article 31 of the EEA Agreement.»

I forbindelse med ESAs vurdering av finansforetaksloven § 4-1 første ledd opp mot EØS-avtalen artikkel 31 om retten til fri etablering innenfor EØS, uttaler ESA at bestemmelsen i finansforetaksloven § 4-1 ikke anses å oppfylle EØS-rettslige krav til forutberegnelighet, jf. formelt åpningsbrev fra ESA punkt 5.3.2:

«[T]he Authority notes that the Norwegian legislation does not establish, which criteria have to be fulfilled, in order for a Norwegian financial institution wishing to establish/acquire a financial institution as a subsidiary in another EEA State to be issued with an authorisation. At the very least, the criteria, which have to be fulfilled, are not clear enough. [...] There is no prescribed documentation or information required when applying for establishing or acquiring a financial institution as a subsidiary in another EEA State. [...]

Section 4-1 first paragraph of the FIA refers to the procedural rules of Section 17-5 and Chapter 3, which, with the exception of certain provisions in this chapter, apply *mutatis mutandis*. However, Norway has not defined when it is deemed that the establishment/acquisition does not pose a risk to the solvency of the parent institution, nor whether the authorisation requirement in Section 4-1 first paragraph of the FIA involves checking compliance with , for example, the higher capital requirements imposed by Norway or the minimum capital requirements set out in Directive 2006/48/EC or, as the case might be, other directives . Moreover, with regard to the requirement that the type of the subsidiary acquired or established and the subsidiary's activities were in accordance with the parent company's license, it is not clear whether Norway requires that, for example, only a credit institution can establish/acquire a credit institution as a subsidiary in another EEA State or whether this requirement should be understood as meaning that the subsidiary's activities should not pose a risk to the solvency and governance of the financial institution. [...]

It is a general principle of EEA law that for a restriction on a fundamental freedom to be justified, the measures must satisfy the principle of legal certainty. Moreover, it is a requirement of EEA law that national provisions do not render legitimate discretionary conduct on the part of the national authorities which is liable to negate the effectiveness of provisions of EEA law, in particular those relating to a fundamental freedom. Therefore, an EEA State may be found not fulfilling its obligations under EEA law by leaving too much discretion to the national authorities. In light of the above, the Authority holds the view that the Norwegian measure does not comply with the principle of legal certainty and, as such, cannot be considered as justified.

I brev til ESA av 2. mars 2020 opprettholdt Finansdepartementet sitt standpunkt om at tilsynsmyndigheten for morforetaket må ha tilstrekkelige midler til å sikre at etablering eller erverv

av datterselskaper i andre EØS-stater ikke undergraver det effektive tilsynet med, eller soliditeten til, konsernet som helhet. Det ble videre orientert om at departementet, i lys av ESAs anførsler, ville be arbeidsgruppen vurdere om hensynet til finansiell stabilitet og effektivt tilsyn med finanskonsern kan ivaretas på en annen måte enn gjennom det gjeldende kravet til tillatelse i finansforetaksloven § 4-1 første ledd, og at denne vurderingen også ville inkludere en vurdering knyttet til ESAs anførsler om rettslig forutsigbarhet.

### **10.1.3 Arbeidsgruppens vurdering**

Når norske finansforetak etablerer eller erverver datterforetak i andre EØS-stater, er det sentralt at finanskonsernet har en finansiell stilling som gjør etableringen forsvarlig ut fra hensynet til finansiell stabilitet.

For å ivareta hensynene til finansiell stabilitet og effektivt tilsyn, foreslår arbeidsgruppen at gjeldende regler om krav til tillatelse for å etablere datterforetak i annen EØS-stat erstattes av en meldeplikt og mulighet for norske myndigheter til å gripe inn på nærmere spesifiserte vilkår.

Arbeidsgruppen er kjent med at det i Italia er regler om dette for forsikringselskaper. Arbeidsgruppen har i sitt forslag sett hen til disse reglene.

Arbeidsgruppen foreslår at melding om etablering av datterforetak i annen EØS-stat skal gis senest 60 dager før konsernendringen gjennomføres. Det forslås videre at Finanstilsynet kan sette vilkår for endringen og gi pålegge stans i gjennomføringen av planene hvis konsernendringene kan utsette konsernselskapene for særskilt risiko eller dersom ervervet eller etableringen vil vanskeliggjøre tilsynet med foretaket eller konsernet. I vurderingen skal det legges vekt på effekten på finansiell stabilitet.

Det gjeldende kravet om tillatelse fra norske myndigheter ved etablering av datterforetak i annen EØS-stat omfatter alle typer finansforetak. Slik arbeidsgruppen ser det, kan det heller ikke etter den nye ordningen med meldeplikt differensieres mellom ulike typer finansforetak. Hensynet til finansiell stabilitet og effektivt tilsyn gjør seg gjeldende både når det gjelder eksempelvis kredittinstitusjoner, betalingsforetak og e-pengeforetak.

## **10.2 Unntak fra konsesjonsplikt for å drive finansieringsvirksomhet**

### **10.2.1 Gjeldende rett**

Finansforetaksloven § 2-1 annet ledd regulerer hva som er å anse som konsesjonspliktig finansieringsvirksomhet. I bestemmelsens tredje ledd bokstav c er det gitt unntak for virksomhet som består i "å yte kreditt til, eller stille garantier for, ansatte i foretaket eller foretak i samme konsern som kredittgiver eller garantistiller".

Finansieringsvirksomhetsloven<sup>39</sup> § 1-3 første ledd nr. 5 hadde et lignende unntak som finansforetaksloven § 2-1. Dette unntaket var imidlertid formulert som at konsesjonsplikten ikke gjaldt der:

---

<sup>39</sup> Opphevet



"foretak som begrenser sin finansieringsvirksomhet til bare å gjelde foretak hvor det har en betydelig eierinteresse, og under forutsetning av at det ikke selv tar opp eller garanterer for andre lån enn ihendehaverobligasjonslån eller lån fra kredittinstitusjon, långiver i utlandet eller firma hvor foretaket har en betydelig eierinteresse."

Finanstilsynet la i sin forvaltningspraksis knyttet til den nå opphevede finansieringsvirksomhetsloven § 1-3 første ledd nr. 5 at betydelig eierinteresse kan foreligge selv om det ikke foreligger et konsernforhold.

I forarbeidene til finansforetaksloven er endringen fra "betydelig eierinteresse" til "konsern" ikke begrunnet. Det fremgår av merknadene til finansforetaksloven § 2-1 i Prop. 125 L (2013-2014) Lov om finansforetak og finanskonsern side 159 at:

"Bestemmelsene viderefører materielt unntakene i gjeldende finansieringsvirksomhetslov § 1-2 og § 1-3. Unntakene svarer materielt til Banklovkommisjonens utkast, men er redaksjonelt endret ved at det gjøres unntak fra definisjonen i annet ledd istedenfor fra forbudet i første ledd."

#### **10.2.2 Arbeidsgruppens vurdering**

Arbeidsgruppen ser at foretak som har en betydelig eierandel i et annet foretak, uten at det er foreta i samme konsern, kan ønske å finansiere dette ved å gi lån fremfor å delta i emisjoner og at dette ikke nødvendigvis er noe samfunnsmessig problem. Ordlyden i finansforetaksloven § 2-1 annet ledd bokstav c) har begrenset denne adgangen. Ut fra lovens forarbeider fremstår det som at det ikke var tilsiktet.

Konsernunntaket i finansforetaksloven (og unntaket for långivere med betydelig eierinteresser etter den nå opphevede finansieringsvirksomhetsloven) berører ikke andre enn profesjonelle aktører (store eiere med evne til å vurdere risiko ved å gi et lån, og selskap disse har betydelig innflytelse over). Dette er en gruppe långivere/låntakere som ikke er målgruppen for finansforetakslovens regler som skal beskytte aktørene (for eksempel i form av kapitalkrav, løpende tilsyn og rapportering).

Arbeidsgruppen foreslår på denne bakgrunn at finansforetaksloven § 2-1 annet ledd bokstav c) bør endres, slik at det som tidligere blir adgang til å yte lån til selskaper hvor långiver har en betydelig eierinteresse.

Av hensyn til forutberegnelighet foreslår arbeidsgruppen at grensen for betydelig eierinteresse fastsettes til 25 prosent av stemmene eller kapitalen i finansforetaket. Dette er den samme grensen for innflytelse i et foretak som medfører at rapporteringspliktige etter hvitvaskingsloven, har plikt til å kontrollere (identifisere) som reelle rettighetshavere.

## **10.3 Lån, garantier mv. mellom konsernforetak**

### **10.3.1 Gjeldende rett**

Finansforetaksloven § 18-4 første ledd regulerer konserninterne engasjementer. Finansforetak skal gi Finanstilsynet melding om konserninterne engasjementer som utgjør mer enn fem prosent av foretakets ansvarlige kapital.

Store eksponeringer, dvs. eksponeringer som utgjør mer enn 10 prosent av ansvarlig kapital, skal rapporteres kvartalsvis til Finanstilsynet, jf. CRR artikkel 394, jf. § 2 i CRR/CRD-IV forskriften.

Finanstilsynet kan etter finanstilsynsloven § 4 nr. 3 pålegge foretak under tilsyn å sende inn oppgaver og opplysninger på den måten Finanstilsynet bestemmer og som tilsynet mener det trenger for å kunne utføre sitt verv. Etter finanstilsynsloven § 3 annet ledd plikter foretakene når som helst å gi alle opplysninger som tilsynet måtte kreve, slik at tilsynet gjøre de undersøkelser om deres stilling og virksomhet som tilsynet finner nødvendig.

### **10.3.2 Arbeidsgruppens vurdering**

Etter finansforetaksloven § 18-4 første ledd annen setning gjelder det i praksis en meldeplikt for konserninterne engasjementer som utgjør mellom 5 og 10 prosent av ansvarlig kapital og som gjelder i tillegg til rapporteringsplikten for store eksponeringer. Bestemmelsen presiserer ikke hva meldingen skal inneholde. Det er heller ikke noe krav om senere rapportering etter at terskelverdien er plassert.

I praksis mottar Finanstilsynet få meldinger i medhold av bestemmelsen i finansforetaksloven § 18-4, selv om mange av finansforetakene som inngår i konsern vil ha betydelig antall konserninterne engasjementer som utgjør mer enn 5 prosent av ansvarlig kapital. Eksempelvis vil samtlige banker som oppretter OMF-foretak overstige terskelverdien på 5 prosent av ansvarlig kapital.

Arbeidsgruppen foreslår at bestemmelsen i finansforetaksloven § 18-4 første ledd annet setning oppheves. Arbeidsgruppen viser til at Finanstilsynet har tilstrekkelig hjemmel i finanstilsynsloven §§ 3 annet ledd annet setning og 4 nr. 3 til å kreve rapportering fra foretakene om konserninterne engasjementer. Arbeidsgruppen viser dessuten til at dette er en bestemmelse som i liten grad følges opp i praksis og at det ikke gjelder noen etterfølgende rapportering etter at terskelverdien er overskredet. Videre viser arbeidsgruppen til at plikten til å sende melding etter bestemmelsen også gjelder for engasjementer som er omfattet av rapporteringsplikten for store eksponeringer, og følgelig innebærer et krav om dobbelrapportering for slike eksponeringer.

## **10.4 Krav til god forretningsskikk for EØS-foretak som driver grensekryssende virksomhet i Norge**

Det følger av finansforetaksloven § 13-5 fjerde ledd at et finansforetak skal "utøve sin virksomhet i samsvar med redelighet og god forretningsskikk". Etter § 5-4 gjelder bestemmelsen også for norske filialer av foretak etablert i annen EØS-stat. Bestemmelsen gjelder imidlertid ikke for foretak etablert i annen EØS-stat som driver grensekryssende virksomhet i Norge. Arbeidsgruppen antar at dette skyldes en inkurie. Regler om god forretningsskikk er begrunnet i hensynet til bl.a. norske forbrukere, og bør gjelde uavhengig av hvor tjenestetilbyderen er etablert. Andre bestemmelser som

er begrunnet i de samme hensyn gjelder også foretak som driver grensekryssende virksomhet i Norge. Dette gjelder f.eks. finansforetaksloven §§ 16-5 til 16-9 om markedsføring mv.

Arbeidsgruppen foreslår en endring i finansforetaksloven § 5-4 som innebærer at kravene til utøvelse av virksomheten i tråd med redelighet og god forretningsskikk også skal gjelde for foretak som driver grensekryssende virksomhet i Norge.

## **11 Økonomiske og administrative konsekvenser**

### **11.1 Formålet med regelendringene**

EUs bankpakke videreutvikler regulering som ble vedtatt etter den globale finanskrisen i 2008-2009 med sikte på å redusere risikoen i EUs finansielle system. Det er også lagt vekt på at bankreguleringen skal fremme EUs bankunion blant annet ved å differensiere enkelte av reguleringene etter bankens størrelser og kompleksitet og på den måten gjøre det enklere for de mindre bankene å oppfylle reguleringene (proporsjonalitetshensyn). Dette gjelder blant annet krav til rapportering og ekstern informasjon.

Bankpakken innebærer relativt små endringer på de enkelte områder, men en nokså stor del av den samlede bankreguleringen er berørt.

Et viktig mål med bankpakken er å redusere kostnadene for mindre og ikke-komplekse finansforetak. Det hadde vært ønskelig å vurdere og beregne effekten av de foreslåtte tiltakene, men arbeidsgruppen har ikke hatt tid til å gå inn på dette.

### **11.2 Økonomiske konsekvenser av bankpakken**

#### **11.2.1 Generelt**

Et hovedmål med bankreguleringen er å redusere risikoen for kriser i det finansielle systemet og å redusere de negative konsekvensene av en krise dersom den likevel skulle oppstå. Nyten av bankregulering er derfor blant annet reduserte kostnader ved krise. Potensielle kostnader består i mindre tilgang på og mer kostbar kreditt og lavere avkastning på sparing for husholdninger, foretak og offentlige myndigheter som følge av bankenes tilpasninger til reguleringene.

Det er vanlig å anta at det eksisterer et optimalt nivå for kapitalen i bankene der kostnadene ved en marginal økning i kapitaldekningen tilsvarer den marginale nytten i form av reduserte kostnader knyttet til krise. Slike beregninger er svært usikre, og det er ikke naturlig å benytte et slikt tankeskjema for å belyse de relativt begrensede endringer som bankpakken omfatter.

Mange av tiltakene er rettet mot å redusere kostnader i driften av mindre og ikke-komplekse finansforetak. Slike foretak utgjør enkeltvis en liten trussel mot finansiell stabilitet. Dersom mange av dem er eksponert mot samme risiko og denne materialiserer seg, vil det kunne ha betydning for finansiell stabilitet. Svakere regulering av slike foretak vil øke denne systemrisikoen. Mindre strenge krav til rapportering og ekstern informasjon vil svekke tilsynsmyndighetenes og markedsaktørenes mulighet for å overvåke slike banker, og dermed å komme med korrigerende tiltak, eller gi signaler via prisingen i markedene.

Reduserte kostnader i mindre og ikke-komplekse banker vil styrke slike banker i konkurranse med større banker. I utgangspunktet er økt konkurranse positivt.

Dersom det er stordriftsfordeler i bankvirksomhet, f.eks. i form av effektivitetsfremmende teknologi, kan tiltak til gunst for mindre og ikke-komplekse banker hindre nødvendige strukturendringer i sektoren. Hvis det i utgangspunktet finnes et stort antall banker, slik at en viss konsentrasjon ikke medfører økt sårbarhet, kan tiltak til fordel for mindre og ikke-komplekse banker føre til en mindre effektiv og mer kostbar produksjon av banktjenester, i forhold til en situasjon uten slike tiltak uten at det gir reduserte krisekostnader.

### 11.2.2 Virkninger i EU

EU-kommisjonen foretok omfattende beregninger av virkningene av bankpakken da den ble lansert i 2016. Selv om det er en del endringer i den vedtatte pakken i forhold til pakken som ble lansert i 2016, har disse endringene begrenset betydning for virkningen av pakken. Arbeidsgruppen legger derfor til grunn at resultatene fra EU-kommisjonens virkningsberegninger i hovedsak er gyldige også for den vedtatte pakken.

Bankkriser er svært kostbare for samfunnet. I virkningsberegningen, der det tas hensyn til både økt kapitaldekning i bankene og et styrket kriseløsningssystem, anslo EU-kommisjonen at bankpakken vil redusere behovet for offentlige midler til å støtte bankene i en krise på størrelse med den globale finanskrisen i 2008-2009, med 32 prosent.<sup>40</sup>

Kostnader ved reguleringsendringer måles normalt ved hvilken virkning de har på BNP. EU-kommisjonen anslo i sin virkningsberegning fra 2016 at det økte kravet til uvektet kjernekapitaldekning og økte kapitalkrav for markedsrisiko vil redusere BNP med mellom 0.03 og 0.06 prosent på lang sikt. Intervallet er bestemt av hva man forutsetter om reduksjonen i bankenes egenkapitalkostnad som følge av at de får mer kapital. EU-kommisjonen anslo videre at bankenes finansieringskostnader vil øke med inntil 3 basispunkter. Disse kostnadene må anses som svært små.

EU-kommisjonen drøfter også effekten av utvidelsen av SMB rabatten uten å forsøke å kvantifisere den. Den trekker fram at både selve rabatten og reduserte rapporterings- og informasjonskrav til mindre og ikke-komplekse banker vil øke bankutlån til SMB.

EU-kommisjonen gir ingen estimater over effekten av tiltakene for å redusere kostnader i mindre og ikke-komplekse banker. De peker på at kostnadene i hele banksystemet vil bli lavere som følge av dette.

### 11.2.3 Virkninger i Norge

Arbeidsgruppen har ikke gjennomført egne analyser av de økonomiske effektene av bankpakken på norsk økonomi. Den kjenner heller ikke til andre studier av dette. Et relevant forhold i denne sammenheng er at norske banker i utgangspunktet er noe bedre kapitalisert enn gjennomsnittet av bankene i EU.

---

<sup>40</sup> Frequently Asked Questions: Capital requirements (CRR/CRD IV) and resolution framework (BRRD/SRM) amendments, Memo EU Kommisjonen 23. November 2016

De nye kravene er dessuten i stor grad allerede oppfylt i norske banker. Det gjelder bl.a. det nye NSFR-kravet og kravet til uvektet kjernekapitaldekning. Det sistnevnte kravet vil faktisk innebære redusert kapitalkrav for norske banker i og med at dagens bufferkrav faller bort. Innføringen av SMB-rabatten innebærer også redusert kapitalkrav for norske banker. Nye beregninger av motpartsrisiko vil skjerpe kapitalkravene for noen banker. Sammen med den relativt høye kapitaldekningen i Norge, innebærer disse forholdene at behovet for tilpasning i bankene må antas å være mindre i Norge enn i andre land. Kostnaden ved bankpakken vil følgelig også være mindre enn i de fleste EU-land og mindre enn det gjennomsnittet som ble rapportert i EU-kommisjonens virkningsberegning.

#### **11.2.4 Virkning av SMB-rabatt og økt proporsjonalitet**

Også for Norge er det vanskelig å estimere konsekvensene av tiltakene for å redusere kostnadene i små og ikke-komplekse finansforetak og øke tilgangen på kreditt til SMB. Generelt har Norge et stort innslag både av mindre og ikke-komplekse finansforetak og av SMB. Effekten på kostnader og kreditttilbud i Norge må derfor antas å bli relativt stor av SMB-rabatten og økt proporsjonalitet. Kostnaden ved SMB-rabatten er redusert kapitaldekning i finansforetakene som dermed blir mer sårbare.

Kostnadene ved proporsjonalitetstiltakene knyttet til rapportering og informasjon er at myndigheter og investorer får mindre informasjon om små og ikke-komplekse finansforetak. Det er vanskelig å vurdere nytten opp mot kostnadene. Arbeidsgruppen antar at investorer blir nokså lite påvirket av mindre informasjon om små og ikke-komplekse finansforetak, slik at nytten overstiger kostnadene ved dette tiltaket. Arbeidsgruppen har ikke konsultert investorrepresentanter om dette spørsmålet.

#### **11.2.5 Virkninger av andre tiltak**

De nye beregningsmetodene for motpartseksponeeringer vil etter arbeidsgruppens vurdering føre til mer kapital i finansforetakene og et mer robust finansielt system. Utover kostnader knyttet til økningen i kapital, har referansegruppen pekt på at de nye beregningsmetodene er komplekse og krever betydelig investeringer.

### **11.3 Konsekvenser for myndigheter**

Bankpakken endrer og utvider eksisterende regulering av bankene. Endringene forventes ikke i vesentlig grad å permanent påvirke Finanstilsynets oppgaver som tilsyns- eller krisehåndteringsmyndighet. Den økte kompleksiteten og detaljeringsgraden i regelverket, vil likevel i praksis medføre en økt ressursbelastning. Arbeidsgruppen har ikke hatt noe grunnlag for å vurdere de samlede effektene for Finanstilsynet, men vil peke på enkelte forhold:

Rammeverket for risiko- og kapitalbehovsvurderinger, herunder fastsettelse av pilar 2-krav, i CRD5 medfører at Finanstilsynet må gjennomgå sin praksis, for å sikre at norsk rammeverk er i tråd med bestemmelsene i direktivet. Arbeidsgruppen har ikke foretatt noen videre beregninger av hvor ressurskrevende dette vil være for Finanstilsynet.

Når det gjelder Finanstilsynet som krisehåndteringsmyndighet, vil særlig det detaljerte og komplekse regelverket knyttet til blant annet fastsettelse av intern og ekstern MREL og krav til

etterstillelse ventelig medføre en økt arbeidsbyrde. Det nevnes for sammenhengens skyld at regler om intern MREL basert på den gang forventede regler i BRRD2, ble førtidig innført i norsk rett fra 1. januar 2019. Det antas således at dette regelverket til en viss grad allerede er operasjonalisert, dog slik at selve direktivgjennomføringen i praksis vil medføre flere vurderingsparametere enn i den førtidige innføringen.

## Forslag til regelverksendringer

### **I lov 13. desember 2019 om finansforetak og finanskonsern (finansforetaksloven) gjøres følgende endringer:**

§ 1-5 nye niende og tiende ledd skal lyde:

Med store foretak menes foretak nevnt i CRR art. 4 (146)<sup>41</sup>

Med mindre og ikke-komplekse foretak menes foretak nevnt i CRR art. 4 (145)

Med MREL menes minstekrav til summen av ansvarlig kapital og konvertibel gjeld fastsatt av Finanstilsynet som skal oppfylles med kapital som nevnt i CRR artikkel 4 nr. 118 og gjeld som nevnt i § 20-25.

§ 2-1 tredje ledd bokstav c skal lyde:

c) å yte kreditt til, eller stille garanti for, ansatte i foretaket eller *foretak der kredittgiver eller garantistiller har en eierandel som representerer mer enn 25 prosent av kapitalen eller stemmene.*

§ 3-2 nytt femte ledd skal lyde:

Avgjørelse av en søknad om tillatelse til å drive virksomhet som holdingforetak i konsern eller en søknad om unntak fra kravet til slik tillatelse, skal meddeles søkeren innen fire måneder etter at søknaden er mottatt. Dersom søknaden ikke inneholder de opplysninger som er nødvendige for å avgjøre om tillatelse skal gis, regnes fristen fra det tidspunkt slike opplysninger ble mottatt, likevel slik at søknaden i alle tilfelle skal være avgjort innen seks måneder etter at den er mottatt.

§ 4-1 skal lyde:

#### **§ 4-1 Kjøp av kvalifisert eierandel i og etablering av datterforetak i annen EØS-stat**

Et norsk finansforetak skal gi melding til Finanstilsynet dersom foretaket erverver en eierandel på ti prosent eller mer i finansforetak i annen EØS-stat. Bestemmelsen i § 6-1 fjerde og femte ledd og § 6-5 gjelder tilsvarende ved beregning av eierandelene. Bestemmelsene i § 17-9 annet og tredje ledd gjelder tilsvarende ved erverv eller avhendelse av slik virksomhet.

Et norsk finansforetak skal gi melding til Finanstilsynet ved etablering av et finansforetak som datterforetak i en annen EØS-stat. Finanstilsynet kan sette vilkår eller gi pålegg om at etableringen eller ervervet ikke skal gjennomføres dersom

1. ervervet eller etableringen vil utsette foretaket eller konsernet for særskilt risiko, eller
2. ervervet eller etableringen vil vanskeliggjøre tilsynet med konsernet.

---

<sup>41</sup> Alle henvisninger til CRR må utformes med standard henvisning til EØS-avtalen og tilpasningstekster, etter at CRR 2 er tatt inn i EØS-avtalen.

I vurderingen etter annet ledd nr. 1 skal det legges vekt på om etableringen er forsvarlig ut fra den finansielle situasjonen i foretaket eller konsernet, herunder effekten på finansiell stabilitet.

Melding etter annet ledd skal gis senest 60 dager før konsernendringen gjennomføres. Finanstilsynet skal informere foretaket uten ugrunnet opphold dersom meldingen er ufullstendig.

§ 5-5 tredje ledd skal lyde:

For grensekryssende virksomhet her i riket fra en annen EØS-stat gjelder kapittel 1 samt bestemmelsene i § 9-1 annet og tredje ledd, § 9-2, §§ 9-4 til 9-6, § 12-27, § 13-5 *fjerde ledd*, §§ 16-5 til 16-9, § 22-1 og § 22-2, tilsvarende.

§ 6-2 tredje ledd skal lyde:

Spørsmålet om det skal gis tillatelse etter § 6-1 annet ledd, skal avgjøres innen en periode på 60 arbeidsdager, regnet fra det tidspunkt Finanstilsynet har bekreftet å ha mottatt meldingen. Har departementet eller Finanstilsynet før det er gått 50 arbeidsdager fremsatt skriftlig krav om ytterligere opplysninger, avbrytes fristen inntil svaret fra erververen er mottatt, men ikke i mer enn 20 arbeidsdager hvis erververen er undergitt tilsyn i eller er hjemmehørende i en EØS-stat eller i mer enn 30 arbeidsdager for andre erververe. *Dersom det samtidig med ervervet søkes om å være holdingforetak i norsk eller utenlandsk finanskonsern eller om å få unntak fra kravet til slik tillatelse, avbrytes fristen inntil denne søknaden er avgjort.*

§ 9-10 første ledd, første punktum skal lyde:

Et finansforetak kan ikke gi lån eller stille garanti for et foretak hvor person som nevnt i § 9-9 første eller fjerde ledd *eier en kvalifisert eierandel*, er ansvarlig deltaker eller styremedlem, med mindre internrevisjonen eller revisor har bekreftet overfor styret eller daglig leder at lånet eller garantien vil være betryggende sikret.

§ 11-2 første og annet ledd skal lyde:

Fremgangsmåten for et finansforetaks opptak av ansvarlig lånekapital og annen fremmedkapital, skal fastsettes i vedtektene. Vedtak om eller fullmakt til å oppta *annen godkjent kjernekapital, tilleggskapital og etterstilte MREL-tellende gjeldsinstrumenter* treffes av generalforsamlingen med flertall som for vedtektsendring. Departementet kan i forskrift gi regler om finansforetaks adgang til å oppta ulike former for fremmedkapital og herunder hvilke økonomiske rettigheter og plikter som kan knyttes til de ulike formene.

Finansforetak kan ikke ta opp, kjøpe tilbake eller *førtidig* innfri *annen godkjent kjernekapital, tilleggskapital og etterstilte MREL-tellende gjeldsinstrumenter* uten samtykke fra Finanstilsynet. Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om unntak fra kravet om godkjenning av opptak, tilbakekjøp og innfrielse av denne type kapital.

§ 13-6 første ledd første punktum skal lyde:

Et finansforetak skal til enhver tid ha oversikt over, og med jevne mellomrom vurdere, hvilke enkelte risikoer og samlet risiko \_ som er knyttet til virksomheten.



§ 13-6 annet ledd første punktum skal lyde:

Ved vurderingen av risiko knyttet til virksomheten og samlet risikoeksponering skal det tas hensyn til kredittrisiko, likviditetsrisiko, finansieringsrisiko, markeds- og valutarisiko, operasjonell risiko og annen risiko knyttet til de enkelte virksomhetsområdene.

§ 13-6 syvende ledd andre punktum skal lyde:

Finanstilsynet kan fastsette høyere kapitalkrav eller virksomhetsbegrensninger for å sikre at ansvarlig kapital er i samsvar med institusjonens risikoeksponering.

§ 14-1 første ledd nytt siste punktum skal lyde:

Som minstekrav regnes også krav fastsatt etter § 13-6 syvende ledd.

§ 14-3 erstattes av en ny § 14-3 som skal lyde:

### **§ 14-3. Bufferkrav**

Finansforetak skal ha en bevaringsbuffer av ren kjernekapital som utgjør 2,5 prosent av beregningsgrunnlaget etter § 14-2, i tillegg til minstekravet til ansvarlig kapital etter § 14-1 og andre bufferkrav etter paragrafen her.

Finansforetak skal ha en systemrisikobuffer bestående av ren kjernekapital i tillegg til minstekravet til minstekravet til ansvarlig kapital og andre bufferkrav etter paragrafen her. Departementet fastsetter nivået på bufferkravet for engasjementer i Norge og andre land i forskrift. Bufferkravet skal utgjøre minst 3 prosent av beregningsgrunnlaget for engasjementer i Norge, jf. § 14-2.

Finansforetak skal ha en motsyklisk buffer av ren kjernekapital som utgjør mellom 0 og 2,5 prosent av beregningsgrunnlaget etter § 14-2, i tillegg til minstekravet til ansvarlig kapital og andre bufferkrav etter paragrafen her. Departementet fastsetter nivået på bufferkravet for engasjementer i Norge og andre land i forskrift. Bufferkravet kan i særlige tilfeller settes høyere enn 2,5 prosent.

Finansforetak som er systemviktige i Norge, skal ha en systemviktighetsbuffer av ren kjernekapital som utgjør mellom 1 og 3 prosent av beregningsgrunnlaget etter § 14-2, i tillegg til minstekravet til ansvarlig kapital etter § 14-1 og andre bufferkrav etter paragrafen her. Departementet kan i forskrift fastsette kriterier for hvilke foretak som skal regnes som systemviktige, og hvordan størrelsen på bufferkravet skal utmåles, samt gi særlige virksomhetsregler og soliditetskrav for systemviktige foretak. Departementet treffer beslutninger om hvilke foretak som skal regnes som systemviktige og nivået på bufferkravet for det enkelte foretak. Bufferkravet kan i særlige tilfeller settes høyere enn 3 prosent.

Finansforetak som er globalt systemviktige, skal ha en global systemviktighetsbuffer av ren kjernekapital som utgjør mellom 1 og 3,5 prosent av beregningsgrunnlaget etter § 14-2, i tillegg til minstekravet til ansvarlig kapital etter § 14-1 og andre bufferkrav som nevnt i denne paragrafen. Dersom foretaket også skal ha en systemviktighetsbuffer etter fjerde ledd, gjelder bare det høyeste av bufferkravene. Finansforetak som er globalt systemviktige, skal i tillegg ha en uvektet kjernekapitalandelsbuffer. Denne buffersatsen skal være 50 prosent av satsen til bufferkravet som nevnt i første punktum. Departementet kan fastsette forskriftsregler og treffe enkeltvedtak om foretak som skal ha en global systemviktighetsbuffer og buffer for uvektet kjernekapitalandel..

Hvis et finansforetak ikke samtidig kan oppfylle bufferkravene i paragrafen her, minstekrav til ansvarlig kapital etter § 14-1 og fastsatt kapitalbehov etter § 13-6, fratrukket kapitalbehov etter § 13-6 som begrunnes i overdreven gjeldsoppbygging, skal foretaket utarbeide en plan for økning av sin rene kjernekapitaldekningen, og foretaket kan ikke uten samtykke fra Finanstilsynet utbetale utbytte til aksjeeierne eller egenkapitalbevisiere, bonus til ansatte eller rente på annen godkjent kjernekapital.

Departementet kan gi forskrift med nærmere regler om bufferkravene etter paragrafen her, herunder om beregningen av bufferkravene og konsekvenser dersom bufferkravene ikke er oppfylt.

§ 14-4 oppheves og erstattes av ny § 14-4 som skal lyde:

Minstekrav til uvektet kjernekapitalandel følger av CRR artikkel 92 nr. 1 bokstav d.

§ 14-6 annet ledd skal lyde:

Finanstilsynet skal vurdere *risikoer om nevnt i § 13-6 knyttet til virksomheten i foretak som nevnt i første ledd.*

§ 14-6 tredje ledd siste punktum skal lyde:

Finanstilsynet kan gi felles pålegg for en gruppe av foretak som er utsatt for samme type risiko.

§ 15-1 første ledd, annet punktum skal lyde:

En slik godtgjørelsesordning skal ha særskilte regler for *ansatte med arbeidsoppgaver av vesentlig innvirkning på foretakets risikoeksponering.*

§ 15-2 første ledd skal lyde:

I forskrift gitt med hjemmel i § 15-1 kan det fastsettes nærmere krav til godtgjørelsesordning *for ansatte med arbeidsoppgaver av vesentlig innvirkning på foretakets risikoeksponering*, som blant annet omfatter:

§ 17-3 nytt fjerde og femte ledd skal lyde:

Kravet til tillatelse etter første ledd gjelder også norsk holdingforetak med datterforetak som er bank, kredittforetak eller verdipapirforetak etablert i annen EØS-stat. Kravet gjelder også holdingforetak etablert i annen EØS-stat som etablerer slike datterforetak i Norge i tilfeller der Finanstilsynet vil være konsolidert tilsynsmyndighet for konsernet.

Kravet til tillatelse etter første ledd gjelder også foretak med hovedsete i tredjeland, som vil etablere datterforetak som nevnt i fjerde ledd i Norge. Finanstilsynet kan stille vilkår om at det etableres et mellomliggende morforetak i en EØS-stat.

Ny § 17-3 a skal lyde:

**§ 17-3 a Unntak fra krav til tillatelse**

Finanstilsynet kan gjøre unntak fra kravet til tillatelse etter § 17-3 dersom følgende vilkår er oppfylt:

- a) foretakets hovedvirksomhet er å eie aksjer i datterselskaper,
- b) foretaket er ikke utpekt som krisehåndteringsenhet,
- c) datterforetaket er kredittinstitusjon som er ansvarlig for å oppfylle tilsynskrav som gjelder på konsolidert nivå i konsernet, og kan oppfylle disse kravene på en effektiv måte,
- d) foretaket tar ikke del i ledelsesmessige, operasjonelle eller finansielle beslutninger som berører konsernet eller de regulerte datterforetakene, og
- e) det er ikke noe som hindrer et effektivt tilsyn med konsernet på konsolidert nivå.

§ 18-2 første ledd bokstav a annet punktum oppheves.

§ 18-4 første ledd andre punktum oppheves.

§ 20-6 tredje ledd oppheves. Fjerde til syvende ledd blir nye tredje til sjette ledd.

Ny 20-6 a skal lyde:

#### **§ 20-6 a. Vesentlige hindringer for krisehåndtering**

Dersom Finanstilsynet finner vesentlige hindringer for krisehåndtering, skal foretaket gis melding om dette. Har foretaket filial med vesentlig virksomhet i annen EØS-stat, skal Finanstilsynet underrette krisehåndteringsmyndigheten i det landet filialen er etablert.

Foretaket skal innen fire måneder oversende Finanstilsynet forslag om avhjelpende tiltak. Foretaket skal likevel innen to uker foreslå en tidsplan for gjennomføring av tiltak som skal sikre at foretaket oppfyller fastsatt MREL for datterforetak og på konsolidert nivå og det kombinerte kapitalbufferkravet, når det fremgår av meldingen at en vesentlig hindring for krisehåndtering skyldes at foretaket ikke oppfyller det kombinerte bufferkravet samtidig med kravet til risikovektet MREL.

Dersom Finanstilsynet finner at de foreslåtte tiltakene ikke er tilstrekkelige til å redusere eller fjerne hindringene, kan Finanstilsynet gi foretaket pålegg om:

- a) å gjennomgå behovet for etablering eller endring av avtaler om konsernintern støtte etter § 20-8, eller utarbeide tjenesteavtaler innad i konsernet eller med tredjeparter til dekning av foretakets kritiske funksjoner,
- b) å begrense maksimalgrenser for risikoeksponering eller enkelte typer av engasjementer,
- c) å oppfylle spesifikke eller faste informasjonskrav som er relevante for krisehåndtering,
- d) å avhende spesifikke eiendeler,
- e) å begrense eller avslutte eksisterende eller planlagt virksomhet,
- f) å begrense eller unnlate å utvikle nye eller eksisterende forretningsområder, eller salg av nye eller eksisterende produkter,
- g) å forenkle strukturen i foretaket eller konsernet for å sikre at kritiske funksjoner kan skilles ut juridisk og operasjonelt fra øvrig virksomhet ved bruk av krisetiltak,
- h) å etablere et holdingforetak,

- i) å utarbeide en plan for å oppfylle fastsatt MREL for datterforetak og på konsolidert nivå, angitt som en prosentandel av risikovektet beregningsgrunnlag, og eventuelt også det kombinerte kapitalbufferkravet og kravet til MREL for datterforetak og på konsolidert nivå fastsatt som en prosentsats av det uvektete beregningsgrunnlaget,
- j) å utstede konvertibel gjeld for å oppfylle krav etter § 20-9,
- k) å treffe andre tiltak for å oppfylle krav etter § 20-9, herunder reforhandling av avtalevilkår for eksisterende gjeld og kapitalinstrumenter med sikte på at de kan skrives ned eller konverteres etter §§ 20-14 og 20-24, og
- l) dersom foretaket er del av et blandet konsern, å etablere et eget holdingforetak for foretaket hvis dette er nødvendig for å kunne krisehåndtere foretaket uten negative virkninger for konsernets øvrige virksomhet.

Foretak som har mottatt pålegg etter tredje ledd, skal innen én måned sende Finanstilsynet en plan for gjennomføringen av pålegget.

Når melding etter første ledd er sendt foretaket, suspenderes plikten til å utarbeide plan etter § 20-6 frem til Finanstilsynet har godkjent foretakets forslag til avhjelpende tiltak etter annet ledd eller gitt pålegg etter tredje ledd.

Departementet kan i forskrift fastsette nærmere regler om vesentlige hindringer for krisehåndtering, herunder særlige regler for globalt systemviktige banker.

Overskriften i § 20-9 skal lyde:

### **§ 20-9 MREL**

§ 20-9 første ledd skal lyde:

(1) Foretak som nevnt i § 20-1 første ledd bokstav a skal til enhver tid oppfylle MREL. MREL skal fastsettes samtidig med krisetiltaksplanen etter § 20-6 \_.

§ 20-9 nytt annet ledd skal lyde:

Finanstilsynet kan beslutte at datterforetak av en krisehåndteringsenhet og som ikke er selv er en krisehåndteringsenhet, skal oppfylle et minstekrav til summen av ansvarlig kapital og konvertibel gjeld som nevnt i § 20-25a. Finansdepartementet kan fastsette nærmer regler om minstekrav til summen av ansvarlig kapital og konvertibel gjeld for datterforetak av en krisehåndteringsenhet, herunder gi regler om indirekte utstedelse av kapitalinstrumenter.

§ 20-9 annet til femte ledd blir nye tredje til sjette ledd.

Ny § 20-9 a skal lyde:

### **§ 20-9 a. Disponeringsrestriksjoner ved brudd på MREL**

Hvis et foretak ikke samtidig kan oppfylle bufferkravene i § 14-3 og krav til risikovektet MREL, skal foretaket straks sende melding til Finanstilsynet.

Finanstilsynet kan bestemme at foretaket ikke kan benytte mer enn et maksimalt disponeringsbeløp til å utbetale utbytte til aksjeeierne eller egenkapitalbevisiere, bonus til ansatte eller rente på annen godkjent kjernekapital.

Etter mottak av melding som nevnt i første ledd, skal Finanstilsynet uten unødig opphold vurdere om disponeringsbegrensning etter annet ledd skal ilegges, hvor vurderingen skal ta utgangspunkt i følgende elementer:

- a) bakgrunnen for, varigheten av og graden av manglende oppfyllelse av kravene som nevnt i første ledd, og betydning for krisehåndtering,
- b) foretakets økonomiske utvikling og sannsynligheten for at foretaket innen kort tid er eller ventes å bli kriserammet,
- c) hvorvidt foretaket innen rimelig tid igjen vil kunne oppfylle kravene som nevnt i første ledd,
- d) hvorvidt grunnen til foretaket eventuelt ikke kan erstatte konvertible gjeldsinstrumenter som ikke lenger oppfyller kravene i § 20-25 er foretaksspesifikk eller skyldes en generell markedsforstyrrelse, og
- e) hvorvidt illeggelse av disponeringsbeløp etter annet ledd er hensiktsmessig og forholdsmessig, med hensyn til foretakets finansieringssituasjon og muligheten for å krisehåndtere foretaket.

Finanstilsynet skal foreta vurdering som nevnt i tredje ledd hver måned så lenge foretaket oppfyller vilkårene i første ledd. Når det har gått ni måneder siden foretaket sendte melding til Finanstilsynet, og Finanstilsynet anser at foretaket fremdeles oppfyller vilkårene i første ledd, skal Finanstilsynet treffe beslutning etter annet ledd, med mindre Finanstilsynet anser at minst to av følgende kriterier er til stede:

- a) foretaket oppfyller vilkårene i første ledd på grunn av en alvorlig markedsforstyrrelse,
- b) den alvorlige markedsforstyrrelsen som nevnt i bokstav a medfører ikke bare prissvingninger for foretakets ansvarlig kapitalinstrumenter og konvertible gjeldsinstrumenter eller økte kostnader for foretaket, men også helt eller delvis en markedssvikt som hindrer foretaket i å utstede ansvarlig kapitalinstrumenter eller konvertible gjeldsinstrumenter,
- c) markedssvikten som nevnt i bokstav b forekommer for flere foretak enn det aktuelle foretaket, eller
- d) den alvorlige markedsforstyrrelsen som nevnt i bokstav a er til hinder for at foretaket kan utstede tilstrekkelig med ansvarlig kapitalinstrumenter eller konvertible gjeldsinstrumenter til ikke lenger å oppfylle vilkårene i første ledd, eller
- e) beslutning etter annet ledd vil negativt påvirke andre deler av banksektoren og utgjøre en fare for finansiell stabilitet.

Finanstilsynet skal gjenta vurderingen som nevnt i fjerde ledd annet punktum hver påfølgende måned.

Departementet kan i forskrift fastsette regler om beregning av maksimalt disponeringsbeløp, herunder særlige regler for globalt systemviktige banker.

§ 20-10 første ledd oppheves. Annet og tredje ledd blir nye første og annet ledd som skal lyde:

Foretak som nevnt i § 20-1 første ledd skal påse at avtaler om nye kapital- og gjeldsinstrumenter som er undergitt loven i fremmed stat utenfor EØS, inneholder vilkår som gir hjemmel for nedskrivning og konvertering etter §§ 20-14 og 20-24. *Finanstilsynet kan beslutte at kravet ikke skal gjelde for foretak som kun er ilagt et tapsabsorberingsbeløp, forutsatt at tapsabsorberingsbeløpet ikke oppfylles med kapital -og gjeldsinstrumenter som ikke oppfyller vilkårene i denne bestemmelsen.*

Finanstilsynet kan gi unntak fra kravet om avtalevilkår dersom loven i den aktuelle staten gir hjemmel som nevnt i første punktum, eller slik hjemmel er sikret på annen måte. *Tilsvarende kan det gis unntak dersom det ikke er praktisk mulig å ta inn vilkår i avtalen.*

§ 20-10 nytt tredje ledd skal lyde:

Finansdepartementet kan fastsette nærmere regler om tilrettelegging for nedskrivning og konvertering for kapital og gjeldsinstrumenter undergitt lov i fremmed stat utenfor EØS.

§ 20-25 nye annet til femte ledd skal lyde:

Konvertibel gjeld skal oppfylle vilkårene angitt i CRR artikkel 72a, 72b med unntak av nr. 2 bokstav d og artikkel 72c,

Finanstilsynet kan gi tillatelse til at gjeld som oppfyller vilkårene i CRR artikkel 72b nr. 3 og nr. 4, kan kvalifisere som konvertibel gjeld.

Forpliktelser som oppstår fra gjeldsinstrumenter med innebygde derivater som oppfyller vilkårene i første ledd med unntak av CRR artikkel 72a (2) bokstav l, kan medregnes forutsatt at følgende vilkår er oppfylt

- a. hovedstolen til forpliktelsen som oppstår fra gjeldsinstrumentet er kjent ved utstedelse, er konstant eller økende, og påvirkes ikke av egenskaper ved det innebygde derivatet. Forpliktelsen kan minst verdsettes daglig ved referanse til et aktivt og likvid marked for tilsvarende instrumenter uten kredittrisiko, i samsvar med CRR artikkel 104 og 105.
- b. gjeldsinstrumentet har avtalevilkår som angir at verdien av krav i tilfelle insolvens eller krisehåndtering av utsteder er konstant eller økende, og overstiger ikke opprinnelig innbetalt beløp for forpliktelsen.
- c. forpliktelsen skal ikke omfattes av motregningsavtaler og verdsettelsen skal ikke foretas etter § 20-16.

Gjeld som utstedes av datterforetak til aksjeeier som ikke er en del av krisehåndteringskonsernet, og datterselskapet er en del av samme krisehåndteringskonsern som krisehåndteringsenheten, skal kvalifisere forutsatt følgende vilkår er oppfylt:

- a. gjelden er utstedt i samsvar med finansforetaksloven § 20-25a bokstav c,
- b. nedskrivning og konvertering av gjeld vil ikke vil påvirke krisehåndteringsenhetens kontroll over datterselskapet, og
- c. gjelden overstiger ikke:
  - i. summen av gjeld utstedt av foretak innen samme krisehåndteringskonsern og ansvarlig kapital utstedt etter finansforetaksloven § 20-25 bokstav a og b fratrukket

- ii. beløp fastsatt i samsvar med finansforetaksforskriften § 20-9 andre ledd.

§ 20-25 annet til fjerde ledd blir nye sjette til åttende ledd

§ 20-25 femte ledd skal lyde:

Gjeld som har oppstått fra derivatavtale, skal omfattes av intern oppkapitalisering ved eller etter oppgjør av derivatavtalen. Finanstilsynet kan gjøre opp derivatavtaler når det er besluttet å gjennomføre en intern oppkapitalisering. Finanstilsynet har ikke plikt til å gjøre opp derivatavtaler som det er gjort unntak for etter tredje ledd. Verdien av derivatkontrakter, herunder *motregningsavtaler* fastsettes etter regler gitt i eller i medhold av § 20-16.

Ny § 20-25a skal lyde

### **§ 20-25a. Ansvarlig kapital og konvertibel gjeld for datterforetak**

Krav til ansvarlig kapital og konvertibel gjeld for datterforetak kan oppfylles med:

- a. ren kjernekapital
- b. annen godkjent kjernekapital og tilleggskapital som er utstedt til og ervervet av foretak:
  - i. som er en del av samme krisehåndteringskonsern
  - ii. som ikke er en del av samme krisehåndteringskonsern forutsatt at intern oppkapitalisering ikke vil påvirke håndteringsenhetens kontroll over datterselskapet.
- c. gjeld som oppfyller følgende vilkår
  - i) er utstedt til og kjøpt av håndteringsenheten direkte eller indirekte via andre enheter i samme håndteringsgruppe, eller som er utstedt til og ervervet av en eksisterende aksjonær som ikke er del av håndteringsgruppen, forutsatt at intern oppkapitalisering ikke vil påvirke håndteringsenhetens kontroll over datterselskapet,
  - ii) oppfyller kravene som angitt i kapitalkravsforordningen artikkel 72a, unntatt artikkel 72a nr. 2 bokstav b, c, k, l og m og artikkel 72b nr. 3 til 5,
  - iii) prioritet som angitt i finansforetaksloven § 20-32 første ledd nr. 4,
  - iv) som kan være gjenstand for intern oppkapitalisering i samsvar med håndteringsgruppens krisehåndteringsstrategi,
  - v) som er ervervet uten direkte eller indirekte finansiering fra det relevante datterforetaket,
  - vi) hvor avtalevilkårene hverken eksplisitt eller indirekte gir kreditor rett til å kreve at datterforetaket innløser, tilbakebetaler eller kjøper tilbake gjelden før forfall, annet enn som ledd i insolvensbehandling eller oppløsning av datterforetaket, og der datterforetaket heller ikke gir uttrykk for at gjelden vil bli førtidig innløst, tilbakebetalt eller kjøpt tilbake,
  - vii) som etter avtalevilkårene ikke gir innehaver rett til å kreve førtidig betaling av renter eller hovedstol, annet enn som ledd i insolvensbehandling eller oppløsning av datterforetaket, og
  - viii) som er gjenstand for renteberegning som ikke påvirkes av datterforetakets nye

Dersom pålegget omfatter kvalifiserte innskudd, kan Finanstilsynet beslutte at innskyterne skal få et passende daglig beløp.

§ 20-35 nytt tredje ledd skal lyde:

Pålegg etter første og annet ledd kan omfatte kreditorer med sikkerhetsrett i eiendeler til foretaket.

§ 20-35 tredje ledd blir nytt fjerde ledd som skal lyde:

Første, annet ledd og tredje ledd gjelder ikke betaling av krav som tilkommer betalingssystemer som omfattes av lov om betalingssystemer mv. kapittel 4, herunder operatøren og deltakerne, sentrale motparter og sentralbanker, eller sikkerhet som foretaket \_ har stilt for slike krav

§ 20-35 nye femte og sjette ledd skal lyde:

Foretak som nevnt i § 20-1 første ledd skal påse at finansielle avtaler som er undergitt loven i fremmed stat utenfor EØS, inneholder vilkår som gir hjemmel for Finanstilsynet til å pålegge foretaket å ikke foreta betaling og levering under kontrakten i samsvar med bestemmelsene i denne bestemmelsen.

Foretakenes avtaler skal inneholde vilkår om suspensjon av morforetakets rettigheter og forpliktelser etter bestemmelsene ikke kan medføre mislighold.

§ 20-36 nytt første ledd skal lyde:

Finanstilsynet kan når det det gis pålegg om suspensjon etter § 20-35 første ledd også gi pålegg til part i kontrakter med foretaket om å ikke heve eller avslutte kontrakten i tilfeller der det vurderes krisehåndtering av foretaket. Pålegget gjelder fra offentliggjøring av pålegget, og kan ikke gjelde lenger enn til utløpet av første virkedag etter offentliggjøringen.

§ 20-36 annet og tredje ledd blir nye tredje og fjerde ledd.

§ 20-36 nytt femte ledd skal lyde:

Foretak som nevnt i § 20-1 første ledd skal påse at finansielle avtaler som er undergitt loven i fremmed stat utenfor EØS, inneholder vilkår som gir hjemmel for Finanstilsynet til å pålegge motparter å ikke heve eller avslutte kontrakten i samsvar med bestemmelsene i denne paragraf.

### **I lov 29. juni 2007 nr. 75 om verdipapirhandel (verdipapirhandelloven) gjøres følgende endringer:**

§ 9-42 femte ledd skal lyde:

Hvis et verdipapirforetak ikke samtidig kan oppfylle bufferkravene i paragrafen her, minstekrav til ansvarlig kapital etter § 9-40 og fastsatt kapitalbehov etter § 9-47, fratrukket kapitalbehov etter § 9-47 som begrunnes i overdreven gjeldsoppbygging, skal foretaket utarbeide en plan for økning av ren kjernekapitaldekning, og det kan ikke uten samtykke fra Finanstilsynet utbetale utbytte til eiere, bonus til ansatte eller rente på annen godkjent kjernekapital.

§ 9-47 første ledd første punktum skal lyde:



Et verdipapirforetak skal til enhver tid ha oversikt over, og med jevne mellomrom vurdere, hvilke enkelte risikoer og samlet risiko \_ som er knyttet til virksomheten.

§ 9-47 annet ledd første punktum skal lyde:

Ved vurderingen av risiko knyttet til virksomheten og samlet risikoeksponering skal det tas hensyn til kredittrisiko, likviditetsrisiko, finansieringsrisiko, markeds- og valutarisiko, operasjonell risiko \_ og annen risiko knyttet til de enkelte virksomhetsområdene.

§ 9-47 femte ledd annet punktum skal lyde:

Finanstilsynet skal vurdere risikoer om nevnt i annet ledd knyttet til virksomheten som verdipapirforetaket er og kan bli eksponert for \_.

Ny § 10-17a skal lyde:

### **§ 10-17a. Salg av etterstilte MREL-tellende gjeldsinstrumenter til ikke-profesjonelle kunder**

Finansielle instrumenter som oppfyller vilkårene i CRR artikkel 72a, unntatt artikkel 72a nr. 1 bokstav b) og artikkel 72b nr. 3 til 5, kan bare selges til ikke-profesjonelle kunder når følgende vilkår er oppfylt:

1. Selgeren finner, etter en egnethetsvurdering i samsvar med § 10-15 første ledd, at slike finansielle instrumenter er egnede for den ikke-profesjonelle kunden.
2. Selgeren dokumenter egnetheten i samsvar med § 10-17 tredje ledd.

Dersom kundens portefølje av finansielle instrumenter på kjøpstidspunktet ikke overstiger et beløp som svarer til 500 000 euro, skal selgeren i tillegg påse at følgende vilkår er oppfylt:

1. Kundens investering i slike finansielle instrumenter overstiger ikke 10 % av kundens portefølje av finansielle instrumenter.
2. Kundens første investering i slike finansielle instrumenter utgjør et beløp som minst svarer til 10 000 euro.

Kundens portefølje av finansielle instrumenter omfatter kontanter og finansielle instrumenter, unntatt finansielle instrumenter som er stilt som sikkerhet. Kunden er selv ansvarlig for å gi selgeren nøyaktige opplysninger om sin portefølje av finansielle instrumenter, herunder tidligere investeringer i finansielle instrumenter som omfattes av denne bestemmelsen.

### **I lov 7. desember 1956 om tilsynet med finansforetak mv. (finansstilsynsloven) gjøres følgende endringer:**

§ 7 første ledd annet punktum skal lyde:

Taushetsplikten etter denne bestemmelsen og forvaltningslovens bestemmelser gjelder ikke overfor Norges Bank, Bankenes sikringsfond, andre EØS-staters sentralbanker, andre EØS utpekte myndigheter etter innskuddsgarantidirektivet, eller tilsynsmyndigheter som fører tilsyn som nevnt i § 1, herunder Den europeiske sentralbank, Den europeiske banktilsynsmyndigheten, Den europeiske tilsynsmyndigheten for forsikring og tjenestepensjoner, Den europeiske verdipapir- og

markedstilsynsmyndigheten, Det europeiske råd for systemrisiko, Det internasjonale pengefondet, Verdensbanken, Den internasjonale Betalingsbank, Rådet for finansiell stabilitet og EFTAs overvåkningsorgan.

**I forskrift 9. desember 2016 om finansforetak og finanskonsern (finansforetaksforskriften) gjøres følgende endringer:**

§ 8-4 skal lyde

*Det er bare mindre og ikke-komplekse finansforetak som kan fastsette i vedtektene at det samlede styret i foretaket skal fungere som foretakets revisjonsutvalg, med mindre unntakene i finansforetaksloven § 8-18 annet ledd kommer til anvendelse.*

§ 8-5 første ledd skal lyde

Finansforetak som ikke er mindre og ikke-komplekse, skal ha en valgkomité, jf. finansforetaksloven § 8-4 annet ledd.

§ 9-2 annet ledd skal lyde

Styremedlemmer i store foretak og foretak som har tillatelse til å bruke interne modeller, kan ikke inneha flere styreverv enn en av følgende kombinasjoner

- a) lederstilling i et annet foretak og to verv som styremedlem eller varamedlem
- b) fire verv som styremedlem eller varamedlem.

§ 11-8 skal lyde:

**§ 11-8. Endringer i ansvarlig kapital og konvertibel gjeld**

Finansforetaksloven § 11-2 annet ledd (krav til samtykke) gjelder ikke ved opptak av annen godkjent *kjernekapital, tilleggs kapital og etterstilte MREL-tellende gjeldsinstrumenter* med unntak av forsikrings- og pensjonsforetak.

Tilbakekjøp og *førtidig* innfrielse av annen godkjent *kjernekapital, tilleggs kapital og etterstilte MREL-tellende gjeldsinstrumenter* krever ikke samtykke fra Finanstilsynet forutsatt opptak av ny kapital der den nye kapitalen

- c) er av samme eller bedre kvalitet
- d) minst tilsvarer planlagt tilbakekjøpt eller varslet innfridd beløp
- e) tas opp før eksisterende kapital med bindende virkning varsles innfridd
- f) ikke har en negativ effekt på foretakets inntjening (høyere rentepåslag enn eksisterende kapital).

§ 13-1 første ledd skal lyde

I små og ikke-komplekse foretak kan det samlede styret fungere som foretakets risikoutvalg.

§ 15-1 nytt tredje ledd skal lyde:

Bestemmelsene i § 15-4 sjette ledd gjelder ikke foretak som ikke er definert som et stort foretak etter CRR artikkel 4 (1) nr. 146 og hvis gjennomsnittlig forvaltningskapital ikke overstiger 5 milliarder euro over en fireårsperiode forut for inneværende regnskapsår

§ 15-3 andre ledd skal lyde

Foretak som ikke er mindre og ikke-komplekse, skal ha et eget godtgjøringsutvalg oppnevnt av styret. Godtgjøringsutvalget skal forberede alle saker om godtgjøringsordningen som skal avgjøres av styret. Godtgjøringsutvalget skal ha minst en representant for de ansatte. De øvrige medlemmene av godtgjøringsutvalget skal bestå av hele eller deler av styret. Finanstilsynet kan tillatte ett felles godtgjøringsutvalg for foretak i samme konsern.

Ny § 15-4 skal lyde:

#### **§ 15-4 Ansatte med vesentlig innvirkning på foretakets risikoeksponering**

Som ansatte med vesentlig innvirkning på foretakets risikoeksponering regnes:

- g) ledende ansatte.
- h) ansatte med kontrolloppgaver,
- i) ansatte med lederansvar for foretakets kontrollfunksjoner eller vesentlige forretningsenheter,
- j) tillitsvalgte med arbeidsoppgaver av vesentlig betydning for foretakets risikoeksponering samt tillitsvalgte med kontrollansvar, og
- k) ansatte som utfører arbeid i en vesentlig forretningsenhet og som fikk samlet godtgjørelse i forrige regnskapsår på 500 000 euro eller mer, eller som ble tildelt en samlet godtgjørelse som er lik eller høyere enn den gjennomsnittlige godtgjørelse til ledende ansatte som nevnt i bokstav a.

Godtgjørelse til ansatte og tillitsvalgte med kontrollansvar skal være uavhengig av resultatet i forretningsområdet som de kontrollerer.

§§ 15-4 til 15-10 blir nye §§ 15-5 til 15-11.

§ 15-5 første ledd skal lyde:

For ansatte med vesentlig innvirkning på foretakets risikoeksponering skal sammensetningen av fast og variabel godtgjørelse være balansert. Den faste delen av godtgjørelsen skal være tilstrekkelig høy til at foretaket kan unnlate å utbetale den variable delen av godtgjørelsen.

§ 15-5 sjette ledd skal lyde:

Minst halvparten av årlig variabel godtgjørelse skal gis i form av aksjer eller andre egenkapitalinstrumenter utstedt av foretaket eller et annet foretak i konsernet, eller i form av betinget kapital som avspeiler foretakets verdiutvikling, som ikke kan disponeres fritt av den enkelte tidligere enn jevnt fordelt over en periode på minst *fire* år. Dersom den variable godtgjørelsen utgjør et meget stort beløp sett i lys av blant annet foretakets virksomhet og lønnsnivået i foretaket, skal minst 60 prosent av den variable godtgjørelsen ikke kunne disponeres fritt av den enkelte tidligere enn jevnt fordelt over en periode på minst *fire* år. *I foretak som er definert som et stort foretak etter forordning (EU) 575/2013 artikkel 4 (1) nr. 146, skal*

*tilbakeholdsperioden være minst fem år. Perioden skal ta hensyn til foretakets underliggende forretningscyklus, og risikoen i foretaket og den aktuelle medarbeiders arbeidsoppgaver. Slik del av variabel godtgjørelse skal reduseres dersom enten resultatutviklingen i foretaket eller etterfølgende resultater tilsier dette. Variabel godtgjørelse skal kun opptjenes eller utbetales dersom det er forsvarlig ut fra foretakets samlede økonomiske stilling.*

§ 15-5 niende ledd skal lyde:

Ansatte med vesentlig innvirkning på foretakets risikoeksponering skal ikke ha avtaler eller forsikringer som sikrer mot bortfall av prestasjonsbetinget godtgjørelse.

§ 15-5 (godtgjørelse til ansatte med arbeidsoppgaver av vesentlig betydning for foretakets risikoeksponering, § 15-6 (godtgjørelse til ansatte med kontrolloppgaver), § 15-7 (godtgjørelse til tillitsvalgte) oppheves.

§ 20-2 annet ledd skal lyde:

Finanstilsynet kan fastsette utfyllende regler i samsvar med regler fastsatt av EU-kommisjonen, herunder:

1. Delegert kommisjonsforordning (EU) 2015/63 av 21. oktober 2014
2. Delegert kommisjonsforordning (EU) 2016/860 av 4. februar 2016
3. Delegert kommisjonsforordning (EU) 2016/1075 av 23. mars 2016
4. Delegert kommisjonsforordning (EU) 2016/1400 av 10. mai 2016
5. Delegert kommisjonsforordning (EU) 2016/1434 av 14. desember 2015
6. Delegert kommisjonsforordning (EU) 2016/1450 av 23. mai 2016
7. Kommisjonens gjennomføringsforordning (EU) 2018/1624 av 23 oktober 2018

§ 20-4 første ledd skal lyde:

*Minstekravet til summen av ansvarlig kapital og konvertibel gjeld som nevnt i finansforetaksloven § 20-9 (MREL) skal beregnes etter to metoder, en risikovektet og en uvektet metode. Risikovektet MREL skal være tapsabsorberingsbeløp etter risikovektet metode pluss rekapitaliseringsbeløp etter risikovektet metode. Uvektet MREL skal være tapsabsorberingsbeløp etter uvektet metode pluss rekapitaliseringsbeløp etter uvektet metode. Minstekravet skal være oppfylt etter både risikovektet og uvektet metode.*

§ 20-4 nye annet til fjerde ledd skal lyde:

En krisehåndteringsenhet som er del av et konsern med forvaltningskapital tilsvarende 100 milliarder euro eller høyere (europeiske systemkritiske krisehåndteringsenheter) skal minst ha MREL på 13,5 prosent av summen av beløpene som nevnt i § 20-5 første ledd bokstav a) og § 20-6 første ledd bokstav a), og fem prosent beregnet etter summen av § 20-5 første ledd bokstav b) og § 20-6 første ledd bokstav b).

Finanstilsynet kan bestemme at en krisehåndteringsenhet som er del av et konsern med forvaltningskapital mindre enn 100 milliarder euro, hvor det med rimelig grad av sannsynlighet kan

medføre en systemrisiko hvis foretaket kriserammes (nasjonalt systemkritiske krisehåndteringsenheter), minst skal ha MREL på 13,5 prosent beregnet etter summen av § 20-5 første ledd bokstav a) og § 20-6 første ledd bokstav a), og fem prosent beregnet etter summen av § 20-5 første ledd bokstav b) og § 20-6 første ledd bokstav b).

Finanstilsynet kan bestemme at MREL for et foretak som etter krisetiltaksplanene skal avvikles kun skal bestå av tapsabsorberingsbeløp etter § 20-5. I vurderingen skal Finanstilsynet ta hensyn til virkningen på finansiell stabilitet og risikoen for smitte til det øvrige finansielle systemet.

§ 20-5 første ledd skal lyde:

Tapsabsorberingsbeløpet *etter risikovektet metode* skal være summen av minstekravene til ansvarlig kapital etter finansforetaksloven § 14-1.

§ 20-5 annet ledd oppheves.

§ 20-5 nytt annet ledd skal lyde:

Tapsabsorberingsbeløpet etter uvektet metode skal være kravet til uvektet kjernekapitaldekning etter finansforetaksloven § 14-4.

§ 20-6 oppheves og erstattes av en ny § 20-6 som skal lyde:

Rekapitaliseringsbeløpet skal fastsettes på grunnlag av behov identifisert i krisetiltaksplanen for de foretak som etter krisetiltaksplanen skal krisehåndteres. Rekapitaliseringsbeløpet etter risikovektet metode skal være summen av minstekravet til ansvarlig kapital etter finansforetaksloven § 14-1 og bufferkrav etter finansforetaksloven § 14-3 med unntak av kravet til motsyklisk buffer

Ved fastsettelse av rekapitaliseringsbeløpet etter første ledd skal Finanstilsynet ta utgangspunkt i det sist oppdaterte beregningsgrunnlaget for den relevante risikoeksponeringen justert for eventuelle krisetiltak som fastsatt i krisetiltaksplanen for foretaket, og justere den delen av rekapitaliseringsbeløpet som gjelder pålegg etter finansforetaksloven § 14-6 tredje ledd bokstav b, slik at det samsvarer med pålegget etter finansforetaksloven § 13-6 syvende ledd slik dette vil være etter krisehåndteringen.

Finanstilsynet kan for en periode på inntil ett år fastsette et høyere rekapitaliseringsbeløp enn det som følger av første ledd bokstav a, dersom det er nødvendig for å sikre at foretaket etter en krisehåndtering opprettholder tilstrekkelig tillit i markedene. Det høyere rekapitaliseringsbeløpet, som fastsatt etter første punktum, skal tilsvare det kombinerte bufferkravet som skal gjelde etter anvendelse av krisetiltakene fratrukket kravet til motsyklisk buffer.

Rekapitaliseringsbeløpet etter tredje ledd kan settes lavere eller høyere dersom dette etter gjennomføring av krisetiltakene er tilstrekkelig eller nødvendig for å opprettholde tilstrekkelig tillit i markedene og å sikre ivaretagelse av foretakets kritiske funksjoner og tilgang til markedsfinansiering, uten forutgående ekstraordinære offentlige støttetiltak med unntak av bruk av midler fra krisetiltaksfondet etter finansforetaksloven § 20-52.

Overskriften i § 20-7 skal lyde:

## § 20-7. Krav om MREL-tellende gjeld (prioritet)

§ 20-7 første og annet ledd skal lyde:

*Rekapitaliseringsbeløpet skal dekkes av konvertibel gjeld som nevnt i finansforetaksloven § 20-25. Finanstilsynet kan beslutte at rekapitaliseringsbeløpet helt eller delvis skal dekkes av konvertibel gjeld med prioritet som angitt i finansforetaksloven § 20-32 første ledd nr. 4. Finanstilsynet kan gjøre unntak fra første punktum.*

For datterforetak av norske finansforetak, der det er fastsatt at morselskapet eller annen enhet i konsernet skal være krisehåndteringsenhet, skal kravet i første ledd oppfylles i tillegg til at ansvarlig kapital og konvertible gjeld som oppfyller vilkårene i finansforetaksloven § 20-25a skal være utstedt direkte eller indirekte til konsernets krisehåndteringsenhet.

§ 20-7 nye tredje til syvende ledd skal lyde:

Foretakene skal oppfylle MREL med etterstilt MREL-tellende gjeld tilsvarende åtte prosent av samlet gjeld og ansvarlig kapital

For G-SII, europeiske eller nasjonalt systemkritiske krisehåndteringsenheter, kan Finanstilsynet fastsette et lavere krav til etterstilt MREL-tellende gjeld dersom hensynet til at foretakets eiere og kreditorer ville ha kommet bedre ut enn ved en avvikling ivaretas fullt ut. Kravet til etterstilt MREL-tellende gjeld kan ikke settes lavere enn resultatet av formelen  $(1 - (X1/X2)) \times$  åtte prosent, der X1 er 3,5 prosent av samlet risikovektet engasjementsbeløp, X2 er 18 prosent av samlet risikovektet engasjementsbeløp og summen av det kombinerte bufferkravet.

For norske G-SII, europeiske eller nasjonalt systemkritiske krisehåndteringsenheter, kan Finanstilsynet fastsette et høyere krav til etterstilt MREL-tellende gjeld dersom kravet er nødvendig for å oppfylle det kombinerte bufferkravet og MREL, inntil det høyeste av åtte prosent av samlet gjeld og ansvarlig kapital og resultatet av  $Ax^2 + Bx^2 + C$ , der A er pilar 1, B er pilar 2 og C er det kombinerte bufferkravet. Kravet skal bygge på en vurdering av om:

- det foreligger vesentlig hindringer for krisehåndtering og i hvilken grad disse kan avhjelpes gjennom andre tiltak,
- en gjennomføring av krisehåndteringsstrategien er vanskelig i lys av foretakets størrelse, kompleksitet, virksomhetsrisiko, juridiske organisering eller eierstruktur, og
- minstekrav i finansforetaksloven § 13-6 syvende ledd reflekterer at krisehåndteringsenheten er blant de 20 prosent av foretak som krisehåndteringsmyndigheten fastsetter minstekrav til summen av ansvarlig kapital og konvertibel kapital for som utgjør størst risiko.

Før Finanstilsynet fastsetter høyere krav for mer enn 30 prosent av norske G-SII, europeiske eller nasjonalt systemkritiske krisehåndteringsenheter skal det tas hensyn til:

- Markedsdybden for krisehåndteringsenhetens ansvarlig kapital-instrumenter- og etterstilt MREL-tellende gjeld, prisingen av denne og tiden det vil ta å oppfylle vedtaket
- Mengden MREL-tellende gjeld som oppfyller kravene i artikkel 72a i CRR som har gjenværende løpetid under ett år på vedtakstidspunktet med tanke på kvantitative justeringer i etterstillelseskravet

- Tilgangen til og mengde av instrumenter som oppfyller kravene i artikkel 72a i CRR, unntatt artikkel 72b nr. 2 bokstav (d)
- Om mengden forpliktelser som er eller blir unntatt intern oppkapitalisering etter henholdsvis [finansforetaksloven § 20-25 første og annet ledd] er betydelig. Gjelden må under normal insolvensbehandling ha samme eller lavere prioritet den høyest prioriterte MREL-tellende gjeld. Dersom mengden unntatte forpliktelser ikke overstiger fem prosent av foretakets samlede gjeld og MREL-tellende gjeld, skal beløpet ikke regnes som betydelig.
- Krisehåndteringsenhetens forretnings- og finansieringsmodell, risikoprofil og stabilitet, i tillegg til dens evne til å bidra til økonomien, og
- Innvirkningen eventuelle restruktureringskostnader vil ha på foretakets rekapitalisering.

For øvrige banker kan Finanstilsynet fastsette et høyere krav til etterstilt MREL-tellende gjeld enn åtte prosent hvis det antas å være nødvendig for å hindre at eiere eller kreditorer kommer dårligere ut av en krisehåndtering enn ved en avvikling under offentlig administrasjon, jf. finansforetaksloven § 20-38.

Ny § 20-7a skal lyde:

### **20-7a. MREL for datterforetak som ikke selv er krisehåndteringsenhet**

Foretak som nevnt i finansforetaksloven § 20-1 første ledd bokstav a og som er datterforetak av en krisehåndteringsenhet, men ikke selv er krisehåndteringsenhet, skal til enhver tid oppfylle et minstekrav til summen av ansvarlig kapital og konvertibel gjeld som nevnt i finansforetaksloven § 20-1 første ledd fastsatt av Finanstilsynet. Minstekravet skal fastsettes samtidig med krisetiltaksplanen etter § 20-6, og skal oppfylles med ansvarlig kapital og konvertibel gjeld som angitt i finansforetaksloven § 20-25a.

Finanstilsynet kan gi unntak fra kravet i første ledd dersom

- a. både datterforetaket og krisehåndteringsenheten er etablert i samme medlemsstat og medlemmer av samme krisehåndteringsgruppe,
- b. krisehåndteringsenheten oppfyller kravene minstekravet til summen av ansvarlig kapital og konvertibel gjeld i første ledd,
- c. det ikke er vesentlige praktiske eller juridiske hindre for en umiddelbar overføring av ansvarlig kapital eller tilbakebetaling av gjeld fra krisehåndteringsenheten til datterforetaket,
- d. krisehåndteringsenheten kan dokumentere for Finanstilsynet at datterforetaket er underlagt forsvarlig styring, og har garantert, med Finanstilsynets samtykke, for datterforetakets forpliktelser, eller at risikoen i datterforetaket er uten betydning,
- e. krisehåndteringsenhetens rutiner for måling, vurdering og kontroll av risiko også dekker datterforetaket,
- f. krisehåndteringsenheten kontrollerer mer enn 50 % av stemmerettighetene i datterforetaket, eller har rett til å utpeke eller avsette et flertall av medlemmene i datterforetakets styre.

Tilsvarende gjelder dersom vilkårene i a, c og d er oppfylt av morforetaket og datterforetaket, og morforetaket oppfyller minstekrav til summen av ansvarlig kapital og konvertibel gjeld på konsolidert nivå.

Finanstilsynet kan også beslutte at datterforetak av en krisehåndteringsenhet og som ikke er selv er en krisehåndteringsenhet, skal oppfylle minstekrav til summen av ansvarlig kapital og konvertibel gjeld på individuelt nivå som fastsatt av Finanstilsynet.

Ny § 20-7 b skal lyde:

**§ 20-7 b. Beregning av maksimalt disponeringsbeløp ved brudd på MREL**

Dersom Finanstilsynet treffer beslutning som nevnt i finansforetaksloven § 20-9 a annet ledd, skal foretaket beregne maksimalt disponerbart beløp på følgende måte:

Maksimalt disponeringsbeløp er summen av delårsresultat og årsresultat som ikke er inkludert i ren kjernekapital, fratrukket utbetalinger som nevnt i finansforetaksloven § 20-9 a annet ledd og påregnelig betalbar skatt gitt at resultatene holdes tilbake, multiplisert med en faktor. Faktoren skal fastsettes ut fra hvilken andel ren kjernekapital utover MREL utgjør i prosent av beregningsgrunnlaget i loven § 14-2, slik at faktoren skal være:

- a) 0 når andelen er fra 0 inntil 25 prosent,
- b) 0,2 når andelen er fra 25 inntil 50 prosent,
- c) 0,4 når andelen er fra 50 inntil 75 prosent, og
- d) 0,6 når andelen er fra 75 inntil 100 prosent.

§ 20-9 første ledd skal lyde:

Foretak som har fått fastsatt et minstekrav etter § 20-4 til § 20-6, *eller § 20-7 andre ledd, og hvor krisetiltaksplanen angir at foretaket skal krisehåndteres*, skal *minst årlig* offentliggjøre informasjon om kravene og om kapitalen og gjelden som dekker det, herunder om løpetidsprofil og prioritetsrekkefølge.

§ 20-11 skal lyde:

Kravet om lavere prioritet som nevnt i § 20-7 første ledd skal være oppfylt *innen 1. januar 2024*. Frem til denne datoen skal Finanstilsynet følge opp foretakenes planer for utstedelse av instrumenter som tilfredsstillere kravet, *herunder fastsette mellomliggende nivåer for oppfyllelse av kravet per 1. januar 2022 som skal sikre lineær oppbygging mot sluttkravet*.

**I forskrift 22. august 2014 om kapitalkrav og nasjonal tilpasning av CRR/CRD IV (CRR/CRD IV-forskriften) gjøres følgende endringer:**

§ 2 første ledd ny bokstav d skal lyde:

- d. Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2019/876
- e. Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2020/873

§ 8 oppheves.

§ 10 første ledd skal lyde:

Dersom et foretak ikke oppfyller *det kombinerte kapitalbufferkravet som angitt i finansforetaksloven § 14-3 femte ledd og verdipapirhandelloven § 9-42 femte ledd*, skal en



kapitalplan oversendes Finanstilsynet senest fem virkedager etter at manglende oppfyllelse foreligger. Kapitalplanen skal minst inneholde følgende:

1. estimat over inntekter og kostnader og en prognose for balansen, og
2. en plan og tidsramme for å øke foretakets kapitaldekning for å oppfylle det kombinerte bufferkravet

§ 10 tredje ledd skal lyde:

Maksimalt disponeringsbeløp er *summen av delårsresultat og årsresultat som ikke er inkludert i ren kjernekapital, fratrukket utbetalinger som nevnt i annet ledd bokstav a, d, e og f og påregnelig betalbar skatt gitt at resultatene holdes tilbake, multiplisert med en faktor. Faktoren skal fastsettes ut fra hvilken andel ren kjernekapital utover minstekrav til kapital etter finansforetaksloven § 14-1 utgjør i prosent av beregningsgrunnlaget i loven § 14-2, slik at faktoren skal være:*

- a) 0 når andelen er fra 0 inntil 25 prosent,
- b) 0,2 når andelen er fra 25 inntil 50 prosent,
- c) 0,4 når andelen er fra 50 inntil 75 prosent, og
- d) 0,6 når andelen er fra 75 inntil 100 prosent.

§ 18 nytt femte ledd skal lyde:

For foretak som ikke er institusjon, finansinstitusjon eller foretak som yter tilknyttede tjenester som definert i CRR artikkel 4 punkt 3, 26 og 18, gjelder kravene til konsolidering som følger av CRR artikkel 18 (8).

§ 20 første og annet ledd skal lyde:

Foretak som har deltakerinteresse i eller er underlagt felles ledelse med *annen institusjon, finansinstitusjon eller foretak som yter tilknyttede tjenester som definert i CRR artikkel 4 punkt 3, 26 og 18*, skal foreta konsolidering etter finansforetaksloven § 18-2, verdipapirhandelloven § 9-46 og forskriften her.

Foretaket skal foreta full konsolidering dersom det har felles ledelse med *annen institusjon, finansinstitusjon eller foretak som yter tilknyttede tjenester som definert i CRR artikkel 4 punkt 3, 26 og 18*.

§ 29 første ledd skal lyde:

Denne delen fastsetter fremgangsmåte og kriterier for å fastsette hvilke foretak som skal pålegges et høyere krav til ren kjernekapital, fordi de er systemviktige og har særlig stor betydning for det finansielle systemet og *realøkonomien*. Slike systemviktige foretak skal ha et høyere krav til ren kjernekapital for å ha en større tapsbærende evne, og dermed redusere sannsynligheten for at foretakene får økonomiske problemer som kan ha alvorlige negative konsekvenser for det finansielle systemet og *realøkonomien*.

I § 30 skal overskriften lyde:

**§ 30. Identifisering av foretak som er systemviktige i Norge**

Ny § 30a skal lyde:

**§ 30a. Identifisering av foretak som er globalt systemviktige**

Finansdepartementet skal hvert år treffe beslutning om hvilke foretak som skal anses som globalt systemviktige, og fastsette nivået på kravet til global systemviktighetsbuffer for det enkelte foretak. Beslutningen og nivåfastsettelsen skal baseres på kriterier i internasjonale standarder og råd fra Finanstilsynet.

§ 31 nytt annet ledd skal lyde:

Finanstilsynet skal samtidig med rådet som er nevnt i første ledd, gi råd om hvilke foretak som bør anses som globalt systemviktige, og derfor oppfylle et nærmere angitt krav til systemviktighetsbuffer.

§ 41 skal lyde:

**§ 41. Krav til separate kontrollfunksjoner**

*Store foretak og foretak som har tillatelse til å bruke interne modeller, må ha egne kontrollfunksjoner for henholdsvis risikokontroll og etterlevelse som rapporterer til daglig leder.*

§ 44 første ledd bokstav a skal lyde:

- a) 90 prosent av engasjementsbeløpet for obligasjoner med fortrinnsrett som oppfyller kravene i CRR artikkel 129(1), (2) og (6) forutsatt at samlet engasjement med en motpart ikke overstiger 250 prosent av *foretakets kjernekapital*. Dette gjelder ikke for engasjementer nevnt i bokstav c.

**I forskrift 21. desember 2011 nr. 1467 til verdipapirfondloven gjøres følgende endring:**

§ 1-3 skal lyde:

For forvaltningsselskap med tillatelse etter verdipapirfondloven § 2-1 annet ledd og tredje ledd nr. 1, gjelder verdipapirhandelloven § 9-16, § 9-18, § 9-19, § 9-21 første ledd, § 9-38 til § 9-43 og § 9-45 til § 9-49, § 10-3 tredje ledd, § 10-4, § 10-5, § 10-9 til § 10-17a og § 10-22 og forskrifter gitt i medhold av disse bestemmelsene så langt de passer.

**I forskrift 26. juni 2014 nr. 877 til lov om forvaltning av alternative investeringsfond gjøres følgende endring:**

§ 1-4 skal lyde:

For forvaltere av alternative investeringsfond som har tillatelse til å yte tjenester etter lov om forvaltning av alternative investeringsfond § 2-2 tredje ledd og fjerde ledd bokstav a og b, gjelder verdipapirhandelloven § 9-16, § 9-18, § 9-19, § 9-38 til § 9-43 og § 9-46 til § 9-49, og § 10-9 til § 10-17a og forskrifter gitt i medhold av disse bestemmelsene så langt de passer.